ED. SANDIFORT ... OBSERVATIONES ANATOMICO-PATHOLOGICÆ

Eduard Sandifort

OBSERVATIONES

ANATOMICO-

PATHOLOGICÆ

ED. SANDIFORT,

ANATOMES ET CHIRURGIÆ IN ACADEMIA BATAVA, QUÆ LEIDÆ EST, PROFESSORIS,

OBSERVATIONES ANATOMICO-PATHOLOGICÆ.

LUGDUNI BATAVORUM,
APUD P. v. D. EYK ET D. VYGH,
MDCCLXXVII.

VIRIS

PERILLUSTRIBUS AC GENEROSIS

ACADEMIÆ BATAVÆ CURATORIBUS

JACOBO PHILIPPO BARONI DE BOETZELAAR,

TOPARCHÆ IN NIEUVEEN, &c. &c. &c.

ORDINIS EQUESTRIS NOBILIUM HOLLANDIÆ, NEC NON DELEGATORUM HOLLANDIÆ MERIDIONALIS ORDINUM PRIMO, &c. &c. &c.

PETRO VAN BLEISWYK, J.U.D.

A.L.M. PHIL. DOCT. ILLUSTRISSIMORUM ET PRÆPOTENTIUM HOLLANDIÆ ET WESTFRISIÆ ORDINUM CONSILIARIO ET SYNDICO SUPREMO, MAGNI PROVINCIÆ SIGILLI CUSTODI, SUPREMÆ CURIÆ FEUDALIS PRÆSIDI, EJUSQUE TABULARII PRÆFECTO, &c. &c. &c.

GULIELMO HUYGHENS, J.U.D.

DOMINO IN HONCOOP, CIVITATIS AMSTELÆDAMENSIS SENATORI ET CONSULARI, AD COLLEGIUM REI MARITIMÆ, QUOD AMSTELÆDAMI CONVENIT, DELEGATO, SOCIETATIS INDIARUM ORIENTALIUM MODERATORI, &c. &c. &c.

NEC NON

EORUM COLLEGIS

VIRIS *NOBILISSIMIS* ATQUE *AMPLISSIMIS*

CIVITATIS LEIDENSIS CONSULIBUS.

HENRICO VAN BUREN, J.U.D.

CONSULUM PRÆSIDI, AGGERUM, VIARUM ET AQUARUM IN RHENOLANDIA CURATORI.

JACOBO HEYNS, J.U.D.

ADRIANO CRUCIO, J.U.D.

THEODORO SCHREVELIO, J.U.D.

UT ET

QUI SPLENDIDISSIMI HUJUS COLLEGII ACTA CURAT

VIRO *GRAVISSIMO* ATQUE *CONSULTISSIMO*

JANO VAN ROYEN, DAV. FIL. J.U.D.

CIVITATIS LEIDENSIS CONSILIARIO ET SYNDICO.

HAS OBSERVATIONES.

D. D. D.

EDUARDUS SANDIFORT.

PRAEFATIO.

Quo quis saepius Corporis Humani fabricam perlustrat, quo pluries morborum sedes atque causas in demortuis hominum corporibus investigat, eo frequentior sese ipsi offert occasio, talia videndi, talia detegendi, quae vel sanum vel morbosum corporis statum illustrare valent. Factae autem tali modo, a peritissimo quamvis viro, observationes parum juvant posteros, sed manet hos eadem, quae urserat priores, ignorantia, si, ut saepissime fit, neglectae inter relictas chartas pereunt atque sepeliuntur. Datur tamen ad maximum hoc artis incommodum, suadente jam Boerhavio, unicum illudque optimum remedium, si nempe nova prorsus atque omnino singularia, quae quis observaverit, ipse evulget. Hoc monito incitati plurimi suas annotationes in maximum artis emolumentum divulgarunt, &

tum

tum Physiologiae, tum Pathologiae, ac proinde toti Medicinae magnam adsuderunt lucem. Horum scopum, utilissimum sane, promovere jam antea omni studio conatus sum, divulgando & omnium captui accommodando cuncta, quae, per totam ferme Europam publicata, arti salutari proficua duxi (*). *Horum exemplum in posterum sequar, communicando & figuris illustrando, quaecunque notatu digna mihi occurrant.*

Quum enim quotannis insignem cadaverum numerum anatomico cultro subjicere soleo, ut pulcherrimam, & omni admiratione dignam, Nostri Corporis fabricam, sapientiae Divinae testem, Publice & Privatim ostendam, ac prae-

(*) Titulo Natuur- en Geneeskundige Bibliotheek, cujus libri ab anno 1765 ad 1775 decem volumina praeter indicem prodierunt, & Thesauri Dissertationum, Programmatum, aliorumque Opusculorum universam Medicinae ambitum illustrantium, cujus tertium volumen prelo jam ab aliquo tempore est commissum.

praeterea Auditores doceam, quomodo cadavera secare debeant, ut demum vel apti anatomici evadant, vel in usus forenses examinata corpora rite examinent, vix aliter fieri potest, quin multa occurrant, unde & Anatomici & Pathologi utilitatem haurire queant. Haec ostensa, haec adnotata atque depicta, servare, blattis tineisque relinquere, munus Doctoris Academici, quippe suo officio tanto melius fungentis, si Auditoribus quicquid sciat fideliter tradit, ab oblivione autem eripit, quod ulteriorem usum habere posse credit, vetare videtur; ex fideli econtra illorum communicatione magnum redundat emolumentum, immo hoc majus redditur, si via simul monstratur, quam ingredi debent, qui de eodem argumento, quid alii notaverint, scire cupiunt.

Agnosco difficultatem, quae datur in paranda unica, simplici sed bona, figura, scio autem, & mecum sentient omnes boni, figuras, quamvis artis subtilitate aliis cedentes, utiles

les esse, artemque tum Anatomicam tum Medicam promovere, modo eum objecto conveniant, eaque, quae ostendere quis voluerit, ex illis facile intelligi possint.

Quemadmodum autem haecce difficultas memet ab opere dehortari non valuit, sic summa, quae hodie datur, cavillatorum copia, qui omnia, quae sua aut suo consilio facta non sunt, non modo non laudant, sed maxime vituperant, me non magis deterruit, quam Philosophum atque Medicum Mediolanensem Biumi, cujus verba his de hominibus, praefationi Observationum Anatomicarum inserta, memoratu digna videntur. „Exstant, inquit, homines molesti, qui nimis severe aliorum scripta prae se contemnunt, rudia, indocta, barbara putant, de suis tantum ipsi rebus splendide, & praeclare, non sentiunt modo, sed praedicant. At quid ego horum voculas pertimesco, quasi vero nunquam adhuc ex ejusmodi obtrectationibus scriptores evaserint. Utinam isti aperte nudarent

rent animos, & non in coetibus conciliisque scriptores perstringerent, sed editis libris sana multiplicique doctrina instructis, eos redarguerent. Sed Dii meliora!".

Mitto itaque nunc in lucem Observationes nonnullas Anatomico-Pathologicas, alias, favente his conaminibus Summo Numine, de tempore in tempus communicaturus, & Summi Albini vestigia, exemplumque, quod in Annotationibus Academicis dedit, e longinquo licet, sequuturus.

Constitueram primo loco tabulas uteri gravidi, publice a me dissecti, dare, & quaecunque hoc in corpore notatu digna vidi, enarrare, sed mutavi consilium, mox ac casus, primo capite enarratus, mihi obvenit, qui talis visus est, ut statim communicari mereatur; rarissimam enim, nisi vehementer fallor, mecum hanc observationem dicent omnes, & gaudebunt, virum spectatissimum, Jacobum van Noort, Patrem infantis, de utilitate artis nostrae convictum, & probe perspicientem, quantum emolumenti in posteros

redundare possit, si incogniti praesertim morbi, qui vivente aegro vel principum in arte virorum ingenia frustra fatigaverat, natura in cadavere quaeratur, exhortante etiam lectissima Conjuge, non permisisse tantum, verum etiam rogasse, ut veram mali, quod ab ipsa ferme nativitate, a secundo saltem aetatis anno, infantem vexaverat, causam atque sedem in cadavere quaererem, atque sic aliis laudabile admodum dedisse exemplum.

Huic ex magno observationum, quae ad manus est, numero alias varii argumenti, majoris minorisve momenti (in his etenim etiam principem Albinum sequar) adjunxi; in quibus elaborandis sic fui versatus, ut ea, quae vidi, non solum enarraverim, verum etiam breviter indicaverim, quid simili de materia adnotarunt varii, quum enim praesertim in Auditorum usum laborem hunc suscepi, & tales annotationes, & aliae etiam animadversiones, erant addendae, quae, si hic scopus meus non fuisset, forte potuissent omitti.

* * *

E D.

ED. SANDIFORT,

OBSERVATIONES ANATOMICO-PATHOLOGICÆ.

CAPUT PRIMUM.

De rarissimo cordis vitio.

Diagnosin multorum morborum esse difficillimam, unanimi consensu adfirmant Practici, probant observata eorum, qui, cadaveribus anatomico cultro subjectis, tales morborum causas atque sedes detexerunt, quas vel peritissimi ne conjectura quidem assequi potuissent; tantum enim distat, ut omnes omnino morbi, quoad causas, quoad sedes, cogniti atque perspecti sint, ut potius cum Boerhavio agnoscere debeamus, multiplex atque varium, qui corpora adfligunt humana, morborum ingenium,

nium, a pluribus jam seculis observatum, descriptumque haberi, neque tamen, acri profecto & annosa hacce diligentia, omnem eorum exhauriri usque potuisse diversitatem, unde quidem efficitur, tales semper ut accidant novi, quibus tunc cognoscendis nullum satis subtile judicium medico sit, ut habeat ille & adferat artis præceptis recte formatum animum; imo vero causæ ambiguum latentis, affectique incertum loci, hærere jam, qui alias in perspiciendis sanandisque laudem invenerat (*a*).

Tanta si adest difficultas io cogooscendis plurimis morbis, varias corporis partes adfligentibus; non minor certe imo multo major sese offert, quoad morbos Pectoris; de his enim summo jure dicere possumus, quod de adfectibus pulmonum professus est Baglivus (*b*). O quantum difficile est, curare morbos pectoris! O quanto difficilius eosdem cognoscere, & de iis certum dare præsagium! Fallunt vel peritissimos ac ipsos Medicinæ Principes! Et non raro robustissimos homines, sanitatem ipsam spirantes, in negotiis strenue susceptis, sermonumque hilaritate, inopinata morte abripiunt, aut illos, quibus ægritudo quædam remotiorem mortem minari vide-

(*a*) Atrocis nec descripti prius morbi historia. Opusc. pag. 98.
(*b*) Prax. Medic. lib. 1 cap 9 pag m. 54.

debatur, repente; tanquam fulmine ictos, e medio tollunt (c).

Asserti hujus veritas si auctoritatibus, si observationibus esset comprobanda, quantus exemplorum numerus in auxilium vocari, quanta auctorum copia citari posset! Cordis, ejusve auricularum, enormes expansiones (d), erosiones (e), rupturæ (f); venæ

(c) Mummsen de corde rupto pag. 3.

(d) O. Heurnii Hist. & Observ. rar. Oper. Fernelii adnex pag. 26. Pachioni Opera pag. 211 214 Fantoni Observ. Anat Medic. 7. 19. 22. 29. 34. Meckel Hist. de l'Acad. de Berlin 1750. art. 5. Morgagni de sed. & caus. morb. epist 18. art. 4. Lancisius de subitaneis mortibus Oper. var. Tom. 1. pag 46 48 De Haen rat. med. vol 1. pag 251 vol. 2. pag 143. edit. Leid. Rat. Med. cont. Tom. 2 part 2. pag 14. edit Vienn.

(e) Fantoni Observ Anat Medic. 16 22. 28. Blancardi Anat. Pract pag 94 169 202. Conf cap 2 not (f)

(f) Auriculam dextram cordis ruptam vidit Liebwiglus Advers. Med pract. vol 1. pag. 134 Eandem foramine magno hiantem conspexit Petersen Abhandl der Schwed. Akad Band. 26. pag 322. Quæ observatio etiam legitur in Geneesh Verhandel aan de Koninglyke Swedsche Academie medegedeeld III D pag. 226 Quæ a carissimo Fratre, Polyatro Hagano, in lucem mittuntur Dextrum ventriculum ab erosione ruptum Lemery, in sectione Viduæ Ducis Brunswicensis ab eo instituta, deprehendit Mem. de l'Acad des Sciences 1732 pag 428. Eundem (non sinistrum ut habet Morgagni de sed. & caus. morb epist 27 art 10) ventriculum media parte convexæ faciei fissum in Georgio II, potentissimo magnæ Brittanniæ Rege, invenit

næ cavæ laceratio (*g*); venæ pulmonicæ monstrosa dilatatio (*h*), aortæ vasorumque majorum ossificationes (*i*) angustationes insignes (*k*), tumores steatomatosi (*l*), erosiones (*m*), aneurysmaticæ dilatationes (*n*), disruptisque iis sanguinis in cava profusio-

venit Nichols Philosoph Transact. vol. 52 part. 1. pag. 265. Ungar Verh IX. D. pag. 352. Eundem ruptum notarunt Medici Wratislavienses. Bresl. Samml. 1723. pag. 516. Hazon Journal de Medecine Tom. 9. pag. 516. Sinistrum ventriculum ab erosione ruptum conspexerunt Morand Mem. de l'Acad. des Sciences An. 1732. pag. 428. Harvæus Exercit. de circulo sanguinis Tom. 1. pag. 149. Bohnius de renunciatione vulnerum Sect. 1. pag. 63. Morgagni de sed. & caus. morb. epist. 26. n. 8. epist. 64. n. 15. Conf. Mumaisen de corde rupto.

(*g*) Lancisius Oper. Var. Tom. 1. pag. 55.

(*h*) Hildanus Observ. Cent. 2. obs. 99.

(*i*) Vieussens traité sur la structure du cœur pag. 109. Senac traité de la structure du cœur. Tom. 2. pag. 432. Lancisius de motu cordis & aneurysmatibus Oper. var. Tom. 2. pag. 250.

(*k*) Meckel Mem. de l'Acad. de Berlin an. 1750. art. 5. 1755. obs. 17.

(*l*) Stentzelius de steatomatibus, in principio arteriæ aortæ repertis pag. 10.

(*m*) Act. Medic. Berol. Dec. 1. vol. 8. pag. 86. Morgagni de sed. &c. Epist. 26. art. 7. 17. Epist. 27. art. 28. Weitbrecht Comment. Acad. Petrop. Tom. 4. pag. 263.

(*n*) Conf. optimi olim nostri Discipuli, nunc medicinam summo cum applausu Delphis facientis, Verbruggen, Dissertatio de Aneurysmate pag. 84. seq. ubi speciatim de aneurysmatibus aortæ, a plurimis

fusiones (*o*); valvularum degenerationes (*p*); tumores viscerum thoracicorum actionem impedientes (*q*), œsophagi ruptura (*r*), quæ omnia, viventibus ægris, varia produxerant mala, quorum causas ne peritissimi quidem medici ulla arte divinare poterant, abunde ostendunt, insignem affectuum, quibus aut pulmonum aut cordis actio, ad vitam sanitatemque adeo necessaria, læditur, turbatur, impedi-

rimis descriptis egit, & simul notabilem casum, variis figuris illustratum, addidit. Descripsit & ipse hunc morbum in Verhandeling over eena slagaderbreuk in de groote slagader, & in Nov. Act. Acad. Nat. Cur. Tom. 4. pag. 20.

(*o*) Morgagni de sed. &c. Epist. 17. art. 14. Epist. 26. art. 5. 15. 19. 21.

(*p*) Vidit sæpius Hallerus valvulas tricuspidales totas crassas obriguisse, neque a suis musculis regi, aut a sanguine, de corde expresso, repelli potuisse. Elem. Physiol. Tom. 1. pag. 333. Duras, per sila ossea unitas, parietibus cordis applicatas, Senacus conspexit Traité de la structure du cœur. Tom. 2. pag. 433. Valvulas orificii venosi sinistri cordis osseas notavit Vieussens Traité sur la structure du cœur. pag. 102. Illas, quæ in principio arteriæ aortæ dantur, ossea duritie insignes memorant Vieussens lib. cit. pag. 107. 109. Haller lib. cit. Tom. 1. pag. 347. J. C. Thamein Sammlung kleiner ungedruckter Ober-Erzgebürgischer Schriften. 2. St. pag. 75. Meckel Mem. de l'Acad. de Berlin 1755. Conferri merentur, quæ sequenti capite de valvularum degenerationibus notantur.

(*q*) Boerhaave Opusc. pag. 111. seq.

(*r*) Idem lib. cit. pag. 98. seq.

ditur, numerum esse, quorum causæ, latent, latenterque semper, nisi cadaveris sectio instituerctur (*s*). Sed ne-

(*s*) Constitit hoc etiam paucos ante menses hac in urbe, quum Anatomico cultro subjiciebatur cadaver viri, variis symptomatibus vexati. Cujus dissectionis historiam, licet ipse, aliis negotiis occupatus, interesse non valuerim, tanto magis hic loci inferendam esse duxi, quoniam cuncta Celeb. Oosterdyckii, collegæ honoratissimi, fuerit humanitas, ut ea omnia, quæ de vita, morte, & visis in cadavere memoranda sint, sequentibus verbis mecum communicare ipsi placuerit.

„ P. H vir annorum 46 querebatur, se jam inde a mensibus circiter septem laborasse anxietate pulmonali, enormi, sæpe juncta doloribus pectoris, absque ullo per exhibita hactenus remedia solamine

In qualitatibus sensibilibus unice pallorem insignem faciei, oculos cavos, & tumorem crurum œdematosum, sed non nisi per paucos dies, dein disparentem, & rarissime reversum, observare licuit. Loquela subinde ita præpedita, ut solet in nauseantibus, cum vomitus instat, absque manifesta tamen causa.

In excretionibus, præter id, quod in ulteriori morbi delineatione occurret, unice notavimus sudores subinde, nec tamen profusos, nec inæquales, eosque rariores.

Dolores occupabant thoracem sinistrum inferiorem, sed per totum abdomen dorsumque & lumbos sese propagantes, similque de molestissimo sensu distentionis in eodem illo thoracis latere conquerebatur.

Anxietas enormis præsertim decumbenti in dorsum & latus dextrum, minor dum erecto se haret trunco. Corpore autem in anteriora flexo distinctissimam sensationem fluctuantis antrorsum materiæ testabatur, cujus refluxum versus posteriora haud ita distincte, obscure tamen, percipiebat

Sensuum externorum & internorum functiones integræ prorsus, nec in facultate motrice aliquid vel spasmodici vel paralytici.

Som-

neque his, neque aliis opus est, exemplis, mira etenim illa cordis conformatio, hoc capite describenda,

Somnus plerumque parcissimus, turbatus tussi & anxietate, ita ut eum leni anodyno arcessere & placidiorem reddere jam per aliquod tempus consuevisset, a quo tamen agendi more desistendum esse, dum is iste sub finem vitæ etiam spontanea ederet & inamabilis somnolentia, quæ tamen paucis ante mortem diebus etiam sponte solvebatur.

Pulsus semper debilissimus justo celerior, sed, quod probe tenendum, vix ullum turbatæ circulationis per inæquales aut intermittentes ictus exhibebat indicium. Rarissimæ cordis palpitationes, eæque tam levis momenti, ut eas negligeret æger.

Inspiratio aëris difficillima, exspiratio facilis satis, quod si corpus eundo vel levissime moveret, intercipiebatur respiratio & imminebat suffocatio, quam tamen tranquille sedendo avertebat. Tussis frequens, nec tamen perpetua, præsertim de nocte vehementissima, clangosa, quâ non nisi glutinosa sputa eaque paucissima emittebantur. Monebat interim æger inquirentem hac de re, subinde quidem, non tamen, nisi e validiori tussi, aliquod, leve licet, sanguinis vestigium spurium interdum fuisse.

Appetitus plerumque satis vegetus, nec a modica facili cibi copia multum molestiæ. Alvus plerumque bene respondebat, subinde tamen paulo strictior erat, si forte profusior, anxietatum aderat levamen. Urinæ tantum non semper parcissimæ, ruberrimæ, sedimento laterito copiosissimo fundum vasculi petente. Hæ interim si aliquando largiores fluerent, belle admodum æger valebat.

Ita anhelo spiritu difficilem vitam languide traxit ad quantum usque Maji 1777, alternantes inter molestias & levamina, vires quidem vitæ inde a 23° Martii, quo primum vidi hominem hunc, utcunque refocillatas sensit. Ultimo autem vitæ mane vomitus materiæ pituitosæ, quem ἀσφυξία excepit, ex qua revocari non potuit, finem fecit angustiis.

Ho-

da, vel sola sufficit, ut probet, morborum pectoris & cognitionem esse admodum difficilem, & curam sæpe plane impossibilem.

Ne tamen credat quis, inutilem & nostram in describendo hocce morbo, & aliorum in delineandis aliis, plane incurabilibus, adfectibus, esse operam: eadem enim laude dignus censetur, qui certa ratione probat impossibilitatem rei propositæ, quam qui extricat, quod fieri per rerum naturam potest. Hac me-

Horum symptomatum indolem per integrum morbi decursum eandem fuisse, sed intensitatis gradu subinde discrepasse difficiliora in illis, æger sic satis attentus plus semel affirmavit.

Accuratissimum caussarum examen nullam aliam attulit, quam insigne molimen in canendo, quam artem studiose exercebat, nec enim, præter naturale commune, ullum aliud in corpore observare licuit ad morbos pulmonum seminium.

Thoracis Hydro[p]em vel Empyema suspicatus, ne miserum hominem suo relinquerem fato, serio de paracenthesi cogitavi, haud parum incitatus felicissimo eventu in Act. Harlem. tom. 10. p. a. pag. 443. descripto, amicissimo tamen Cl. Gaubii consilio facile obtemperans, ne, qui morbo obscurioris certe naturæ deberetur eventus minus forte benignus, huic chirurgiæ ceterum non adeo periculosæ tribueretur, facile destiti, ac palliativæ ut vocant curationi, vitæ viribus quantum possem prospiciens, studendum duxi.

Ita, candide fateor, infelicissime in determinanda hac morbi specie sui versatus; quilibet autem symptomata, caussamque ponderet exactissime, & fallor vehementer, nisi & ipsum in diagnosi morborum impurum pulmonalium, usque adeo in dijudicandis aliorum constaminibus cau-

methodo Boerhavii voto (*s*) satisfit, ut firmæ lege constituantur notæ, quibus medicus sanari nescios dignoscere queat morbos, atque ab iis, qui artis opem tractabiles admittunt, caute distinguere, sic præcavetur, quominus contrariis sæpe remediis exasperetur, quod corrigi nequit; & talia, ut cum Celso (*v*) loquar, ponenda sunt, non quo curatio ul-

enatiorem reddat, quam nunc subjungo cadaveris, hora a morte 16. dissecti, historia.

Pulmo sinistri lateris voluminis erat enormis, cui continendo saccus pleuræ vix sufficiebat, urgebatur illud viscus versus superiora, mediastinum & diaphragma vehementer admodum, porro cuivis viciniæ accreverat indissolubili fere nexu, insignis simul observabatur substantiæ degeneratio, sc. in superiore parte ad altitudinem costæ secundæ (quæ costa multum erat emollita) vomica purulenta reperiebatur, variasque porro cavernas ac fistulas sanguine fluido refertas, cæcas interim omnes, exhibebat, cum diaphragmatis autem sinistra & anteriore parte ita coaluerat, ut vera quasi substantiæ utriusque adeo diversæ confusio obtineret, & tumor versus cavum abdominis in hypochondrio sinistro formaretur, quem vola manus comprehendere non licuit, quo tumore ita hepar & ventriculus urgebantur, ut illius lobus sinister non ultra epigastrium tenderet, hujus vero volumen insigne quantum imminutum foret, apertus ille tumor cavus erat, & sanguinem fluidum adhuc continebat. Pericardium cordi erat adnexum firmiter, maxime autem a latere pulmonis morbosi, viscus hoc vitale haud parum premens. Reliqua vel sana vel ad rem nostram non attinentia.

(*s*) Opuscul. pag. 112

(*v*) Medic. lib. I. cap 13.

la sit; sed ut res indiciis cognoscantur, & non putarent, sibi medicum defuisse, si qui sic aliquem perdant. Tanti sane ponderis hæc mihi visa sunt, ut describendum huncce casum omnino censuerim, præprimis, quum, ut hoc officio rite fungi valerem, Parentes, qui rationi sed laudando & maxime imitando exemplo sectionem ipsi petierunt, Medicus ordinarius, vir doctissimus & Polyater Le Pla, nec non, in consilium ultimo anno vocatus, Celeb. Hahn, collega honoratissimus, quæ a nativitate ad mortem usque observata sunt, humanissime mecum communicarunt, ipse vero morbi causam in cadavere quæsivi, una cum modo nominato medico, tribusque ex meis diligentissimis discipulis J. D. Le Pla, G. J. Le Pla, & van de Kasteelen, quorum primus ad ipsum objectum figuras exactissime paravit.

Sanis parentibus procreatus, sanus in lucem emissus, die 17. Nov. 1764. infans, non matris sed nutricis ubera traxit, nutricis, quæ, convulsivis symptomatibus obnoxia, ultra sex septimanas lactare eundem non valuit, alius dein, quæ sanissima, hilaris, optimo lacte abundans, per integrum annum mammas præbuit, sic ut optime incresceret, & primum ætatis

tis annum ferme impleverit sanissimus, nulloque, quantum aut externus adspectus, aut fallere nescius infantis habitus, docuit, vitio correptus.

Sed primo ætatis anno vix ac ne vix quidem elapso, sese terribilium symptomatum, quæ postea adeo gravarunt miserum, monstrarunt initia. Digitorum quippe, unguiumque livor, non continuus, sed nunc magis nunc minus visibilis, parentum attentionem in se traxit, præsertim quum nulli compressioni vestimentorum, quæ incusanda videbatur, adscribi posset; tantus tamen hic non erat, ut Medici consilium aut & auxilium imploratum sit, quum ceterum sanus videbatur infans, & sensim pedibus inniti non tantum, sed & incedere incipiebat, sic ut, secundo ætatis anno nondum elapso, solus obambularet.

Tum vero de lassitudine conquerebatur insigni, mox atque corpus moveret, etiamsi vix tantum, quantum solent illius ætatis infantis. Accessit catarrhus, gravi anxia tussi stipatus, &, dum præscriptum a laudato medico remedium pertinaciter recusavit, subsequente die in facie detegebantur maculæ plurimæ, primum rubræ, deinde lividæ. Tussis de tempore in tempus vexabat, motus sensim erat molestior, &,

 ubi

ubi sese defatigaverat, facies, manus, pedes livescebant insigniter, imo tunc labiorum & linguæ color ad nigrum sæpe vergebat, quiete rursus in naturalem mutandus; & hæ vicissitudines fermè quotidie observabantur. Interea longitudo corporis augebatur multum, appetitus satis vigebat, & non nisi de lassitudine, dolore pressorio in superiore parte capitis, de anxietate, præsertim tempore hyemali, de frigore tanto, interno etiam, ut focus hyeme vix calidum corpus redderet, aut æstate ardentissimi solis radii naturalem non præstarent effectum, multo minus sudores elicere possent, conquerebatur.

Initio Martii 1767. venæsectio eo effectu instituta, ut & anxietas & pressorius capitis dolor pro tempore imminuerentur. Sanguis tunc crassus, ater fuit, &, frigefactus postquam fuerat, crassamentum sese a sero non separavit.

Eodem anno ad finem vergente variolas superavit facile, anxietate tunc temporis non adaucta, paucis mensibus elapsis, morbillis, deinde variolis spuriis, laboravit, iisque princeps malum neque adauctum neque imminutum fuit. Ab hisce autem restitutum morbis symptomata dicta vexarunt, mox atque corpus moveret, præsertim anxietas, quam tunc & sæpe

pe postea vehementes adeo cordis palpitationes concomitabantur, ut oculis perspici, imo & audiri enormes cordis ictus potuerint. Equitatio tum proposita, ut absque defatigatione corpus moveretur, neque utilitatem adtulit, neque diu perferri valuit.

Clar. Gaubius, anno 1769 in consilium vocatus, motum, qui absque defatigatione fieri posset, omnino necessarium duxit, balneumque frigidum bis de die esse adhibendum, suasit, sic ut aqua primo die ad genua, secundo ad abdomen pertingeret, sequentibus altiora loca peteret, donec ad collum pervenisset; eoque per quadrantem horæ adhibito, instituendum motum, hoc vero impossibili, infantem lecto imponendum, corpusque sedulo fricandum, abstinendum autem esse ab hoc remedio, si forte morosus infans reluctaretur, monuit. Tale vero balneum non sæpe fuit adhibitum, quum enim thorax aquæ semel fuerat immersus, tantis anxietatibus fuit correptus, ut aquam cum tranquillitate intrare recusaverit penitus. Leni itaque motu, repetita de tempore in tempus venæ sectione, malum superare aut tolerabilius reddere, conati sunt, sed absque fructu. Permansit in eodem statu. Anxietatem, ubi hæc ad summum gradum devenerat, concomitaba-

tur tussis sicca, tolerabilior, quando anxietas imminuebatur. Oris halitus tunc temporis fuit insolitus, comparandus cum eo, qui ex ovo recenti cocto, & statim aperto, exire solet.

Tristis hæc malorum series nunc magis nunc minus infantem vexavit ad annum 1774., tunc vero anxietas adeo adaucta est, palpitationes tam vehementes fuere, ut gradu præcedentes omnes accessus hic longe superaverit; leipothymiæ, dolor capitis pressorius, tumor venarum jugularium, illarumque undatio seu pulsatio, observata sunt. Equitatione plane impossibili, ne ab omni abstineret motu, curru quotidie vel altero die vehebatur. Sectâ mense Majo venâ anxietas rursus imminuta, corpusque ad motum alacrius redditum, sic ut subinde per horam obambulaverit absque magna defatigatione, & spem recuperandæ salutis susciperent parentes. Verum Autumnali tempore omnia ingravescebant symptomata; sicca & anxia tussi sputa sanguinolenta, subinde purus sanguis, ejiciebantur, quamobrem mense Novembri, quatuor dierum spatio, bis sanguis e corpore detractus fuit. Persistebat tamen anxietas, imo hæc subinde tanta erat, ut mors propinqua videretur, & infans ipse perciperet, se non diu superfuturam, sæpissi-

piſſime adfirmans, malum, quo laborabat, omnibus omnino incognitum, incurabile eſſe, neminemque comprehendere poſſe, quid ipſe loco cordis perciperet. Decimo quarto Decembris iterum inſtituta venæ ſectio levamen aliquot dierum attulit, ſed gradatim rurſus in pejus vergebat malum, adeo ut hyems, ipſi infanti ferme intolerabilis, parentibus etiam ſummas crearet moleſtias.

Inſequenti menſe Aprili, ut & Julio, repetitæ venæ ſectiones, decocta aperientia, depurantia, largiter epota, & totum hunc ſupervixit annum, abſque ut vel ullum perciperet levamen. Febris per totum morbi decurſum vix unquam animadverſa.

Quæ, initio anni 1776. infantem examinans, Clar. Hahn præſcripſit, levamen pro tempore attulerunt, ſenſim tamen malum in pejus vergebat, motus plane reddebatur impoſſibilis, &, ſi corpus vel parum exercebat, inſignem aquæ copiam ore demittebat, leipothymia corripiebatur, & per aliquod temporis ſpatium nil omnino videre poterat. Quæcunque tunc adhibebantur media fruſtranea fuerunt, anxietates augebantur inſigniter, præſertim cum lectum petebat, quæ antea placebant, jam nihil amplius ipſum adficiebant, intumeſcebat facies, œdemate

mate corripiebantur pedes, miserrimamque traxit vitam ad diem octavum Martii 1777, quo, summa anxietate correptus, vivere desiit.

Quæ ultimo anno fuerunt animadvertenda, brevissime attigi, cum Clar. Hahn mecum humanissime communicavit, quæ tunc temporis notanda censuit, & jam ipsius honoratissimi collegæ verbis sequuntur.

„ Puerum cæruleatum, de quo varii per urbem rumores ferebantur, primum vidi inter initia anni 1776., rogatus tum a Patre ejus Jacobo van Noort, viro optimo, cive spectatissimo, tum a Medico, qui curam ejus a prima infantia habuit, clarissimo Le Pla.

Agnovi protinus morbum, cujus famam & admirabilitatem, quod sæpius evenit, præsentia ægri minuebat. Asthmaticus enim erat puer, & post levissimum corporis motum adeo difficiliter spirabat, ut facies et manus, velut in strangulato, liverent, & subinde cæruleo pigmento tinctæ viderentur.

Sed caussa tanti tamque diuturni asthmatis obscura erat, & ne quidem de initio mali constabat. Asserebant Parentes, confirmabat Medicus, sanum in lucem prodiisse puerum, nec primo ætatis anno male affecti pectoris indicia ulla dedisse, altero demum anno cærulantem colorem & signa asthmatis appa-

apparuisse, nec malum fuisse assiduum, sed modo gravius modo levius, sic tamen ut progressu ætatis una cum crescente corpore incrementa caperet.

Species pueri & forma erat decora; statura pro ætate procera; justa membrorum proportio, spirandi semper aliqua difficultas, etiam secundum quietem, præsertim tempestate aquilonari; sed longe major post corporis motum. Facies quoque semper aliquantum turgida; oculi protuberantes, stabiles, molestiæ alicujus testes; color & habitus faciei urgente asthmate talis, qualis in hominibus per hyemem adverso vento diu & acriter ambulantibus conspici solet. Tunc genæ, nasi apex, auriculæ, item manus, digiti, ungues livebant; labia, lingua, oris interiora erant subinde atro-purpurea. Carotidum pulsatio eminus conspicienda, pulsus arteriarum ad carpos varius & fallax.

Animus ingeniosi pueri valde mutabilis, plerumque difficilis & quasi indignabundus, subinde ad breve tempus hilaris, sic tamen ut subridentis frons & oculi inhærentem ægritudinem declarare pergerent. Redibant protinus querelæ varii generis; de cephalalgia, maxime secundum futuram sagittalem, de otalgia, de dolore pectoris & hypochondrii sini-

 stri,

stri, de nausea, de dolore ventris ad pubem interdum extenso, de sensu frigoris, aliisque molestiis.

Et sane ut phænomena diversis temporibus diversa spectabantur, sic querelarum causæ variæ erant. Constantia & perpetua hæc vidi.

1. Magnam spirandi difficultatem post corporis motum, & spectabiles vasorum in collo pulsationes.

2. Faciem pleniorem, quam proportio carnium in artubus ferebat, eandemque inter anhelitus liventem, oculis turgidis, & sanguine interdum suffusis.

3. Urinam semper saturato colore, sine sedimento.

4. Alvum tardissimam, non modo tempore anorexias, sed etiam vigente cibi appetitione.

5. Assiduum frigoris sensum, etiam calente ad tactum cute, qui puerum non deserebat, nisi in lecto post plenam corporis calefactionem; nam & hyeme juxta focum sedens de horrore & algore querebatur, & per æstatem ardentissimos solis radios aut ignem culinarem desiderabat.

Denique & hoc constanter vidi, mollem ventrem, & sanguinis e naribus fluxum, qui per intervalla incidebat, magnum identidem levamen attulisse.

Phænomena abunde docebant, sanguinis descen-

scensum a capite, ejusque per pulmones transitum esse impeditum, sed quod, quale, ubi obstaculum esset, certis indiciis nequaquam constabat. Difficultatem investigationis augebat constans Parentum & Medici amici affirmatio, malum connatum non esse. Quo assumto haud absurda mihi videbatur hæc conjectura: perniciosos prunarum halitus tenerum pulmonem in prima infantia vitiasse, & pertinaci asthmati occasionem dedisse, cum viderim aliquoties a prunis non bene exstis, in cubiculo perflatum nullum habente per hyemem positis, perennia pectoris mala inducta.

Pericula feci varia, partim ad detegendam mali causam & sedem, partim ad minuendam symptomatum molestiam. Vana fuerunt pleraque, neque remedia quæquam profecerant, præter hæc tria.

1. Hirudines ad collum & pone aures adhibitæ dolores capitis notabiliter sedabant.

2. Cum lingua valde fordida, spiritus oris fœtidissimus, anorexia, inflatio præcordiorum solito major, aliquoties fuerint, leve emeticum evidenter profuit, & ad plures dies.

3. Præcipuam tamen opem præstabant pilulæ catharticæ, ea moderatione datæ, ut alvus mollis ser-

varetur, nec tamen liquida fieret." Hactenus Hallerus.

Qui enarratam singularis morbi historiam examinat, qui pulmonum, cordisque, functiones novit, illarumque utilitatem perspexit, quem sana Pathologia docuit, quænam mala insequi debeant, soleant, ubi aut pulmones (*w*) aut cor (*x*) aut respirationis ac circulationis organa simul, officiis suis non rite funguntur, omnia in puero observata symptomata facillime ex turbatis his actionibus vitalibus derivabit. Ex his spirandi difficultas, anxietatis augmentum moto corpore, ex his palpitationes vehementes, leipothymiæ, venarum jugularium undatio (*y*); ex his color faciei lividus, labiorum, linguæ,

(*w*) Ill Gaubii Institut Pathologiæ Medicinalis. pag. 409.

(*x*) Id. [illegible]

(*y*) Observavit venarum jugularium hanc undationem Morand, quum polypus, in atricula dextra præsens, in venas usque penetrans, liberum sanguinis circulum inhibebat. Mem de l'Acad. des Sciences An 1732. pag 432 Homberg idem in asthmatica vidit, aderant polypi in aorta & arteria pulmonali Ibid pag 433 Conf Brader Observ. Medic Incisionibus cadaverum illustr obf 1 pag. 8. Hanc undationem necessariam sequelam dixit Lancisius, quando radix venæ cavæ, auris, aut ventriculus dexter, dilatata sunt, quia tunc sanguis, contrahente sese corde, & ostio ventriculi dextri non rite clauso, in venas cavas repellitur De motu cordis & aneurysmatibus Oper. var. Tom. 2 pag. 253

guæ, partium interiorum oris atro-purpureus; ex his cephalalgia, otalgia, dolor pectoris & hypochondrii finistri; ex his sensus frigoris; ex his denique, & turbis, in tota œconomia animali inde ortis, reliqua mala explicantur facile, confirmanteque talis explicationis veritatem ea, quæ levamen attulerunt, sanguinis e naribus fluxus, venæ sectiones, hirudinum applicationes.

Verum etiamsi hæc omnia, vivente adhuc ægro, cognosci potuerint, latentem veram causam, respirationi & circulationi obicem ponentem, detegere vel tanto minus possibile fuit, quanto numerosiores, natura ac sede valde differentes noxæ sunt, quibus libera circulatio, libera respiratio impeditur, ac præter palleativam curam ars nihil omnino præstare potuit, ~~imo ne præstare potuisset, etiamsi~~ veram causam divinare, cognoscere, licuisset.

In corde tamen potius, quam in aliis partibus, sedem atque causam mali latere, probabile reddere potuerant sectiones illorum, quos similia mala antea vexaverant.

Infans, bene formatus, bene nutritus, a nativitate respiratione difficili, voce debili rauca, colore totius corporis plumbeo, extremitatibus frigidis,

 labo-

laborans, trigiota tantum horas vixit; pulmones erant valde inflati, vasa ipsorum sanguinea turgida, ventriculus cordis dexter, una cum arteria pulmonali, maxime expansus, foraminis vero ovalis ne vestigium quidem detegebatur (z).

Virgo, quæ a nativitate semper ægrotans jacuerat, ob summum præsertim virium languorem, anhelans respirabat, & tota cute colore quasi livido infecta erat, tandem, cum ad annum circiter decimum sextum pervenisset, moritur. Cor habuit exiguum & mucronem versus subrotundum. Ventriculus sinister forma erat, qua solet dexter, & dexter vicissim qua sinister, & quamquam hoc latior, parietibus tamen crassioribus. Dextra pariter auricula tota duplo erat grandior, quam tota sinistra, duploque carnosior. Inter utramque etiam tum patebat foramen ovale, ut minimum digitum posset admittere. De tribus valvulis triangularibus justam una magnitudinem, duæ reliquæ minorem habebant. Sigmoideæ autem, quæ pulmonaris arteriæ ostio præficiuntur, ad basim quidem erant secundum naturam, sed parte superiore cartilagineæ videbantur, quin

(z) Vieussens Traité sur la structure du cœur pag. 35. seq.

quin exiguum ossis frustulum jam habebant, erantque ea parte sic inter se colligatæ, ut vix foramen relinquerent, lente non majus, per quod sanguis exiret. Erant autem ad illud foramen quædam exiguæ productiones carneo-membranosæ, ea ratione collocatæ, ut valvularum vices supplere possent, egredienti sanguini cedendo, regressuro autem obstando (*a*).

Difficillima respiratio, palpitatio adeo vehemens, ut costæ extra locum protruderentur, leipothymiæ, manuum pedumque frigus, in homine viginti circiter annorum, observata leguntur; in cujus cadavere cor solito magis tumefactum fuit, præsertim dextra capacitas, quæ sanguine coagulato tumuit, arteria & vena pulmonalis coagulato cruore distendebantur, vena autem, cor ingressura, interius cartilaginosa substantia fere claudebatur, adeo ut aciculam crassam tantum admitteret (*b*).

Pharmacopæum Dassis vexarunt anxia respiratio, violentæ cordis palpitationes, color labiorum plumbeus, frigus, pulsus debilis, parvus, inæqualis; post mortem vero valvulæ orificii venosi cordis sini-

(*a*) Morgagni de sed. & caus. morb. Epist. 17. art. 12.
(*b*) Blancard Anat. Pract. pag. 13, 14.

finiſtri oſſeæ fuere viſæ, ita ut immobiles non niſi parvum ſpatium ſanguini, ventriculum ingreſſuro, relinquerent, unde impedito ſanguinis libero e pulmonibus reditu, ſanguis etiam ab hoc viſcere admitti, & cor dextrum ſeſe evacuare non potuit, ſed totum enormi modo fuit extenſum (c).

Homo, viginti quinque annorum, faciem habebat lividam, pulſum parvum, inæqualem, validis vexabatur palpitationibus, ita quidem, ut ſine animi deliquio corpus fortiori motu exercere non poterit; acceſſerunt pectoris anxietates, frequentes lipothymiæ, & extrema plerumque frigida fuerunt. Pericardium multo ſero, limpido, inodoro, inſipido, repletum inveniebatur; cor difforme, ſiniſter ejus ventriculus magnitudine fere duos pugnos viriles adæquabat, & ejus ſubſtantia in tenuem, fibroſum, ſaccum erat expanſa; in ejus cavo latebant multi polypi; dexter ventriculus erat plenus grumoſo ſanguine, & vaſa pulmonum ac cerebri ſimili quoque ſanguine turgebant (d).

Anxietates, palpitationes, adſuerunt in aliis, in quibus aorta cum ſuis valvulis fuit oſſificata (e).

Fæmi-

(c) Vieuſſens lib. cit. pag. 103.
(d) Störck ann. med. sec. pag. 153. 154. ſeq. edit. Lend.
(e) Deidier apud Vieuſſens lib. cit. pag. 109.

Fæmina longo tempore difficili respiratione angebatur, & ex paulo fortiori motu eam palpitatio cordis prehendit. Pulmones nigri erant, atque graves, in ventriculo dextro cordis paucus sanguis grumosus repertus, sinister in magnum saccum membranaceum extensus, in quo unicus erat polypus, qui uncias quatuor pondere excessit; arcus arteriæ aörtæ fuit perfecte osseus, transitus autem adeo angustus, ut nec parvus digitus intromitti potuerit (*f*).

Contractam admodum aörtam, quæ dimidiam vix pulmonalis arteriæ æquabat diametrum, cor vero prægrande atque flaccidum fæmina habuit, quæ a tenera juventute, anxietatibus, universali corporis tremori, cordisque palpitationibus fuerat obnoxia (*g*).

In omnibus hisce casibus plura, pauciora, symptomata aderant, quæ in nostro puero fuere animadversa; in omnibus cor præprimis laboravit, sed non in omnibus eodem vitio. In nostro casu sedes atque causa mali revera etiam in corde latuit, sed vitium, a descriptis omnibus maxime diversum, merito rarissimum fuit dictum.

Insti-

(*f*) Störck lib. cit. pag 171.
(*g*) Meckel Mem. de l'Acad. de Berlin 1750. art 5.

Instituta Cadaveris sectio die 10 Martii omni cum cura. Solum pectus cum collo fuit apertum, quum malorum omnium fontem atque originem in eo delitescere, symptomata abunde probaverant.

Color integumentorum licet non adeo lividus fuerit, quam in vita, stagnante quippe maxima sanguinis in corde aut vasis majoribus copia; horum tamen & subjectorum musculorum separatio tædiosa erat, tantum enim in vasis, minoribus etiam, adhuc aderat sanguinis, ut continuo efflueret, & maximo esset impedimento, adeoque multum temporis fuerit impendendum, antequam ossa penitus essent denudata, & thorax aperiri posset. Tunc autem sternum, a claviculis liberatum, separatis musculis, diffractis in quoque latere sex superioribus costis ad abdomen reflexum fuit.

Aperta sic thoracis capacitate, non, prout cæterum solet, pericardium, pulmonibus quasi cinctum & comprehensum sese exhibuit (*h*), sed unica massa conspiciebatur, totum ferme cavum adimplens, &

(*h*) Conferatur Eustachii Tab 9. f h. i. k. f. k. in latere dextro thoracis, f. k. h. i. f. k. in latere sinistro, x. x. x. x Porro in hac capacitate pericardium n w. comprehensum quasi pulmone dextro n. o. p. & sinistro q. r.

& pulmones quam maxime comprimens. Hæc autem massa pericardium erat, continens distentum maxime, & sanguine repletissimum, cor. Extendebat sese a diaphragmate (quod in dextro latere ad costam quintam, in sinistro tantum ad sextam adscendebat) ad locum medium inter primam ac secundam costam, ac laterales thoracis partes tantopere replebat, ut pulmonis dextri portio tantum anterior, margo nempe lobi superioris & medii, conspiceretur, sinistri vero non nisi exigua pars a parte laterali ac superiori sese manifestaret. Supra pericardium vena cava superior una cum subclaviarum principiis, parte thymi adhuc tectis, conspicua, sanguine atro intumescebat.

Pericardio dissecto aquæ copia quædam effluxit, neutiquam vero tanta, quin sæpe in cadaveribus, nullo hydrope adfectis, talis imo longe major detur.

Cor autem, a sacco suo liberatum, turgidissimum erat, non vero æquabiliter, non ambo ventriculi ad eundem gradum erant distenti, sed dexter ventriculus, una cum sinu atque aure ipsi adpositis, insigniter, & multo magis quam sinister, sanguine turgebat, venæque omnes, per externam cordis superficiem incedentes, coronariarum rami, ad minutissi-

 mos

mos ferme fines adeo dilatatæ erant, ut felicissima etiam injectio illas distinctiores reddere neutiquam potuisset.

Venæ ex subclaviis enascentes, præprimis jugulares, enormiter sanguine repletæ erant, tenui, atro. Cava superior, ubi intra pericardium hæret, capacitate naturalem non multum excedebat, inferior vero solito magis erat expansa. Pulmonales turgidæ quidem, sed non ultra modum. Aorta magis quam solet in principio dilatata, sed arteria pulmonalis eo loco, ubi ex corde oritur, tantopere contracta erat, ad bifurcationem ferme usque, ut omnium in se traheret attentionem. Canalis arteriosi, seu potius hac ætate ligamenti, ex pulmonali arteria in aortam tendentis, olim pervii, nullum adfuit vestigium.

Pulmones extrinsecus nullam manifestabant labem, parvi tamen, compressi, non admodum extensiles, satis docuerunt, officio suo, omni sensu, rite fungi non valuisse.

Vel externa cordis contemplatio, mali sedem omnimque symptomatum unicum fontem in ipso delitescere, docebat. Hoc itaque, ligatis vasis omnibus, tum quæ a trunco accipit aut ipsi tradit, tum quorum ope cum pulmonibus cohæret, a trunco, a respi-

respirationis organis liberatum, ulteriori examini fuit subjectum.

Apertus primo sinus dexter (*i*) cum aure (*k*) fuit, ut, copioso tenui, atro, sanguine emisso, capacitas haecce primo lustrari valeret. In pariete inter dextrum atque sinistrum sinum obvio foramen ovale aperturam (*l*) monstravit, quae crassiorem stilum admittebat.

Digitus, ventriculo dextro immissus, dein apice incurvatus, ac versus orificium arteriosum (*m*), solito more ex hoc ventriculo enascentis, arteriae pulmonalis, promotus, illud orificium nullo modo detegebat, veram absque omni difficultate in alterum, illudque capacissimum, admittebatur. Sed quanta adstantium, quanta pariter mea fuit admiratio, ubi vidimus, apicem digiti in arteriam aortam (*n*), nullam omnino, juxta constantes caeterum naturae leges, cum ventriculo dextro communicationem alere solitam, pertingere!

Ventriculus ea propter dexter in loco, opposito illi

(*i*) Tab I d.
(*k*) Tab I e.
(*l*) Tab. I. i.
(*m*) Tab. I. p.
(*n*) Tab. I q.

illi valvulæ, pone quam aditus ad orificium arteriosum est, ad apicem usque findebatur (*o*), atque tunc digitus non tantum, verum oculus, sublata parumper dicta valvula (*p*), orificium capax aortæ detegebat, una cum margine glabro (*q*), ultra quem propulsus & deorsum tunc promotus digitus in alterum, sinistrum, cordis ventriculum pertingebat. Secta, ad sufficientem a valvulis semilunaribus distantiam, arteria aorta (*r*) & examinata, eundem illum marginem (*s*) monstravit, quo orificium dividebatur in partem majorem, cum ventriculo dextro (*t*) communicantem, in minorem, ventriculo sinistro (*v*) adscribendam.

Arteria itaque aorta enascebatur ex ventriculis ambobus, & sanguinem omnem ex utroque accipere debebat. Hoc autem notatu dignissimum magnæ arteriæ principium, alia sectione facta, tanto melius oculis sese exhibuit; lustrato prius arteriæ pulmonalis orificio.

Hæc arteria, supra valvulas abscissa (*w*), has parvas

(*o*) Tab. I. a. a.
(*p*) Tab. I. pone p.
(*q*) Margo hic, postea magis conspicuus Tab. II. e. exhibetur.
(*r*) Tab. III. Fig. 1. 2. a. a. a. Fig. 4. a. a.
(*s*) Tab. III. Fig. 1. 2. f.
(*t*) Tab. III. Fig. 1. 2. h.
(*v*) Tab. III. Fig. 1. 2. g.
(*w*) Tab. III. Fig. 3. a. a. a.

vas admodum, ferme concretas (*x*), & ſubſtantia quadam granuloſa, carneas excreſcentias referente, obſeſſas (*y*) exhibuit, ſic ut non niſi exiguum relinqueretur ſpatium (*z*), quod, apicem tenuioris ſtili admittens, huic aditum ad ventriculum dextrum præbebat, eundem vero difficilius a ventriculo ad arteriam transmittebat (*a*). Loco inter duas valvulas medio apertum hoc orificium poſtquam fuerat (*b*), binas tantum valvulas vidimus, difformes, pro parte dicta granuloſa ſubſtantia obſeſſas (*c*), qualis in arteria ſupra valvulas ſeſe etiam exhibuit (*d*).

Diſſecta tunc ſinus dextri illa parte, quæ aortæ propinqua eſt, una cum arteria ipſa (*e*), in ipſo orificio integræ duæ valvulæ (*f*), pone quas coronariarum arteriarum orificia (*g*) dantur, ſeſe monſtrarunt, tertia medio loco ſecta erat (*h*). Margo glaber, rotundus (*i*), viam verſus dextrum (*k*) & ſiniſtrum (*l*) ventriculum diſtinguens, parietem, inter

binos

(*x*) Tab. III. Fig. 4. b. b.
(*y*) Tab. III. Fig. 3. b. b.
(*z*) Tab. III. Fig. 3. c.
(*a*) Tab. II. x. x.
(*b*) Tab. III. Fig. 4.
(*c*) Tab. III. Fig. 4. b. b. c. c.
(*d*) Tab. III. Fig. 4. d.
(*e*) Tab. I. p. d. q.
(*f*) Tab. II. q. q.
(*g*) Tab. II. r. r.
(*h*) Tab. II. s. s.
(*i*) Tab. II. t.
(*k*) Tab. II. w.
(*l*) Tab. II. v.

binos ventriculos medium, in superiore parte terminans, pulchro sese exhibuit modo, ac nullam omnino dubitationem reliquit, quin arteria magna (*m*) communicaret cum dextro (*n*), æque ac sinistro (*o*) ventriculo.

Sinus sinister apertus, parvus, præter apertuam foraminis ovalis, nihil exhibuit. Ventriculus etiam sinister nil insolti ostendit, præter dictum margmem in principio arteriæ aörtæ. In crassitie ventriculorum tanta non animadvertebatur differentia, quanta plerumque locum habere solet, sed dexter, si non crassior, æqualem crassitiem ac sinister habebat. Nullibi polyposa concretio observata.

Tantum dum aderat vitium in circulationis organo primario, quod verissimum omnium malorum fontem constituebat, reliqua corporis cava intacta reliquimus, quippe quæ nullum omnino malum exhibuerant, quod non ex impedito sanguinis circulo explicari a periro posset. Vel enim vehementer fallor, & falluntur omnes, qui secanti mihi adstiterunt, aut casum enarrantem audiverunt, vel omnia sympto-

(*m*) Tab II. p. p. Tab III. t. a. h. Fig. 1. a. a. n. (*n*) Tab II. w. Tab. III. Fig. 1. 2. g. (*o*) Tab II. v. Tab. III. Fig.

ptomata ex unico hoc vitio cordis derivantur facile. Qui naturalem cordis fabricam sibi in mentem revocant, qui eandem cum descripta degeneratione comparant, intelligunt, quanta in sanguinis circulatione mutatio locum habuerit, quanta in pulmonum officio.

Quæret forte quis, an vitium hoc acquisitum, an vero congenitum, sit dicendum? Non a nativitate extitisse, forte credi posset, quia primo ætatis anno nulla sui signa præbuit, respiratio libera, æquabilis, visa fuit, verbo sanissimus vixit infans. Sed aliæ tunc enascuntur quæstiones; an & qua causa laceratus, inter ventriculos medius, paries? an margo, alluente continuo & præterfluente sanguine, tantopere lævigatus, ut ab ipso infantis ortu extitisse videatur? an aorta, continua expansione, omnem quippe ferme ex toto corde sanguinem accipiens, quoad sedem sic mutata, ut ex binis ventriculis jam oriatur, quæ antea ad solum sinistrum pertinebat? Perniciosus prunarum halitus tenerum pulmonem in prima infantia vitiasse, & pertinaci asthmati occasionem dedisse, celeberrimi Hahnii conjectura fuit, Parentibus & Medico constanter adfirmantibus, malum connatum non esse. Quantum pulmonibus noceant, quam sæpe lethiferi tales halitus sint, notissimum, &, pulmo-

nibus quacunque de causa immeabilibus, sanguinem vel arteriam pulmonalem (*p*) vel valvulas (*q*) dilacerasse, vel ventriculum dextrum quam maxime dilatasse (*r*), vel eundem subito fuisse disruptum (*s*), observatis constat. Vix autem credibile, infantem, si talis hac de causa septi inter ventriculos medii laceratio obtigisset, undecim annos supervivere potuisse. Dictæ tamen causæ aberratio adscribi posset, si arteriæ pulmonalis principium, quod angustissimum fuit, e contra amplitudinem insignem habuisset, & canalis arteriosus, in fœtu inter arteriam pulmonalem & aörtam inveniendus, sanguinem ex arteria pulmonali in aörtam derivans (qui plerumque post paucos menses cœcus, secundo tamen anno, imo tertio quin & in adulto homine, apertus fuit visus (*t*), cujus autem hoc in corpore ne vestigium quidem fuit dete-

(*p*) Maram de Aneurysmaticis præcordiorum morbis Edit. Francof. pag. 145.

(*q*) Cowper Myotomia reformata Tab. 38. Fig 3. a. a. a. Bassi Observat. Anat. Chir. Medic. Dec. 1. pag. 123. 124. Tab. 1. Fig. 2. h. h. h. h. Miscellanea Acad. Nat. Cur. Cent. 1. pag. 171.

(*r*) Mem. de l'Acad. des Sciences An. 1730. pag. 158. Vieussens Traité sur la structure du cœur pag. 102. Confer. not. d. pag. 3.

(*s*) Vid. not. f. pag. 3. 4.

(*t*) Conf. Halleri Elem. Physiol. Tom. 3. pag. 161. 162. Tom. 8. part. 2. pag. 9. 10.

detectum) dilatatus admodum fuisset; tunc enim concludi posset, sanguinem, magna cordis vi propulsum, nec a pulmonibus admissum, viam, quam a nativitate deseruerat, iterum ingressum fuisse atque dilatasse. Verum & hoc in casu tanta suborta fuissent mala, ut supervivere vix valuisset infans, carere enim usu pulmonum libero non posse hominem, quando hi aliquamdiu officio functi sunt, etiamsi intactis ferme illis per reliquum corpus circulatio vigeat, ex experimentis concludi licet (v).

Connatum fuisse vitium, longe verior mihi videtur conjectura; nec obstat, quod primo ætatis anno sanissimus vixit infans, hoc enim tempore, pulmonibus officiis suis ob motum vix ullum, & tranquillitatem infantis maximam, nondum plenarie fungentibus (w), vitium, quod revera jam aderat, sese occultare potuit, donec motu corpus exerceret infans. Vel tanto magis hac in opinione confirmor, quum, licet summo jure vitium rarissimum vo-

(v) Haller lib. cit. Tom. 3 pag. 314. 315.

(w) Primo anno vix clamasse, non tussisse, verbo tranquille admodum vixisse infantem, Parentes sæpius affirmarunt. Constat autem, clamorem & nixum expedire pulmonem, & vasa ejus sanguinea dilatare, & circulationem per id viscus accelerare Haller Elem. Physiol. Tom. 8. part. 2. pag. 10.

vocaverim, non tamen absque exemplo sit, ventriculum dextrum & cum arteria aörta, & cum arteria pulmonali, communicasse, aörtam vero sanguinem ex dextro pariter atque ex sinistro ventriculo accipere debuisse.

In embryone enim, monstro adsini, Parisiis dissecto, vidit Stenonis, præter alias a naturali statu recedentes partes, cor, hepar, ventriculum, lienem, intestina fere omnia, ut & renem dextrum, nullo tegmine obducta, thoracis & abdominis cavitates apertas reliquisse. Præ cæteris autem ipsius adtentionem & admirationem merebatur arteriarum, e corde prodeuntium, insolita formatio. Prima fronte novi quid portendere videbatur pulmonum arteria, multo arctior, quam aörta, quam ideo a dextro cordis ventriculo usque ad ipsam utriusque pulmonis substantiam aperuit, simul evidenter agnovit, canalem, qui a pulmonum arteria fertur in aörtam; in omni alias fœtu conspicuum, hic penitus defuisse. Cum vero dextrum ventriculum aperuisset, stilus, juxta septum sursum propulsus, in aörtam usque patens sibi ostium invenit, eadem facilitate, qua mox ex sinistro ventriculo in eandem aörtam adscendebat. Tria hic dextri ventriculi ostia erant, ab auricula unum,

duo

duo in arterias, idemque aörtæ canalis utrique ventriculo communis mediante septo cordis geminum orificium formabat (*x*).

Quid denique Medico sit agendum, si in ægro eadem, quæ supra memoravimus, symptomata offendat, ac proinde tale vel simile vitium suspicetur, ex præmissis concluditur facile. Impedita libera circulatio, impedita libera respiratio est. Levamen ergo adferre valet, quidquid, sanguinis copiam minuendo, circulum ipsius expeditiorem reddit, venæ sectio itaque, & hirudinum applicatio; quicquid spissitudinem sanguinis tollit, ac primas vias puras, liberas, reddit. Optimum ergo successum præbebunt eccoprotica, scopo eidem satisfacient cibi facilis digestionis, unde optimus paratur chylus; motus lenissimus erit permittendus, vitandus vero omnis, qui corpus defatigare, sanguinisque circulum multum incitare valet. Levamen nostro in casu adtulerunt lenia emetica, adfirmantibus Parentibus, notante etiam Celeb. Hahnio, cujus suasu hæc fuere sumta, & tantum quidem, ut aliquoties talia medicamina petierit infans, sed hæc aliis in casibus non videntur

(*x*) T. Bartholini Acta Hafniensia Tom. 2. n. 110. pag. 200.

tur laudanda; major enim, quam requiritur, sanguinis congestio in capite est, vasa nimis plena admodum distenta sunt, reditus ipsius a capite impeditus, in ipso autem actu vomendi, etiam in illis, qui nimiam sanguinis copiam non habent, rubet & tumet facies, dolet caput, oculi, sanguine suffusi, lacrymantur, scintillæ ante oculos obversantur, vertiginosi fiunt, quia sanguinis copia & impetus versus caput derivantur, & respiratio per vomitum impeditur (y), quare, plethoricis, asthmaticis, similibusve vix unquam propinanda esse emetica, practici monent.

CAPUT SECUNDUM.

De Cordis, Valvularum, Arteriæ Aortæ, nonnullis morbis.

Summa attentione dignam præcedentem observationem absque dubio censebunt omnes, & mirum pluribus videbitur, tanto vitio, totam œconomiam animalem quasi perturbante, tot annos supervixisse infan-

(y) Conf. Van Swieten Comment. in Aphor. Præf. Boerhavii Tom. 3 pag. 166.

insaptem. Mirabuntur autem hoc minus Anatomici, qui, cadavera sedulo perscrutantes, morborumque sedes investigantes, multas a statu naturali aberrationes inveniunt, quæ viventi homini magnas non excitaverant turbas, atque experiuntur, naturam humanam a Summo Creatore tales accepisse vires, ut, quamvis partes naturali plane oppositum situm habeant, corpus tamen functiones suas absque sanitatis læsione obire possit (*a*), ut non majori etiam vitio statim destruatur, sed natum impedimentum vel penitus tollere, vel modificare, vel sese accommodare tali ratione possit, ut vita tolerabilis per annos subsistat, qui hac experientia discunt, theoreticis speculationibus, meris sæpe hypothesibus, non nimis esse indulgendum, nisi possibilitatem eorum, quæ propriis tamen oculis cernunt, negare vellent. Fal-

(*a*) Inter alios casus præprimis memorandæ videntur viscerum transpositiones, quas viderunt Mentelius, medicus Parisinus, circa annum 1650. in latrone, ut narrat in Epistola ad Pecquetum. Vid. Hujus Experim. nova Anatom. pag. 179. seq. & Merius in mulre septuaginta duorum annorum Hist. de l'Acad. Royale des Sciences 1688. pag. 44. & Du Hamel Reg. Scient. Acad. Hist. lib. 3. cap. 2. pag. 273. Conf. Lettres choisies de feu Mr. Guy Patin Tom. 1. pag. 135. qui priorem casum etiam enarrat, & T. Bartholini Hist. Anat. Cent. 2. hist. 29. Cl. Lobstein Diss. de nervo spinali ad par vagum accessorio pag. 39. & Thesauri nostri vol. 1. pag. 347.

Fallor vehementer, si hujus asserti veritas brevi relatione morborum, quibus cor, ipsius valvulas, vasa, laborasse vidi, quique, non cito enati, per longissimum sæpe temporis spatium subsisterunt, non probetur (*b*).

Cor, pericardio circumdatum, parva humoris copia cinctum (*c*) perpetuo in motu versatur, ut accipere, expellere, sanguinem possit; hic vero motus difficilior redditur, turbatur, si aut aquæ copia multum adaugetur, aut cor pericardio adnectitur (*cc*). Hydropis pericardii multæ exstant observationes (*d*), sed raro tanta copia aquæ in hoc sacco invenitur, quantam videre licuit (*e*). In cadavere quippe femi-

(*b*) Mereatur consuli Senac, qui brevi sermone varias, congestas observationes, ex aliis collectas, descripsit, licet auctores non adducat. Traité de la structure du cœur Tom 2 pag 178 seq. Conf. De Haen rat. med. vol 2 pag 143. 144 ed. Lesi

(*c*) V. Halleri Elem. Physiol. Tom. 1. pag. 283

(*cc*) Inspiciantur Meckelii Observationes de morbis cordis in Mem. de l'Acad. de Berlin année 1755 pag 56

(*d*) Vieussens Traité sur la structure du cœur pag. 6. seq. Duverney Mem. de l'Acad. des Sciences ann 1703 pag 158 Senac traité de la structure de cœur Tom 2. pag 349 Morgagni de sed. & caus. morb. Epist. 26. art 26 & alus in locis &c

(*e*) Triginta uncias memorat Blasius Observ. Med. rar. pag. 32. quatuor libris Hildanus Obs. lib 4 obs 51. Vieussens lib. cit. pag. 13. alia exempla collegit Hallerus lib. cit. Tom 1. pag 299

fœminæ, quadraginta ad minimum annorum, non solum aqua sub cute tanta aderat copia, ut totus truncus, artus, caput etiam, insigniter intumescerent, & ex vulnusculo, minimo licet, facta etiam levi excoriatione, insignis quantitas prodiret, sed aquosus latex similiter in abdomine, in quoque thoracis latere, in ventriculis cerebri non leve præbuit obstaculum, pericardium autem enormiter erat distentum, ut separato sublatoque sterno non nisi massa quædam conspiceretur ingens, totum ferme thoracis cavum occupans, pulmonesque sic comprimens, ut vix quicquam illorum conspiceretur, & diaphragma multum deorsum esset detrusum. Turbida, & flava, hæc aqua sedimentum albidum, mucosum, tenax, deposuerat ad cor & pericardium tanta copia, ut circulationis organum cum vasorum principiis illo esset tectum, ac partes vix ab invicem distingui valerent. Præterea parvum, maxime contractum, variis in locis exulceratum cor fuit. Vasa, sanguinem de capite & artubus superioribus revehentia, admodum tumida. Erosio, hoc in corde in omnibus locis non æque insignis, præcipue versus apicem animadvertenda, ab aliis annotata (f), sæpius a nobis etiam ob-

(f) Senac traité de la structure du cœur. Tom. 2. pag. 385. Storck Ann.

observata est, licet non tanto gradu, ut ferme per totam cordis substantiam penetraverit, aut ad ipsos usque ventriculos pertigerit, sic ut sanguis fuerit in pericardium effusus, quod alii viderunt. (*g*).

Quemadmodum pulmones, post varios morbos, præcipue inflammatorios, cum pleura, cum pericardio sæpissime concrescunt, ut vix unquam cadaver secetur, quin Anatomico exinde difficultas enascatur maxima, & prout hæc cohæsio sæpe adeo firma est, ut omnia pectoris viscera unicam massam referant, & nec ab invicem, nec a partibus, thoracem succingentibus, absque læsione separari possint (*gg*), sic Pericardium cum corde subinde vel magis vel minus connascitur. Plurima filamenta longiora, brevio-

Rin, ~~med. Ro. pag. 170.~~ Morgagni de sed. & caus. morb. Epist. 25 n. 17. 18. 19. qui magnum observationum numerum collegit. Halleri Elem Physiol. Tom. 1. pag. 285. 432.

(*g*) Schaarschmidt Medicinische und Chirurgische Nachrichten I. Jahrg. pag. 45. III. Jahrg. pag. 244. Mem. de l'Acad. R. des Sciences Ann. 1732. pag. 431. Eph. N. C. Cent. 9. obs. 15. pag. 17. Act. Acad. N. C. Tom. 2. obs. 19. pag. 47.

(*gg*) In cadavere viri, vix triginta annos nati, adeo firmam pulmonum cum omnibus partibus vicinis vidi concretionem, ut ne minima pars separari valuerit. Pericardium quidem cum pulmonibus coaluerat, sed non cum corde.

viora, cor cum pericardio connectentia, sæpius conspexi, iis etiam in casibus, in quibus major minorve aquæ turbidæ copia in pericardio aderat; detegebantur tunc in loco superiori prope vasorum origines, & ab anteriore, ac videbantur enasci ex ipso humore, qui partes quasdam deposuerat, in fila productiles, sicque probabilis visa fuit illorum sententia, qui statuunt, liquorem pericardii in fila abire, sic ut cor pilosum dicatur (*h*); qui tamen pili nil quicquam sunt, nisi liquor sacci, cor complexi, qui in fibras præter naturam figitur; vel in lamellas mutari, ut cor quasi gelatina obducatur (*i*),. imo eandem aquam, paulo magis inspissatam, in cellulosam telam vitiosam degenerare, quæ aut aliquam partem pericardii ad cor revincit, aut omnino totum cum pericardio cor unit (*k*). In cadavere autem fœminæ memorabilis visa fuit tanta pericardii cum corde cohæ-

(*h*) Werbrecht Nov. Comment. Petropol. Tom. 3. pag. 403. Bose cordis villosi historia. Lipsiæ 1771.

(*i*) Comment. Petropol. Tom. 3. pag 268.

(*k*) Hist. de l'Acad. des Sciences 1760. pag. 45. Halleri Elem. Physiol. Tom. 1. pag. 285. seq. Conf. Meckel in Mem. de l'Acad. des Sciences de Berlin an. 1755. qui filamentorum nectentium ortum sic etiam explicat, & octo observationes hujus præternaturalis nexus superaddit.

cohæsio, ut, absque læsione hujus sacci membranacei, absque ut externa cordis superficies vulneraretur, partes hæ separari non valuerint (*l*); eodemque in corpore pulmones firmiter cum pleura concreverant. An forte hæc pericardii cum corde morbosa concretio occasionem dedit nonnullis, ut crediderint, pericardium omnino abfuisse? Sic videtur, sic visum fuit Hallero, aliis (*).

Nonne sic etiam facile, ex concretione nempe cordis cum pericardio, pericardii cum pulmonibus, loborum pulmonalium inter se, explicatur historia cordis occulti, absque ut necesse sit, consumtionem & absentiam pericardii statuere? (**) Sic rem intel-

(*l*) Tales etiam observationes habet Morgagni de sed. & caus morb. Epist. 4. art. 9. Epist. 5. art. 19. Epist. 8. art. 6. Epist. 22. art. 4. 10. Epist. 24. art. 11. Epist. 25. art. 12. Epist. 30. art. 7. In aliis ex hisce casibus nexus adeo firmus fuit, ut cor cum pericardio unum idemque corpus efficere videretur, in aliis vero cohæsio non tam firma fuit, quin digitorum ope, sine ulla membranæ cordis aut pericardii laceratione, disjungi potuerit. Collegit varia exempla Hallerus Elem. Physiol. tom. 1. pag. 287. seq.

(*) Insp. Zuckert de morbis ex alieno situ partium thoracis pag. 101.

(**) Enarratur hæc observatio in Dissertatione, de corde occulto, Duisburgi ad Rhenum Præside F. G. Barbeck ab Erhardo Brunnero 1701. defensa. „ In viri triginta & aliquot annorum cadavere, pulmones rudes erant, conglobati ac conglutinati, non in partem dex-

telligere videntur Medici Berolinenses (†), &, in casu, quem memoriæ prodidit Clar. de Haen (††), tale quid locum habuisse, legitur. Pulmones ita nexos invenit, ut simile quid nec viderit, nec legerit unquam. Nam non fuit in toto thorace, universoque pulmonum in ambitu, vel unicum punctum a cohæsione omnino liberum. Quippe cohærebat pulmo cum tota pleura, cum universo diaphragmate, integro cum pericardio, sternoque. Modus autem cohærentiæ adeo firmus erat, ut nemo,

tram nec sinistram nec in lobos distincti, nec mediastini beneficio adhærebant sterno, sed ei sua substantia propria accreverant. Color pulmonum a naturali recedens ad cineraceum deflectebat. Quocunque modo volveretur pulmo, nullum apparebat cor, intra pulmones enim conglobatos ita erat occultum ac sepultum, ut sine sectione nullo modo in conspectum veniret; adeo quum primum pulmones aecreti a pectore solvebantur, nec pulmonum in partem dextram & sinistram divisio, nec eorum loborum separatio, nec cordis vestigium reperiri potuit, donec cultro pulmones dissecando, in medio eorum cor latitans, mollius, tenulus, & flaccidius, nullo pericardio, aut ejus humore preditum inventum fuit, sed connexum & adnatum tota sua substantia intus pulmonibus, uti recens nux juglans est ubique cortice viridi ambiente. Cum pulmones æqualiter in duas partes essent divisi, quoque in qualibet ejus parte, media cordis dissecti pars, firmiter ubique adhærens conspiciebatur, ita enim adnatum erat cor pulmonum substantiæ, ut nullibi ab iis divulsum esset".

(†) Act. Medic. Berolin. Dec. 1. vol 7 pag 81.

(††) Rat. med vol. 1. pag 109 edit. Leid.

mo, citra dilacerationem, vel minimam solvere portionem posset. Connectebat enim eosdem tenacissima, non dilatabilis, & ubi vi partes a se invicem distrahebantur, vix semilineam crassa, cellulosa membrana. Imo toto sinistro in latere, tenacitatis cellulosæ loco, vera reperta sarcosis; veluti si pleura degenerasset in crassissimam carnem rubram, insertam alte in pulmonum substantiam, ab eaque inseparabilem, lobi quoque omnes inter sese eadem tenacissima cellulositate coivere. Pericardium interno pariete, ope ejusdem tenacissimæ texturæ cellulosæ, tam firmiter cum corde, ejusque auriculis, sinibus, ac vasis majoribus omnibus concreverat, ut solvere nemo, nisi lacerando, posset. Quod autem hoc in casu maxime mirandum. Nemo vidit hominem hunc laboriose respirantem, etiamsi quinquaginta gradus conscenderet. Probantur itaque & hoc exemplo abunde, quæ in principio hujus capitis dicta sunt.

Alius in fœtu, alius in nato homine, sanguinis circulus est: in utroque per cavas ad sinum dextrum defertur, in fœtu per foramen ovale apertum pars sanguinis sinum sinistrum intrat, & qui in ventriculum dextrum descendit, non omnis pulmonibus traditur,

ditur, sed, in pulmonalem arteriam protrusus, per canalem, quo hæc cum aorta communicat, aortam ingreditur, & per totum corpus propellitur; in adulto neque sinus neque ventriculi inter se communicant, canalis arteriosus in ligamenti speciem abit, & sanguis ex dextro in sinistrum ventriculum pertingere nequit, nisi omnis per pulmones transeat. Turbari itaque debere videretur circulatio, si vel binæ hæ viæ, vel altera, apertæ essent; multo minus tamen inde enasci videtur impedimentum (*ll*), quam si in fœtu via omnino clausa est (*m*), multo minus, quam theoreticæ speculationes docent, aliquoties enim canalis arteriosus apertus inventus est (*n*), longe sæpius foramen ovale (*o*). Sexies saltem sese talis defectus concretionis hujus viæ mihi obtulit, in cadaveribus hominum diversæ ætatis, senis etiam & vetulæ, licet in omnibus casibus apertura non æque magna

(*ll*) In vetula non minus, quam in fœtu, patulum vidit Albinus Annot. Acad. lib. 1. cap. 9.

(*m*) Vieussens traité sur la structure du cœur. pag. 35. Vid. caput I. pag. 21. 22.

(*n*) Confer. caput I. pag. 34.

(*o*) Rœderer de suffocatis fœtum Opusc. pag. 288. seq. Haller Elem. Physiol. Tom. 8. part. 2. pag. 12. Ovale foramen non patens tantum, sed sua valvula carens, memorat Morgagni de sed. & caus. morb. Epist. 48. art. 62.

magna fuerit; subinde non nisi aër penetravit; in aliis casibus tubum, quo Anatomici uti solent, ordinariæ crassitiei, in aliis crassissimum, admisit, imo quandoque ferme tota aperta fuit. Fuerunt, qui aperturam foraminis ovalis a submersionis vel suffocationis periculo homines immunes reddere posuerunt, sed & in submersis (*p*) & in suffocatis (*q*) nondum clausam fuisse hancce viam legimus.

Maxima valvularum necessitas est, & circulatio turbatur, his vitio quodam adfectis. Occurrunt tamen tales valvularum, præcipue arteriæ aortæ, degenerationes, quæ, non cito, sed pedetentim enatæ, docent, diu talia mala subsistere posse, antequam vel notabiles vel adeo fatales producant effectus, quos inde derivant Autores (*r*), licet fatendum, in omni-

(*p*) Roederer lib. cit. pag. 285.

(*q*) Stolte de morte suspensorum pag. 15. Haller Elem. Physiol. Tom. 3. pag. 252. Tom. 8. p. a. pag. 14. Qui, ut etiam Doct. Stolte, varia observata collegit.

(*r*) Cordis aneurysma, cum duæ valvulæ semilunares cartilagineæ essent, Lancisius de motu cordis & aneurysmatibus. Oper. var. tom. 2. pag. 250; mortem subitam & cor amplissimum, ex valvulis aortæ ad parietes arteriæ adnatis Littre Mem. de l'Acad. des Scienc. 1713. Raiger Eph. N. C. Dec. 1. ann. 3. obs. 282. pag. 498, pulsum interceptum, artuum gangrænam, cordis molem insolitam, cum valvulæ ossæ

omnibus corporibus, in quibus illa observavi, hydropem, & sæpe varias ipsius species, adfuisse. In cadavere vetulæ, edentulæ, quæ septuagesimum ætatis annum ad minimum attigisse videbatur; præter calculum renalem, tumorem singularis naturæ, posteriori parti uteri accretum, de quo his in observationibus alio loco dicetur, arteriæ aörtæ varias in locis ossificationes, præprimis rami cœliacæ, qui ad lienem tendit; tres valvulas, orificio aörtæ adpositas, adeo duras, revera osseas vidi, ut figura ipsarum nullo modo mutari posset, & orificium maxime angustarent, sic tamen, ut sanguinem a corde admittere valuissent, non vero ex aorta, sese contrahente, reditum impedire. Cordis magnitudo, & ventriculorum capacitas, tamen erant naturales. In aliis corporibus, induratas, cartilagineas, osseis particulis obsessas valvulas vidi, sic ut tamen officio suo functæ fuisse viderentur (*s*).

Ut

osseæ aörtæ ostium non clauderent, Cowper Myotom. tab 40. Fig. 4. 6 notarunt. Insp etiam Baader Observ. medic. incisionibus cadaverum illustr. obs 40 pag 190. Alii alia mala inde derivant Abhandl der Schwedischen Akad. Band 27. pag 307. Band. 29 pag. 175 & Geneesk Verhandl. aan de Sweedsche Akademie medegedeeld door J B Sandifort. III. D pag 313 seq IV. D pag. 10. Medic Transact vol 3. pag 12 seq Conf caput precedens

(*s*) Conf. Morgagni de sed. & caus. morb. Epist 23. art 9.

Ut in præcedenti casu indurescunt, crassescunt, immobiles redduntur valvulæ, sic in aliis erosæ, laceratæ, disruptæ quasi, videntur, quale quidem vitium frequentius in valvulis sigmoideis arteriæ pulmonalis, quam in semilunaribus aortæ, locum habere statuitur (*t*). Sanguine quippe magna vi ab obstructis pulmonibus versus cor redeunte, fit, ut inter robustiores, nitentesque fibras aliqua pars valvulæ cedat, divellatur, rimisque porro ex ostiola pateant in modum reticuli (*v*). Quales Cowper (*w*) atque Bassius (*x*) delinearunt, valvularum lacerationes bis observavi, in altero casu talia foramina, tubum, quo Anatomici uti solent, facillime admittentia, in omnibus conspexi, in altero tantum in unica (*y*); sed hæc valvularum, a multis adnotata, degeneratio, non tantam mereri videtur attentionem, quantam exesia, laceratio, quam in cadavere feminæ, omni ferme hydropis specie laborantis, anno 1771. vidi. Et hæc tanto magis notanda atque delineanda videtur, quoniam Lancisius, cui simile quodammodo vitium

(*t*) Mummsen de corde rupto pag. 38.
(*v*) Halleri Elem. Physiol. Tom. 1. pag. 339.
(*w*) Myotom. reform. tab. 38. fig. 3. a. a. a.
(*x*) Observ. Dec. 1. tab. 1. fig. 2. h. h. h. h.
(*y*) Insp. Morgagni Epist. Anatom. 15. n. 19. pag. 92.

vitium sese exhibuit in illustrissimo Spada, dixit, cor interius raram ac memoria hominum æternum duraturam rem exhibuisse, scilicet ad ostium arteriæ magnæ, in singulis valvulis semilunaribus, adfuisse inæqualia quædam, ac exigua, sarcomata, quæ in fimbrias & lacinias, instar condylomatum, protensa, intra aörtam inclinabant, neque interim a valvulis citra scissuram sese avelli patiebantur, ut nullum propterea fuerit dubium, quin ex productis valvularum fibris, vasisque nata, non vero per similem adhæsionem compacta, corpora illa penderent (z); & postea fatetur, tale vitium in tot observatis cadaveribus nunquam ipsi fuisse compertum, nec adhuc ex aliorum lectione cognitum (a); ac raram adeo talem valvularum lacerationem, & in varias lamellas divisionem, habuit Meckelius, ut fateatur, se nunquam magis fuisse miratum, quam ubi tale quid detexit (b). Vidi ergo in dicto cadavere trium valvularum lacerationem, & excrescentias varias, majores, minores, ex illis enatas. Primæ valvulæ

(z) De subitaneis mortibus lib. 2. observ. 4. Oper. Var. tom. 1. pag. 43

(a) Ibid. pag. 44

(b) Memoir. de l'Acad. de Berlin 1755.

læ (*c*) margo tantum vitiatus erat, & in excrescentias majores, minores progerminabat (*d*), secunda valvula (*e*), majorem passa erat mutationem, & tuberculorum seu excrescentiarum magnum etiam monstrabat numerum (*f*); inter hanc atque tertiam ipsa orificii hujus arteriosi membrana non tantum erosa erat, verum foramen satis notabile conspiciebatur, ad ipsam arteriæ substantiam alte penetrans, eo loco, ubi inferior tertiæ valvulæ pars cum orificio hoc cohæret (*g*). Maximam subierat mutationem tertia valvula (*h*), hæc etenim non tantum inæquabilis erat, & variis majoribus minoribus eminentiis exasperata (*i*), verum in ipso margine foramen erat satis notabile (*k*); in aqua autem explicata ubi fuerat hæc valvula, constitit, foraminis tantum speciem adfuisse, dependebat tunc lamella insignis (*l*), evanuit totum foramen, sed lamella hæc singulari modo mutata erat, ut præprimis patuit, quando microscopio fuit lustrata (*m*). Sinister cordis ventriculus maxime fuit dilatatus, & ad-

eo

(*c*) Tab III. Fig 6. b.
(*d*) Tab. III Fig 6 c. c. c.
(*e*) Tab III Fig 6. d.
(*f*) Tab III Fig 6. e e.
(*g*) Tab III. Fig 6. f. g,
(*h*) Tab III. Fig 6. h.
(*i*) Tab. III. Fig 6. i i.
(*k*) Tab III. Fig 6. k.
(*l*) Tab III Fig. 7. b c.
(*m*) Tab. III. Fig. 8.

eo capax, ut dextrum multum superaret. In ipso hoc ostio arterioso, loco magis inferiori, erosa conspiciebatur tunica interna (*n*), quales erosiones aliquoties sese mihi in aorta obtulerunt. Semel præprimis in parte posteriore aortæ tantam erosionem vidi, ut delineationem ipsius dandam esse censuerim. In hac etenim aörta (*o*), ad omnia arteriarum intercostalium orificia (*p*), interna tunica tota consumta erat atque excesa, sic ut in omnibus illis locis de hac membrana nihil omnino superesset. Dictu difficile, an a sanguine intra cordis cava, aut vasa majora, versante, hæc erosio facta fuerit, an inflammationi similive vitio tunicarum adscribenda sit, sed hanc degenerationem, ex quacunque causa ortam statuas, aneurysmatibus tum veris tum spuriis ansam dare posse, vix explicatione indiget, tunica enim interna, quæ canalis capacitatem proprie efficit, apta, quæ sanguinem contineat, & libere facileque ruere sinat (*q*), destructa, muscularis, crassissima quamvis, ex fibris firmis, durisque, sed simul flexibilibus constans, & magis adhuc nervea, in cellulosam ex-

(*n*) Tab. III. Fig. 6. l.
(*o*) Tab. III. Fig. 9.
(*p*) Tab. III. Fig. 9. a-k.

(*q*) Albini Annot. Acad. lib. 4 cap. 8.

exeuns, cedere potest, imo debet, & in tumorem insignis magnitudinis a sanguine expandi, qui vel osseas partes accumbentes consumit, vel medio loco exit, &, extendi ulterius recusans, demum disrumpitur (r).

Non solæ valvulæ, ut antea ostensum fuit, vel cartilagineæ vel osseæ evadunt, sed in aorta talis præternaturalis durities sese anatomicis monstrare solet (s). In principio amplissimi hujus vasis varias squammas osseas aliquoties vidi; in alio cadavere arteriæ innominatæ, seu trunci Loweriani, tantam duritiem osseam conspexi, ut figura ipsius vel maxima compressione mutari non valuerit; in cadavere vetulæ, de cujus valvulis semilunaribus, in os mutatis, supra dictum est, ramus arteriæ cæliacæ, quæ ad lienem tendit, canalem tortuosum, totum osseum retulit, in binis finis aortæ, & principia iliacarum arteriarum, eodem modo erant mutata.

(r) Conf. Verbruggen Diss. de Aneurysmate pag. 34. seq.

(s) Exempla collegerunt plurimi, & inter alios Trillerus Differt de fame lethali ex callosa oris ventriculi angustia. art. 27. Opusc. Tom 1. pag. 24. seq.

C A-

CAPUT TERTIUM.

De Hernia vesicæ Vaginali.

Plurimis in locis Herniæ oriuntur, & vix ullum viscus, abdomine contentum, datur, quin tumorem hujus naturæ subinde produxerit (*a*). Rarius tamen sese monstrarunt in parte pelvis inferiore, sic ut sese in viris in perinæo, in fœminis in perinæo aut in vagina, exhibuerint (*b*). Favet tamen origini harum herniarum situs partium in pelvi, & probat nostra etiam experientia, subinde illas dictis in locis sese manifestare.

In viro vesica urinaria, ab anteriore ossibus pubis accumbens, a posteriore cum intestino recto connectitur. In fœmina medius inter vesicam & rectum intestinum uterus est. Investit autem partes singulari ratione peritonæum,

Hoc

(*a*) Conf. J. T. Klinkosch Programma de divisione herniarum in nostri Thesauri Dissert. vol. 2. pag. 383. & Diss. Medic. Select. Pragens. vol 1. pag 181. seq. R A Vogel herniarum commune attributa & partitio. F. B de Sauvages Nosologia Methodica Tom. 1 pag. 189 seq

(*b*) Hoin Essai sur des hernies rares & peu connues, joint a la nouvelle methode d'operer les hernies par M. le Blanc. pag 250-340. Klinkosch, Vogel, Sauvages. lib. cit.

Hoc in pelvim descendit ante intestinum rectum, illud involvit, laterales partes tegit, ab intestino ad vesicam tendens plicas facit semilunares, vesicam adit supra ureteres, qui sunt in cellulosa, peritonæo undique circumposita, & supra ductos deferentis gyros, atque vesiculas seminales, quæ pariter peritonæi facco non comprehenduntur. In femina ab intestino & partibus lateralibus ad transversam vaginæ partem pertingit, pone illam adscendit, duas tertias partes regens, utero externam tunicam dat. Ab intestino ad uterum adscendens plicam format, infra quam cavea est, inter rectum intestinum & vaginæ principium deorsum producta. Inter uterum & lateralem partem pelvis similiter adscendit peritonæum. Ubi ad summum uterum pervenit, descendit iterum, anteriorem ipsius partem investit ferme ad ortum vaginæ, surgit tunc ad vesicam urinariam, eamque attingit ad duos digitos supra ureterum insertionem, investit vesicæ posteriorem & superiorem partem, ad ossa pubis, quibuscum vesicæ anterior pars cellulosa ope connectitur, pertingit, sesque reflectens musculos abdominales illinit. Hærens ergo in media pelvi uterus una cum ligamentis, peritonæi etiam productionibus, pelvim in partem anteriorem & poste-

posteriorem dividit, quarum hæc profundior illa est (*c*).

Dictas productiones seu cæcas caveas intrare intestina valent, & iis incumbens omentum, ac harum fundum extendere, sic ut cedentibus, quæ peritonæo hoc in loco accumbunt, partibus, vel in perinæo, vel in vagina, vero hernioso tumore prominenant; potest etiam vagina, abi impositam sibi inferiorem partem vesicæ urinariæ sustinet, cedere, ac permittere, ut vesica, eo versus maxime depulsa, descendat, & in superiori vaginæ parte herniam formet. Utramque herniæ speciem observare licuit. Posteriorem in virgine viginti quinque annorum, feliciter a suo morbo liberata; priorem in cadavere vetulæ, quod veram herniam intestinalem in parte posteriore vaginæ monstravit.

De Hernia vesicæ vaginali, a paucis animadversa (*d*), primo loco dicam.

Vir-

(*c*) Haller Elem Physiol Tom 6. pag. 348. 349. Tom 7. pag 302.

(*d*) Plurimi Auctores non nisi unicam observationem citant, quam Doct. Robert cum Academia Chirurgorum Parisina communicavit. Mem de l'Acad de Chir. Tom 2. pag 33. Hæc in gravida fuit visa. In parturiente, quæ juxta obstetricis opinionem prolapsu vaginæ laborabat, tumorem in parte superiore vaginæ observavit Henckel, qui compressione imminuebatur, &, urina cessante, penitus disparebat,

verum

Virgo, viginti quinque annorum, a pluribus annis passionibus hystericis violentis obnoxia, tussi convulsiva corripiebatur, quæ, semper sicca, vix ullis antispasmodicis auscultabat. Cessante tamen postea tussi, suppressio urinæ insequebatur, venter tensus erat, maxime dolorosus, &, nil juvantibus aliis mediis, cathetere evacuata, difficulter tamen, vesica est. Redit hæc suppressio sæpius, præcedente semper tussi convulsiva, & non raro illam concomitabantur convulsiones, tum demum cessantes, quando in animi deliquium cadebat, quod sæpius etiam accidit, ubi catheter immittebatur. Difficultas, quam in instituendo catheterismo percipiebat chirurgus, pondus, de quo conquerebatur in parte anteriore genitalium, dolor, quando urina maxime supprimebatur, in pube summus, effecerunt, ut ipse pubem & genitalia examinaverim. In regione hypogastrica prope pubem, licet tensa & dolorosa, talis tamen non percipiebatur tumor, qualis cæterum hoc in loco adest, quando distenta ultra modum vesica lotium

verunt itaque vesicæ herniam Siebende Sammlung medicinischen und chirurgischen Anmerckungen pag 5 Superaddidit casum, a Medico Divionensi Chaussier enarratum Hoin lib. cit. pag. 368. Præter hos non multi descripti videntur, si complicati morbi, in quibus prolapsam vaginam, vel uterum, vesica insequuta est, excipiantur.

tium non dimittit. Immisso prudenter vaginæ digito, impossibili eo tempore urinæ excretione, tumorem insignem, vaginam totam occludentem, parieti ipsius superiori continuum, percepi, fluctuantem humorem continentem, quo compresso conatus ad mingendum enascebantur, nulla vero urina exibat, immisso autem cathetere magna urinæ copia evacuabatur, attamen vel tunc non omnis, nisi compressione facta. Subinde absque ullo auxilio urinæ copiam emittere valebat, evacuare autem vesicam non nisi compresso tumore, quando insignis semper adhuc expellebatur quantitas. Tumore plane evacuato catheter in vagina percipi commode poterat; tumor disparebat, partes vaginæ superiores laxæ, flaccidæ propendebant, uterique orificium attingi digito facile potuit, donec collecta rursus urinæ copia tumorem distenderet, & distensione validiore insignis dolor, urinæ suppressio, &, nisi catheter in tempore immittebatur, convulsiones supervenirent; videtur acritate urinæ sensim etiam arrosa fuisse vesicæ interna tunica, etenim quum aliquamdiu jam duraverat malum, quæ antea sana erat & naturalis urina, floccos, ramenta quasi tunicæ internæ, monstravit, & ab eo tempore longe sæpius, dolore quippe ob sensibili-

 tatem

tatem vesicae majorem adauctо, catheter erat immittendus, quod ipsa didicit, sic ut auxiliatrices sibi praebere manus aliquoties de die potuerit.

Pessarium solum esse medium, quod spe quadam successus in usum vocari posset, facile perspexi. Sed hoc tali erat construendum modo, ut semper in vagina retineri posset, nec tempore menstruorum, irregulariter fluentium, tolli deberet, simul tamen, anteriorem vaginae partem sustinens, impediret, quominus hic loci vesica iterum descenderet. Curavi itaque, ut pessarium fieret ex arundine, qua piscatores utuntur, accommodatum longitudini vaginae, cera obductum, sic tamen ut spongiae siccissimae pars alteri ipsius lateri adnecteretur, eum in finem, ut haec, humore intumescens, anteriorem vaginae partem sustineret commode. Tale scopo optime satisfecit, dum simul curatum fuit, ut, reiterato catheterismo, impediretur, quominus vesica lotio retento multum extenderetur. Per annos pessario hoc usa fuit, posteaque facta est, se, etiamsi pessarium non amplius in auxilium vocaret, nullam omnino in excernenda urina percipere molestiam.

Laxatam continuo partu vaginam herniae vesicae hoc in loco ansam dare posse, enarratae ab aliis ob-

servationes probant, sed eundem morbum, absque laxitate tali praegressa enasci posse, casus hujus aegrae, cui vagina dicta causa relaxari non valuit, abunde docet. Per tussim pertinacem, continuam, convulsivam, in laxioris habitus virgine, depulsam fuisse vesicam, &, cedentibus vaginae fibris, herniam formasse, docent similes herniarum, in aliis locis observatarum, causae.

Signa herniae vesicae, in vagina sese manifestantis, ponit Hoin (*e*), absentiam tumoris in regione hypogastrica supra ossa pubis, praesentiam vero ipsius in vagina; augmentum voluminis, collecta urinae copia; decrementum, facta compressione, aut immisso cathetere, & ejus ope evacuato lotio. Consentit Levretus (*f*), &, si ad enarratum casum attendimus, illa signa omnino etiam fuerunt animadversa, adeoque nullum dubium supermanet de praesentia morbi, & notata ab aliis diagnosis tanto redditur certior.

Ut curaretur malum, nec postea sese iterum manifestaret, loco dimotarum partium reductio, & in sede naturali retentio, requirebantur. Eva-

(*e*) Lib. cit. pag. 374. 375.

(*f*) Observations sur la cure radicale de plusieurs polypes &c pag. 142. seq.

Evacuata catheteris ope vesica, commodo in situ posita ægra, sic ut pelvis elatior esset partibus corporis superioribus, reductio facillima fuit, retentio non adeo commoda. Solus situs per longum licet temporis spatium continuatus, confortantium medicaminum pubi & genitalibus applicatio, non sufficiebant, sed requirebatur pessarium, quod partes non solum sustinere, sed etiam impedire posset, quominus sese versus vaginam vesica extenderet, nec tamen fluxus menstrui excretionem prohiberet. Suaserunt quod a similitudine cum dolii operculo nomen habet, in medio perforatum, ac binos gerens funiculos, quorum ope extrahi posset. Tale autem scopo non satisfecit. Venit itaque in mentem spongia, quæ, loco sese optime accommodans, sustinere debebat partes, nec facile excidere poterat, vidique postea, eandem ab Hænelio in casu herniæ intestini, sese in vagina monstrantis, jam fuisse adhibitam, laudasse etiam Ganzium tanquam pessarii genus, utilitatem magnam habens, sesèque intestinis, deorsum nitentibus, optime opponens (g). Perspexi autem incommoda talis spongiæ, menstruum sanguinem quippe non transmittentis, absorbentis e con-

(g) Observ. Anat Chir. de herniis pag. 86. 87.

contra & retinentis humores excrementitius, qui arrodere, irritare, inflammare partes debent, & hæc ratio fuit, quod ex binis quasi speciebus unicam composuerim, quæ talem præstitit effectum, ut commendabilis videatur, & difficulter parando pessario, quod Cel. Hoin (*b*) laudavit, opus non sit, licet, mollius quippe, vicinis partibus compressione non molestum esse possit.

Ab aliis, ut dictum, in gravidis & parturientibus idem visum fuit malum; adfirmavit etiam vir doctissimus, obstetricans dexterrimus, medicus pariter peritissimus, Brand, se ter hanc herniæ speciem observasse, prima vice in cadavere fœminæ, ipso in partu mortuæ, quam nec instrumentis (ob angustatam per tumorem insignem, inter vaginam & intestinum ~~rectum hærentem, maxime~~ pelvim) nec sectione Cæsarea, quam instituere non permisit maritus, a fœtu liberare valuerat. In hoc cadavere tumor magnus, niger, compressilis sub ossium pubis arcu elapsus, conspiciebatur, qui compressus per urethræ ostium urinam emittebat. Altera vice in parturiente, ad quam paucis ante mortem horis vocatus erat in hac sub ossium pubis arcu & commissura labiorum superiori tumo-

(*b*) Lib. cit. pag 262.

morem nigrum vidit, qui, ab obstetrice pro capite infantis, velamentis adhuc tecti, habitus, rite dein examinatus, erat turgida vesica urinaria, foras pulsa, unde per catheterem flexilem, per uretram immissum, magnam lotii sanguinolenti copiam eduxit. Spatium nactus, in fœtus situm inquirens, uterum in parte posteriore fissum invenit. Tertia denique vice in fœmina, ultimi gestationis mensis initio constituta; tumor, totam vaginam replens, matricis oris labio anteriori continuus, urinæ majori, quam intra octo dies emiserat, copia expulsa, imminuebatur, retento iotio magnitudine iterum auctus, fœtu postea arte extracto, altero die vesica, quæ a partu urinam non dimiserat, profunde in vaginam descendebat, quare, evacuata per catheterem flexilem vesica, tumorem multum imminutum leviter sursum egit, & pesso ex linteo carpto fulsit; urinam dein, licet non fine difficultate, emisit, quum vero puerperium relinqueret, fasciam T dictam cum splenus genitalibus subdidit, quibus adjuta sensim ad pristinum ferme statum rediit; disparuit tumor, sed vesica spatium, seu finem cæcum, qui inter uteri cervicem & parietem vaginæ anteriorem est, ita replevit, ut ne vestigium quidem de eo superfit.

C A-

CAPUT QUARTUM.

De Hernia intestino-vaginali, aliisque hujus morbi speciebus.

Plura, quam Herniæ Vesicæ vaginalis, intestinorum, in vagina herniosa tumore protuberantium, exstant exempla (*a*), non tamen tot, quin memoratu digna sint ea, quæ ex cadavere vetulæ, anno 1776. ad nostrum theatrum eum iñ finem delato, ut operationes chirurgicas instituerem, hoc de morbo notavi.

Emaciatum corpus quum examinabam, in oculos incurrebat tumor, ovatus, vaginæ orificium non tantum claudens, sed & ultra illud prominens, vulvæque labia insigniter deducens. Venter, complanatus, ferme vacuus videbatur, & dorsi spina non tantum tactu percipi, sed & prominentia ejus per velamenta abdominis oculis cognosci poterat. Tumor in vagina, ad attactum mollis, saltem non ultra modum tensus, ex parte posteriore vaginæ proveniebat, digitusque, supra illum infra aperturam urethræ propulsus,

(*a*) Nonnullos casus collegit Ganzius observat. de herniis pag. 83. seq. longe plures Hoin lib. cit. pag. 252. seq.

fus, uteri orificium demum attingebat. Repulsus & compressus tumor mox sese restituit, partesque, intra tumorem contentæ, compressione in abdominis cavum actæ, illa cessante, descendebant. Postquam cadaver scopo inservierat, abdomen aperui, cupidus, detegendi, qualis tumor esset, ac undenam ortum suum traheret atque originem. In abdominis cavo vix intestina inveniebantur. Ex duodeno enascens, jejunum detractum maxime erat, ileumque totum in pelvi delitescebat, hujus vero maxima pars, inter uterum atque rectum intestinum descendens, foramen quoddam ingrediebatur, quod digitum, juxta tractum intestini protrusum, facile admittebat, tantæque erat amplitudinis, ut intestina retrahi, & in abdominis cavum reduci commode possent. Tumor, vaginam antea occludens, imminuebatur retracto intestino, foramini autem immissis digitis, & ad vaginam propulsis, tumorem iterum extendebat. Videbatur peritonæum ibi loci, ubi foramen aderat, laceratum, & tum ab intestino tum a posteriore parte uteri divulsum, tanto magis, quoniam laciniæ bene multæ utrique adhærebant parti, lacerati peritonæi quasi reliquiæ; sed accuratiori examine constitit, revera protrusum peritonæum esse, saccumque

ab

ab eo formatum, qualis in omnibus herniis adesse solet, nisi rariori exemplo peritonæum fuerit disruptum, laminas vero non esse, nisi præternaturales membranas, ab utero ad rectum tendentes, sic ut inter illas foramen, intestinorum tractum complectens, relinqueretur; quales membranæ rubas, ovaria, ligamenta, uterum, sic connectebant, ut partes hæ vix ac ne vix quidem ab invicem separari valuerint.

Vera itaque adfuit hoc in casu Hernia intestini, elapsi inter uterum atque intestinum rectum, quæ parietem posteriorem vel inferiorem vaginæ sic protruserat superiora & exteriora versus, ut anteriorem seu superiorem parietem contingeret, vulvamque omnino clauderet.

Qualia autem incommoda exinde passa fuerit mulier, enarrare plane nequeo, nihil enim de morbis prægressis tescire valui. Sponte profluunt ex mutato naturali partium situ, & inde derivanda distractione, ex pressione tumoris in vicinas partes, arctatione viæ, quæ ducit ad uterum. Rariores vero cum tales casus sint dicendi, lubet superaddere, quæ ex observationibus, hoc de morbo communicatis, quoad naturam mali concludi possunt.

Omnes herniæ hujus generis, hactenus visæ, si paucissimæ excipiantur, vel in puerperis, vel in gravidis, vel in fœminis, quæ antea pepererant, sunt animadversæ, fermè semper formatæ ab ileo, raro a parte coli & cœco. Tumoris magnitudo varia fuit, locus etiam non semper idem, nunc etenim se in anteriori, nunc in laterali, nunc in posteriori vaginæ parte monstravit. Subito in aliis, in aliis lentè, enatus legitur. Plerumque peritonæum saccum formavit, rarius disruptum est. Cum intestino omentum etiam excidit, & intestinali herniæ vesica sese etiam adjunxit, vel & alii hoc in loco morbi eodem tempore fuere visi. Validi conatus, sive ad sublevanda pondera, sive ad duriores fæces expellendas, concussio viscerum, vel alia conamina, morbi causæ extiterunt. Favit ipsi distensio & laxitas vaginæ, multiplici, laborioso præprimis, partu producta. Tumor ovatus, æquabilis, tenuis, mollis, sic ut tactu intestinum percipi potuerit, nullo foramine pertusus, major in stante, quam in decumbente & tunc sæpe disparens, post memoratas causas enatus, distractiones, & dolores stomachi, nauseæ, vomitus, difficilis urinæ excretio, herniam intestino-vaginalem prodiderunt, omniaque hæc symptomata, supervenience constrictione, aucta sunt.

sunt. Confirmavit præsentiam mali, intestinorum, facta compressione, in abdomen cum murmure regressus, vacuo tunc sacco; reditus eorundem, sacci extensio, cessante compressione, incedente, tussiente ægra. Confirmavit exploratio orificii uterini, quod vel pone vel ante tumorem, vel in opposito ipsi latere, detegebatur, unde præsertim colligi potuit, per quemnam locum partes essent protrusæ. Ubi inter vesicam atque uterum hernia substitit, tumor apparuit in parte anteriore, pone eundem orificium uteri delitescebat, difficilis excretio urinæ fuit corpore erecto; dolores frequentiores, acutiores, in stante, quam in decumbente, percipiebantur; dolebat regio hypogastrica a latere herniæ. Quando intestinum inter rectum & uterum herniam formabat, tumor aderat in parte posteriore vaginæ, orificium vero uteri in parte anteriore. Reductio, taxi commode peracta est, decumbente ægra, sic ut abdominales musculi maxime essent relaxati, & corpus inclinatum in latus, sedi mali oppositum. Præsente constrictione clysmata, venæsectiones, injectiones, fotus utilitatem adtulerunt. Tentata hactenus nondum operatio. Reductas partes optime retinuit pessarium, ad figuram operculi dolii formatum; robo-

 ravit

ravit injectio adstringens, toties administrata, quoties depurationis causa tollebatur pessarium, nisi impedimenta adessent, menstruorum lochiorumve evacuatio. Juvit decubitus in dorso, sic ut pelvis elatior esset. Pessarium per longum temporis spatium in usum tractum est, si herniae erant inveteratae, & laxa admodum vagina. In nonnullis casibus tamen, trium quatuorve mensium spatio, illud perfectam attulit sanitatem, sed herniae recentes, aegrae juniores, fortisque constitutionis fuerunt (*b*).

Quae de aliis herniarum speciebus notanda habeo, haec sunt.

In quoque latere herniam inguinalem adfuisse, aliquoties visum est. Duplicem talem in sene conspexi; major dextra, minor sinistra, tantopere distendebant scrotum, ut ad genua usque tumor pertingeret, ac testium penisque vix vestigium detegeretur. Urina juxta tumorem per aperturam solitam profluebat. Fissura obliqui externi abdominis musculi, in dextro praeprimis latere, insigniter dilatata, tantopere hiabat, ut miser inter femora, juvantibus manibus, tumorem, hic illic callosum, comprimens, in-

(*b*) Conf. Hoin lib. cit. pag. 355. seq.

intestina facile repelleret in abdomen. Vacuus tunc hoc in latere saccus permittebat, ut sinistri lateris hernia tanto facilius examinari posset, hæc autem licet comprimeretur, vix regressum elapsorum permittebat. A repulsis ex hernia majori intestinis tanta misero enascebantur incommoda in abdomine, ut gauderet, ubi, sublata pressione, saccum libere rursus intrabant partes.

Ut in præcedenti casu in quoque latere adfuit hernia inguinalis, sic in uno eodemque latere binos saccos herniosos sese monstrasse, hoc in loco, notatum est; & ipse talem casum antea memoravi (c). Nonne hi casus intelligi valent ex nota jam formatione tunicæ vaginalis testis? Constat enim, decumbentes in lumbis fœtuum testes peritonæo a parte anteriore tegi, testes descendere, peritonæum secum trahere, egredi testes ex abdomine; peritonæum tunc, similiter ex abdominis cavo elapsum, canalem formare, ad inferiorem testis partem, cui canali, in cæcum finem desinenti, a posteriore accumbit funis spermaticus & testis; canalem supra testem sese claudere, formari hoc pacto tunicam vaginalem; canalis partem superiorem in neonatis plerumque esse apertum (d). Nonne hæc via

(c) Natuur-en Geneesk. Bibliotheek V. D. pag 354.

(d) Conferri omnino meremur Halleri Opuscula Pathologica et Oper.

via sæpius occasionem herniæ præbere potest, intestinis meatum hunc intrantibus? Nonne in adultis aperta hæc via esse potuit (ut in adulto omnino apertam vidi) & intestinum admittere; dum simul a latere ipsius præternaturalis peritonæi dilatatio verus saccus herniosus fuit exortus? Sic videtur.

In feminis frequentiores Femorales Herniæ, quam in viris. In vivente viro hæc olim sese mihi monstravit, concomitabantur illam omnia ferme symptomata, herniis propria; constrictione autem per emollientia externa sublata, sola taxi curata est. In cadavere viri, quinquaginta circiter annorum, in quoque latere aderat saccus, pollicem cum dimidio longus, a peritonæo formatus, qui, juxta vasa cruralia descendens, sub margine musculorum abdominalium egrediebatur, et totus quidem vacuus, sed tantæ capacitatis erat, ut sine dubio intestinorum portionem antea admiserat, & facillime etiam admittere poterat.

In fœtu parvo admodum, umbilicalem herniam, illap-

Oper. Min. Tom. 3. pag. 311. Hunter Medical Comment. P. 1. pag. 72. qui figuras addidit. Pot an account of a particular kind of rupture. Camper Verh. der Holl. Maatsch. 6 D. 1. St. pag. 264. Lobstein et Nonnemann de hernia congenita. Arg. 1771. &c.

illapsis intestinis in principium funis, vidit, delineavit Albinus (e). Similem pariter in foetu, sed multo majori, conspexi, & optime per transparentes tumoris membranas, intestina distinxi.

Clar. de Haen (f), incarceratam herniam quandoque gelida aqua sanari (g), probaturus, narrat, foeminam septuaginta trium annorum, quæ die quinto constrictæ suæ herniæ, quam operatione chirurgica reponi constanter recusaverat, morti jam propinqua videbatur, illustrem Medicum ac Polyatrum Hagæ-Batavum, A. Westerhoff, mortis e faucibus eripuisse, cataplasmati calenti substituendo gelidæ copiosæ fomentum; ex quo vetula, vix ad mediam horam tota inhorrescens, jamque moribundæ similis, mox dein levamen, postea sedationem omnium symptomatum experta est, obortaque diarrhæa putrida restituta. Ipse postea, Polyatri munere Hagæ-Comitum functus, sæpius ad hanc fæminam vocatus, magnitudi-

(e) Annot. Acad. lib. 1. pag 76. Tab. V. fig 5.

(f) Rat. Medendi part 9. Edit. Leid. vol. 3 pag 96.

(g) Gelidæ, nivis, glaciei etiam præstantem usum his in morbis ulteriu probavit Cel Theden Neue Bemerkungen, und Erfahrungen zur bereicherung der Wundarzneykunst. pag 94 seq. Nat. en Geneesk. Bibliotheek X. D. pag 635

K

tudinem herniæ umbilicalis admiratos fui. Præter molestias ex magnitudine enascentes, incommodi nihil percipiebat, donec alvinarum fœcum tanta copia in intestinis, sacco inclusis, esset collecta, ut distentus summopere tumor dolores excitaret enormes, alvusque redderetur constipata; clysma emolliens, dein purgans leniter stimulans, ab his symptomatibus illam liberabat, tamdiu bene valentem, donec iterum fœcum duriorum copia notabilis adesset, quæ tactu percipi & de loco in locum moveri poterant. Sensim autem vires imminuebantur, ac, lecto incumbere coacta, præter solitos in hernia dolores, nunc majores, nunc minores, & urinæ suppressionem, cathetere, a vesica absque ulla difficultate admisso, facile levandam, nihil conquesta supremum obiit diem.

Altero die cadaver secui. Dissectis a scrobiculo cordis ad pubem tenuissimis integumentis, saccus herniosus, peritonæum ipsum, in conspectum veniebat, quod per umbilicum propulsum ad pubem ferme usque descenderat. Saccus undique liberatus, dein apertus, contenta, variis in locis inter se & cum peritonæo concreta, non tamen sic, quin omnino distingui & liberari possent, exhibuit; apertura umbilici

bilici adeo dilatata erat, ut diameter pollicem excederet. Omentum, elapsa intestina, alterius sacci adinstar, complectebatur, & cum ipsis pro parte connectebatur, in naturam, multo crassiorem, quam caeterum habere solet, mutata. Videbatur itaque media omenti pars per umbilicum primo protrusa, intestina autem intra omentum devoluta. Portio ilei, caecum, & maxima coli pars, hoc sacco continebantur, & intra colon, faeculenta materies, dura admodum, haerebat. Colon ex sacco hernioso abdomen rursus intrans maxime erat contractum, sic ut tenuia capacitate illud superarent, inde ad lienem tendens, reflexum, solito modo in rectum desinebat. Ventriculus, laxus, usque ad umbilicum, herniae pondere detractus, pertingebat. Hepar durissimum. Lien firmiter peritonaeo ferme undique accretus. Uterus parvus, contractus. Ovaria innumeris foveis, cicatriculis quasi, foedata. Sinistrum binis, durissimis, tuberculis, obsessum. Vesica sana.

Confirmatur hac observatione sententia eorum, qui, hernias umbilicales saccatas esse, statuunt, refutatur e contra illorum opinio, qui illas nunquam, nisi rupto peritonaeo, fieri, asserunt. Veteres, quibus partium fabrica non penitus cognita atque per-

specta erat, tale quid assumsisse, minime mirum, sed recentiores, & inter hos Dionysium (h), atque Guarengeotum (i), huic sententiæ inhærere potuisse, intelligi nequit, dum in loco umbilici peritonæum æque integrum, ac in aliis locis, invenitur, dum, ibi loci non adeo suffultum, facillime cedere, urgentibus extrorsum visceribus abdominalibus, potest. Perspexit hoc etiam de la Faye (k), adeoque possibilitatem probare annisus est, licet mirandum videatur, ipsum adfirmare, recentiores practicos omnes divisum peritonæum invenisse, quando partes per annulum umbilicalem transierant, nunquam vero saccum herniosum hoc in loco detexisse, dum plures, antequam suas animadversiones in lucem emisit (l), disertis verbis, peritonæum in loco umbilici saccum formasse, memoriæ prodiderunt (m), cujus asser-

(h) Cours d'Operations de Chirurgie pag. 106.
(i) Memoir de l'Acad. de Chir. Tom. 1. pag. 702.
(k) Dionis lib. cit. pag. 107. not. a.
(l) Prodierunt Parisiis 1740. Conf. Halleri Bibliotheca Chirurgica Tom. 2. pag. 608. Portal Histoire de l'Anatomie & de la Chirurgie Tom. 5. pag. 209.
(m) P. Barbette Oper. Omn. a Mangeto edit. Genevæ 1688. Tom. 2. pag. 74. sequentia habet. „ Hoc etiam animadversione non indignum videtur, peritonæum rarissime disrumpi. In apertis dissectisque cadaveribus, aliquoties expertus sum & demonstravi, umbilicum cum subsequen-

afferti veritatem postea multi confirmarunt (*n*). Negari tamen nequit, in paucis casibus veram adfuisse rupturam (*o*).

sequentibus intestinis instar capitis virilis protuberasse, adeo ut musculi ventris recti ad latera impellerentur, & a se invicem separarentur, attamen peritonaeum erat expansum, sed nusquam disruptum. Haec latere tanto minus debuissent, quoniam eadem haece observatio iisdem verbis repetita est a Boneto Anat. Pract. lib. 3 sect. 39 obs. 1. Tom. 3 pag. 3. Praeterea saccum conspexerunt Harmanni Eph. Nat. Cur. Dec. 2. ann. 5 obs. 63 pag. 125. Läublius Act. Phys. Medic. vol. 1. obs. 51. pag. 321. Heisterus in Adnotat. ad Dionysii librum, Germanica lingua anno 1722 editus, pag. 118, ubi sententiam ipsius refutavit, & suam contrariam opinionem observatione singulari roborare sustinuit, quae postea repetita etiam est in Instit. Chir. Tom. 2. pag. 744. & Medic. Chir. und Anatom. Wahrnehmungen 1 Th. pag. 784.

(*n*) Hensing de peritonaeo. § 8 not. f. in Halleri Collect. Disp. Anat. vol. 1. pag. 357. Haller Opusc. Pathol. obs. 35. Oper. Min. vol. 3 pag. 315. Conf. Morgagni de sed. & caus. morb. epist. 43 art. 6. 7.

(*o*) Roonhuysen Heelk. Waarneem. 12. 13. Henckmann Abhandl. der Chirurg. Operationen 1. Th. pag. 596.

CAPUT QUINTUM.

De Vasis emulgentibus & Pelvi renum.

In distributione vasorum insignem sese monstrare varietatem, plurimi (*a*), & inter hos etiam diligentissimus olim discipulus, Medicus nunc Amstelaedamensis peritissimus, Insfeldt, (*b*) tot confirmarunt exemplis, ut vix finem inveniret, qui omnes rursus repetere vellet. (*c*)

Hi

(*a*) Vid. inter alios Cl. Trummermann de notandis circa naturæ in humana machine lusus. §. 50. 51.

(*b*) Dissert. de lusibus naturæ Lugd. Bat. 1772. pag. 37.

(*c*) Sæpissime & ferme quotannis plures vasorum aberrationes mihi occurrunt, quas omnes recensere, superfluum judico. In fœtu monstroso, cujus descriptionem ante plures annos dedi, postea insertam Act. Helvet. vol. 7. pag. 55. seq. dextra subclavia non ex trunco communi egrediebatur, sed ex ipsa aorta eodem ferme loco, quo altera oriebatur subclavia, originem ducens, pone œsophagum decurrens, axillam sui lateris petebat. Quæ observatio ferme convenit cum illa, quam cum Academie Holmiensi communicavit Clar. A. Murray, Anatomes tunc Professor Upsaliensis. Abhandl. der Schwed. Akadem. Band 30. pag 92. & Geneeskundige Verhandelingen, aan de Sweedsche Academie medegedeeld, door J B Sandifort. IV. D pag 86 In theatro Anatomico Argentinensi similem varietatem fuisse demonstratam habet A. Mieg Spec. Observat. Anat. atque Botanic. Basileæ 1753. art. 8. Ex superiori

Hi autem lusus vix in ulla parte toties sese offerunt, quoties in Renibus, adeo ut Eustachius etiam plurimas de iis dederit figuras (*d*). Alii tamen aliis rariores sunt, & ea propter memoratu digni.

Ad

periori nempe parte arcus aortæ prodibant primo arteria carotis dextra, deinde sinistra, subclavia denique sinistra, distincto singulæ principio, ac demum in initio aortæ descendentis, & quidem ex parte ejus posteriori, emergebat arteria subclavia dextra, quæ inde retro asperam, œsophagum, &c. in dextrum latus flexa sub claviculam dextram se recipiebat, ac vulgari modo ulterius progrediebatur. Conf. Ludwig Progr. observat. angiolog. trad. Lipsiæ 1764 Neuaar- en Genoosk. Bibliotheek IV. D. pag. 511 Loeseke Observat. Anat. Chir. Med. p. 26. Boehmer Progr. de quatuor & quinque ramis ex arcu arteriæ magnæ adscendentibus. Halæ 1741. fig. 2. & in Halleri Collect. Disput. Anatom. vol. 2. pag. 451 & Neubauer diss. de arteria innominata pag. 43, qui exempla collegit, & ipse casum refert, in quo carotides binæ ex trunco innominato enascebantur, subclavia sinistra, & demum dextra, ex arcu aortæ, quæ subclavia dextra pone œsophagum ad suum latus tendebat. pag. 41. tab. 2. fig. 1.

Notabiles aliæ varietates sæpe occurrunt in numero & decursu ramorum, ex arcu arteriæ prodeuntium, sic ut subinde quinque etiam rami ortum inde duxerunt, ut exemplis probavit Clar. Boehmer lib. cit. fig. 2. Conf. Huber in Act. Helvet. vol. 8. pag. 72. Haller Elem. Physiol. Tom. 2. pag. 162. Sed rariori longe casu non nisi duæ arteriæ ex arcu prodierunt, subclavia sinistra ex carotide sinistra provenientе. Biumi Observat. Anatom. pag. 133. Imminutum ramorum arcus aortæ numerum bis vidit Huber Act. Helvet. vol. 8. pag. 71., sed in illis casibus arteria innominata sudebatur in subclaviam dextram, carotidem dextram, carotidem sinistram, sola subclavia sinistra distincto principio enascebatur.

(*d*) Tract. de Renibus & Tab. Anat. tab. 1. 2. 3. Collegit varia exem-

Ad hos omnino referri debet venæ renalis sinistræ pone arteriam aörtam ad renem suum decursus. Aberrationem hanc, semel a se visam, dignam judicavit summus Albinus, quæ in Annotationibus describeretur (*e*). Dignam similem, bis a me visam, aberrationem judico, ut verbo describatur, quum præter Albini observationem vix aliam extare ex Ill. Hallero, in colligendis iis, quæ alii notarunt, sedulo patere videtur (*f*).

Quæ

exempla Ill. Hallerus Elem. Physiol. Tom. 7. pag. 260. seq. Aliquoties binas arterias totidemque venas in quoque latere vidi. Subinde tres arterias in uno latere, in altero unam. Conf. P. A. Boehmer Exercit. Acad. varior. fasc. pag. 11. & Diss. de urinæ se & excretione ob multitudinem arteriarum renalium largiore, casu quodam singulari illustrata, pag. 2. seq.

(*e*) Annot. Acad. lib. 7. cap. 2. pag. 34.

(*f*) Rarum etiam est venam renalem pone aörtam advenire, dicit Elem. Physiol. Tom. 7. pag. 267. & solam Kinsii Dissertationem de nephritide, citat, qui Albini Observationem cap. 1. § 10. memorat, quemadmodum etiam fecerunt Auctores clarissimi viri Blankert Diss. de nephritide pag. 11. & Bendt Diss. de fabrica & usu viscerum uropoieticorum pag. 8. Memoranda tamen observatio, quam speciminis secundo observat. Botan. Anat. & Physiologic. vacante cathedra anatomiæ & botanices Basilea 1776 in lucem emisso, inseruit pag. 10. A. Mieg. Vidi, inquit, sinistrum renem adisse duplices tum arterias, tum venas; arteriarum major consueto loco ex aörta supra primam ossa extremitatem fere supremam renis intrabat. Venarum una ex cavæ ordinario loco nata supra aörtam arteriamque emulgentem renis con-

Quæ Clar. Albinus notavit hæc sunt. „Vena emulgens sinistra in adulto homine a me reperta est, ab ortu suo, non ut solet, ante arteriam aortam, sed post eam incedens, porroque etiam post principium arteriæ emulgentis, cujus comes est, ultra quod se circum inferiorem illius arteriæ partem flectebat in priora, postaeque ante eam ad renem usque consueto modo decurrebat. Et ita quidem ab aorta ad spinam adprimebatur, ut sanguis per eam a rene ad venam cavam difficillime propelleretur. ".

Prima vice similis sese mihi obtulit aberratio, anno 1772. (g) in cadavere fœminæ. Vena renalis sinistra dimidiori multum loco, quam alias solet, ex parte laterali sinistra venæ cavæ enascens pone arteriam aortam decurrebat, oblique inde adscendens ad renem sui lateris, ~~illum pone arteriosos~~ ramos intrans. Altera vice eundem lusum vidi anno 1775. in cadavere etiam fœminæ, in hac adeo compressa vena, ut primo conspectum omnem fugeret, dein de-

concavum marginem adibat, quæ spermaticam & capsularem recepit, altera vero minor ad pollicis spatium infra priorem ex posteriori cavæ facie duobus principiis oriebatur, quibus mox conjunctis sub aorta renis concavitatem adiit, uti prior, cum qua ante ingressum in renem transversa anastomosi jungebatur.

(g) Vid. Insfeldi diss. cit. de lusibus natur. pag. 38.

detecta pone arteriam aörtam. Ex vena cava prope bifurcationem in venas iliacas enascens, inde obliquo admodum ductu adscendens, renem suum petebat, per ipsius substantiam sese distribuens.

Ludit non tantum in vasis natura, sed & in Renum figura (*h*), & Pelvis conformatione. Triplici hoc sensu notandi Renes sunt, quos in binis cadaveribus, altero viri, altero fœminæ, vidi.

In cadavere viri, in dextro latere figura Renis naturalis erat, sed vasa in hoc latere, ut in altero, justo plura detegebantur. Duplex aderat arteria (*i*), quarum quæque distincto ostio ex aorta (*k*) enascebatur, altera eaque superior (*l*) recto; altera inferior (*m*) obliquo admodum ductu. Duplex etiam conspiciebatur vena, altera superior valde capax (*n*), & in tres ramos ante ingressum renis divisa, altera, non adeo insignis, dimissiori loco enascens (*o*). Vena,

(*h*) Exstant, exempla binos Renes invicem confluxisse, & spinæ dorsi fuisse impositos, aut alio modo a situ naturali recessisse Haller Elem. Physiol Tom 8. pag 242 243 Renem numero unum, functione duplicem, descripsit, depinxit de Haen Rat. med. cont. Tom. 2. part 2. pag 25 tab. 4. fig. 2.

(*i*) Tab. IV. Fig. 1. f.g. (*m*) Tab. IV. Fig. 1. g.
(*k*) Tab. IV. Fig. 1. d. (*n*) Tab. IV. Fig. 1. p.
(*l*) Tab. IV. Fig. 1. f. (*o*) Tab. IV. Fig. 1. q.

na, quæ ad renem ſuccenturiatum tendebat (*p*), ſeparato principio ex vena cava (*q*) proveniebat, & reni etiam ramum dabat.

In ſiniſtro latere forma Renis præternaturalis erat. Anterior ipſius ſuperficies, peritoneo accumbens (*r*) maxime exſecta erat; poſterior ultra anteriorem verſus ſpinam ſeſe multum extendebat (*s*). Sinus itaque ab anteriore conſpiciebatur (*t*), & hunc intrabant vaſa arterioſa (*v*), egrediebantur venoſa (*w*), & rami Pelvis (*x*). Arteria duplex erat, altera (*y*), ſolito loco ex aorta (*z*) enaſcens, in binos ramos (*a*), dein in plures fiſſa, ſuperiorem renis partem ingrediebatur; altera (*b*), ex aorta infra meſentericam inferiorem (*c*), originem ducens, inferiori renis parti ſanguinem impertiebat. Vena (*d*), ex vena cava (*e*) producta, recto tramite ad mediam circiter Renis partem vergebat (*f*), ante ingres-

(*p*) Tab IV Fig 1. r s. 4. 5.
(*q*) Tab. IV. Fig. 1. o.
(*r*) Tab IV. Fig. 1. h.
(*s*) Tab IV. Fig. 1. c.
(*t*) Tab. IV. Fig 1. inter c. & b.
(*v*) Tab. IV Fig 1. h. l i. k.
(*w*) Tab IV. Fig 1 v y
(*x*) Tab. IV. Fig. 1. β. 1. 2 3.
(*y*) Tab. IV. Fig 1. b.
(*z*) Tab IV Fig 1. e
(*a*) Tab. IV. Fig 1. i. l.
(*b*) Tab IV Fig. 1. k.
(*c*) Tab. IV. Fig. 1. m.
(*d*) Tab IV Fig 1 t.
(*e*) Tab IV. Fig 1. o.
(*f*) Tab IV. Fig 1. v.

gressum tamen venam emittens susum ad renem succenturiatum (*g*), alterum deorsum (*h*), qui incurvo ductu partem inferiorem renis petebat (*i*), emissa tamen prius vena spermatica (*k*).

Pelvis Renis, quæ cæterum ex parte posteriore & interiore producitur, hic fese in anteriore parte tota nuda monstrabat (*l*), sic ut sinui, inter superficiem anteriorem & posteriorem relicto, incumberet, insignis magnitudinis, quinque etiam ramos suos (*m*) ex rene inter venosa & arteriosa vasa egredientes, nudos exhibens, dein ureteri originem præbens solito more (*n*).

Dedit Eustachius figuras renum, quæ certo sensu cum nostra conveniunt (*o*), sed magnam tamen inter illos atque descriptos intercedere differentiam, figuræ, invicem comparatæ, abunde probant. Insignes autem & magis cum nostro casu convenientes pelvis expansiones vidit Haenius (*p*).

In cadavere fœminæ, in quo similem renis formam

(*g*) Tab IV Fig 1. w.
(*h*) Tab IV Fig 1. x.
(*i*) Tab IV Fig. 1 y.
(*k*) Tab. IV Fig 1. z.
(*l*) Tab IV Fig 1 β.
(*m*) Tab IV Fig 1 n 1. 2 3 4 5.
(*n*) Tab IV. Fig 1 γ
(*o*) Eustachii Tab. Anat 3 fig 2 3 quæ eædem in Tab 12 fig 10 & 12. inveniuntur,
(*p*) Rat Med Cont. Tom. 2. part. 2. pag. 8. tab. 1. fig 1.

mam admiratus fui, ren sinister naturalis quoad figuram erat, dexter præternaturalis (*q*), ambo autem valde duri, & in parte posteriore corpusculis globosis plurimis obsessi, qui intra crassam admodum & ferme cartilagineam tunicam continebant humorem, spissum, tenacem, albidum. In quoque latere unica arteria, unica pariter aderat vena.

Arteria renalis dextra (*r*) in tres ramos findebatur, unum (*s*), brevem, superiorem renis partem mox ingredientem, alterum (*t*) longum, ad infimam sinus renis partem, a latere spinæ dorsi sese extendentem, sed variis ramis variis in locis renem ipsum intrantem, tertium (*v*) longum pariter, inter binos venæ renalis ramos (*w*) progredientem, & juxta sinus partem exteriorem, ad inferiora usque, dimissum (*x*). Vena renalis (*y*), in quatuor divisa ramos (*z*), distinctis locis renem ingredientes, ad inferiorem usque partem pertingebat.

Exsecta quasi erat anterior renis superficies, &, ut in præcedenti casu, sic & hic, sinus (*a*) aderat, poste-

(*q*) Tab. IV. Fig. 2. a.
(*r*) Tab. IV. Fig. 2. b.
(*s*) Tab. IV. Fig. 2. d.
(*t*) Tab. IV. Fig. 2. c.
(*v*) Tab. IV. Fig. 2. e.
(*w*) Tab. IV. Fig. 2. h. i.
(*x*) Tab. IV. Fig. 2. f.
(*y*) Tab. IV. Fig. 2. g.
(*z*) Tab. IV. Fig. 2. h. i. k. l.
(*a*) Tab. IV. Fig. 2. inter a & m.

posteriore renis superficie ultra anteriorem multum prominente. Pelvis, magna satis, tota non tantum extra renis substantiam sese monstrabat (*b*), sed quinque etiam ostendebat, eosque satis capaces, ramos (*c*), dum ipsa in ureterem desinebat. (*d*).

(*b*) Tab. IV. Fig. 2. n. (*d*) Tab. IV. Fig. 2. t.
(*c*) Tab. IV. Fig. 2. o. p. q. r. s.

CAPUT SEXTUM.

De Calculo Renali.

Mirati sunt plurimi magnitudinem atque pondus calculorum, in renibus Pontificis Romani, Innocentii XI., die 13. Augusti 1689 mortui, repertorum, quorum alter, in sinistro rene inventus, novem, alter in dextro sex uncias pondere æquabat, ambo vero inæqualem admodum, ac tuberculatam superficiem monstrabant (*a*). Asservatur autem inter rariora, quæ nostrum Theatrum Anatomicum, paucos ante annos, Illustrissimorum Curatorum atque Consulum munificentia renovatum, & auro cariore Suppellectili

(*a*) Dionis Cours d'Operations de chirurgie pag. 180. 181. 182. Lanzonus in Eph. Nat. Cur. Dec. 2. ann. 6. obs. 199. pag. 500.

li Anatomica Albiniana dicatum, ornant, jam ab anno 1618. calculus renalis, figura, magnitudine, pondere, admodum notabilis, quem, ab itineratoribus memoratum, an unquam descripserint, ac delineaverint, dubito: quare figuris pelvis renum, formam calculorum renalium maxime illustrantibus (*b*), lineares hujus calculi figuras cum brevi descriptione superaddere, non plane inutile visum fuit.

Historia, a Maximiliano Bouwmanno, Chirurgo Dordraceno, anno 1602. conscripta, & ab Ottone Heurnio, Joan. Filio, Anatomes olim Professore celeberrimo, qui Theatro Anatomico calculum dedicavit, addita, hæc est.

„Maria de Coninckloo, filia Ludovici de Coninckloo, civis Bruxellensis, nata annos triginta, obiit 17. Februarii anno 1602. Dordraci in ædibus lanionis, cui nomen magni Adriani, in vicinia Petri Næmyck, & a me post mortem dissecta est in præsentia plurimarum matronarum, & deprehendi in Rene ejus dextro ingentem monstrosæ conformationis calculum, plurimis nodis ac protuberantiis conspicuum, coloris spadicei, qualis est ligni arboris nucis juglandis. Pondere uncias octo excedebat. Ipsa renis substantia exterior tota erat solida, & omnino naturalis,

(*b*) Tab IV. Fig 1. β. Fig. 2. n.

lis, adeo ut ejus parenchyma, calculo undique circumdatum, digiti transversi crassitiem æquaret. Sed ren sinister totus repletus erat viridi purulento ichore. Medici & chirurgi, qui ejus curæ præfuerant, ex dysuria, stranguria, & ischuria, ac dolorum vesicæ cruciatu, omniumque symptomatum syndrome, judicaverunt, calculo vesicæ ipsam laborare. Urinam crassam, fæculentam & confusam habuerat; & quæ per alvum secesserant, aliquot diebus ante mortem, eodem colore, quasi calculus infectus erat, tinctæ fuerant. Tota vesica impleta erat simili fæculenta, crassa, spadicea sanie, maxime autem ejus cervix. Tenuis & gracilis totius corporis habitus ei erat, præcipue in regione lumborum; idque primarium & maximum morbi hujus irritamentum ac fomentum fuisse videtur; accedente nimis violenta vestimentorum circa has partes constrictione, quod virginibus Brabantinis ad speciosam gracilitatem conciliandam, nimis familiare esse solet."

Calculus (*c*) circiter quatuor pollices cum dimidio longus, ultra duos latus, ferme duos crassus, novem gaudet tuberculis (*d*), quorum unum, omnium

(*c*) Tab. V. Fig. 1. 2. 3. 4. fig. h. i. Tuberculum e in Fig. 1. 2. 3. hoc in situ conspici nequit.

(*d*) Tab. V. Fig. 1. 2. 3. a. b. e. hic fig. h. i. Fig. 4. a. b. c. d.

nium maximum (*e*), in octo itemm eminentias surgit, alia planiorem superficiem habent (*f*), tria invicem confluxerunt (*g*), bina figuram papillæ mammæ muliebris monstrant (*h*). Inter omnia hæc tubercula superficies glabra satis conspicitur (*i*). Confluunt omnia tubercula invicem, & corpus calculi crassum admodum constituunt (*k*), quod rotundo fine definit. (*l*)

Ex brevi descriptione, & adjectis figuris abunde liquet, differre hunc non tantum, verum multo notabiliorem esse tum magnitudine, tum figura, tum pondere, omnibus ferme aliis, hactenus descriptis aut depictis. Supra nominati, non tantum a Dionysio & Lanzono, sed multo melius ab Alghisi (*m*) delineati, quodammodo pondere, longitudine & latitudine, non vero figura, conveniunt. Sed præter hos vix observati videntur renales calculi, qui ad tantam magni-

(*e*) Tab. V. Fig. 1. 2. 3. 4 1.
(*f*) Tab. V. Fig. 1. 2 3. 4 a. g
(*g*) Tab. V. Fig. 1. 2. 3 b. c. d.
(*h*) Tab. V. Fig. 1. h. Fig. 2 e.
(*i*) Tab. V. Fig. 3. k. k
(*k*) Tab. V. Fig. 1. 2. k. k. Fig. 3. 4. l. l.
(*l*) Tab. V. Fig. 1. 2. l. l. Fig. 3. 4. m. m.
(*m*) Litotomia pag. 25. tavole quarta. Invenitur etiam figura & descriptio in Act. Erud. an. 1708. mens. Sept. pag. 419. Tab. 7. fig. 9. 10.

magnitudinem increverunt. Maximi videntur illi, de quibus Borellus (*n*), & Acta Parisina (*o*) mentionem faciunt, quorum ille, in dextro rene inventus, cineritius, obscurus, ponderis septem unciarum, figuram valde irregularem habuit; hic vero sex uncias cum dimidia pondere æquavit.

Figura calculi non adeo miranda videtur. Accommodant sese hi sanitatis hostes cavo, in quo formantur, in quo concrescunt, & figuram cavi assumunt. Locum hoc habet in vesica urinaria, locum in pelvi renum. Tantæ enim magnitudinis calculi fuere visi in vesica urinaria, ut totum ipsius cavum adimpleverint (*p*), imo in ureteres & collum vesicæ eminentius penetraverint (*q*), & in calculo subinde sulcus fuerit, juxta

(*n*) Histor. & Observat. rar. cent. 2. obs. 62. pag. 162.

(*o*) Mem. de l'Acad. des Sciences 1730.

(*p*) Eph. Nat. cur. Cent. 10. obs. 100. pag. 437. Pechlinus Observ. Phys. Med. lib. 1. obs. 2. pag. 4. Hildanus de lithotomia vesicæ cap. 8. pag. 73. Groeneveldi Diss. lithologica pag. 34. Tulpius obs. medic. lib. 3. cap. 9. Cloffy Observations on some of the Diseases of the parts of the Human body pag. 156. J. S. Muller Diss. sistens rariorem de calculo vesicæ observationem pag. 17. Natuur-en Geneesk. Bibliotheek II. D. pag. 815. 816. VII. D. pag. 54. seq. Van Swieten Comment. in Aphor. Pract. Boerhaavii Tom. V. pag. 239.

(*q*) Schreiber Diss. de variis lithotomiæ generibus pag. 33. Insitutus in cæsum sectione, puer annorum quindecim debitum naturæ solvit. Secto cadavere calculus reperiebatur pugni mediocris magni-

ra quem urina ex ureteribus statim ad cervicem vesicæ fluebat (r). In renibus sese accommodant ad ramos pelvis, vel ipsam pelvem, vel ureteris principium, vel totam capacitatem, in quam secreta urina continuo depluit, per ureteres ad vesicam deferenda, adeo ut subinde, notante Dodonæo (s), totidem radios habeant, quot in renum substantia dantur meatus. Hæc ratio, quod diversa adeo sit figura calculorum renalium, miranda tantum iis, qui naturalem formam cavi, in quo nascuntur, non cognoscunt (t).

Me-

tudine, duabus cuspidibus utrique ureteri, tertia vero sphincteri impactus, supra quem im firmiter sese constrverat vesica, ut ejus inferior pars quasi adnata crederetur. Conf. Muller Diss. cit. pag 8.

(r) Eph. Nat. Cur. Dec. 2. ann. 1. obs. 19 pag. 42. Lossius observat. lib. 3. ~~obs 59. Pompeinis notandus~~ videtur calculus viginti quinque unciarum cum dimidia, a Groenevelde descriptus Diss. lithologica pag 67, qui canalem habebat in ea parte inferiore, quæ intestinum rectum spectat, per quem transitus liber urinæ patuit. Conferantur de his, similibusque calculis M. Schurigii Lithologia Historico-medica, qui capite tertio de calculorum mole atque pondere agens, pro more, ex innumeris fere autoribus, compilavit, quæ notatu digna videbantur.

(s) Exempl. rar. medicin. observ. cap 46. pag. 115

(t) Figuræ variæ talium calculorum prostant. Inter alias adspici merentur, quæ inveniuntur in Hildani Observat. Chir. Cent. 1. obs. 69. pag. 53. Act. Erudit. Lips. Ann. 1708. mens. sept. pag. 419. Tab. 7. fig 11. 12 ann. 1713. mens. febr pag. 95 Tab. 2. fig. 1. 2.

Phi-

Medicos atque chirurgos præsentiam calculi renalis non fuisse suspicatos, etiamsi post mortem constiterit, tantæ molis lapidem renem occupasse, in communicata historia dicitur. Mirum hoc forte alicui videbitur, non vero mirabitur, qui, fallacia admodum calculorum signa esse, aut experientia didicit, aut ex observatorum diariis collegit. Sæpe enim contingit, calculos, etiam maximos, in renibus aut vesica delitescere, absque ut vel ullum sui signum præbeant. Renem dextrum mole ingentem fuisse, & cartilagineæ duritiei, ita ut difficulter potuerit discindi, in eo vero calculum hæsisse insignis magnitudinis, ponderis sex unciarum, qui totum pelvis cavum replebat non tantum, & inferiori apice ureterem ingrediebatur, sed &, ramis quasi undique emissis, figuræ admodum irregularis, implebat reliquum

Philos. Transact. n. 477. in Mihles Medic Essays vol. 2 pag. 110. tab. 1. fig. 4. Majoris Hist. Anat. Calculorum insolentioris figuræ, magnitudinis ac molis in renibus clar. Philosophi J. Sperlinga repertorum. J. C. Heinlein Hist. & curat. calculorum humanorum præside A. H. Faschio Jenæ 1676 pag. 16 tab. 2. Ruisch Observat. 56. fig. 46 47 48. J. D. Reichel Observationes de calculis renalibus Lips. 1772. De Haen rat. med. cont. Tom. 2. p. 2. pag. 7. seq. tab. 1. 3. Mentionem etiam calculorum renalium magnitudine insignium inter alios fecerunt Otto Diss. de calculo renum, præs. de Meibomio 1679. §. 13. & Hilscher Prolus. de unico in homine reperto rene, peregrandem continente calculum, Jenæ 1733. Plater Observat. lib. 2. pag. 450.

quum spatium, licet homo nunquam urinæ sabulum nephriticum deposuerat, nunquam de nephriticis doloribus conquestus fuerat, nunquam urinæ suppressione laboraverat, legimus (*v*). Esse, qui calculum habent in renibus, absque ut ullum pariat dolorem, in duobus sese observasse, Bononiæ & Patavii, quorum cadaveribus dissectis ingentes calculos in renibus vidit, licet nullis ante vexati fuerant renum doloribus, notat Baglivus (*w*), similem observationem ex Hollerio adducens. Et observavit J. Heurnius in cadavere Domini Marnixii Aldegundii, cum illud Leidæ aperiretur anno 1594., in altero rene calculos parvos septuaginta, in altero octoginta, qui nunquam tamen de ullo nephritidis symptomate conquestus fuerat (*x*). Immo ipsum hujus viri Clarissimi Heurnii, 11. Aug. 1601. mortui, cadaver, hujus observationis veritatem confirmavit, quod

(*v*) Van Swieten Comment. in Aphor. Pract. Boerhavii. Tom. 5. pag. 273. qui hunc casum sine dubio desumsit ex Mem. de l'Acad. des sciences an. 1730. pag. 41. licet locum non adduxerit. Conf. Cloffy Observat. on some of the diseases of the Human body pag. 156 157 Nat. en Geneesk. Bibliotheek. II. D. pag. 815, 816. ubi alia exempla huc referenda collegi.

(*w*) Prax. med. lib. 1. cap. 9. p. m. 118.

(*x*) J. Fernelius de morbis universalibus & particularibus pag. 176. in not.

quod Beverovicius non tantum notavit (y), sed probare possum historia, quam una cum calculis, quorum septem in vesica inventi erant, nostrum Theatrum Anatomicum servat, conscriptam manu Othonis Heurnii, Joannis Filii. Hanc adjicere non plane inutile visum mihi fuit.

„Joannes Heurnius integra sanitate toto vitæ tempore usus est, ad 56. usque ætatis annum: semel tantum in Italia paucissimis diebus febri conflictatus est, quam ilico larga venæ sectio solvit. Colico dolore statim affligebatur, si calida siccaque copiosius assumeret, quare sibi a pipere, cæpis, raphano, & id genus edyliis, studiose cavebat. Variolis non laboravit: ideoque, perpetuo sibi metuens ab externo irritamento, non libenter hoc morbo detentos adibat. Anno autem ætatis suæ 56, Christi 1598. Feb. 8. cum solemni Rectorali convivio interesset, ibique biberet mustum Rhenanum, fæculentum, crudum, & austerum (nam cum nunquam ulla indicia aut præludia calculi percepisset, nec ullius visceris infirmitate affligeretur, non erat in delectu dapum aut potus, præpostere curiosus, sed communibus alimentis gaudebat) repente percepit sibi urinæ redden-

(y) De calculo renum & vesicæ pag. 121.

dæ facultatem inhibitam: domum igitur recedens plenariam percepit ischuriam, adeo ut ne urinæ quidem guttam excernere posset, nisi tandem post longa molimina enematum, pharmacorum & fomentorum. Urinam postea quidem reddidit, sed non nisi cum cruciatu & stillatim. Nam Rhenani musti substantiæ tenuitas, & austeræ qualitatis abstergens violentia, calculos qui hactenus in renum latebris quiete resederant, omnes simul commovit & uno agmine cum flumine descendentis urinæ in vesicæ cloacam protrusit: ubi tum ob vesicæ obicem sphincterem, ab eadem acerba & adstringente qualitate constrictum, tum septem calculorum æqualis magnitudinis concursu, ad vesicæ cervicem, perenne tormentum dysuriæ & stranguriæ passus est. Donec paulatina hac tormenti immanitate attritus, anno ætatis 58. Christi 1601. de nocte diei 29 Maji, qui erat Martis, incidit in symptomaticam lethalem febrem quotidianam cum tertiana conjunctam, quæ in tertianam puram abiit, subinde quidem minus violenta fuit, mox vero acrius insurrexit, fomite mali perpetuo superstite, ac tandem in Hecticam degeneravit, sicut, lenta hac dolorum carnificina prorsus emaciatus, placide & tranquille in Christo obierit Aug. 11.,

qui

qui erat Saturni, mane paulo ante sextæ mediam, eodem fere quo natus momento. Post mortem in ejus vesica septem reperti sunt calculi, forma & magnitudine nucis juglandis majoris, coloris cinericii, omnes æqualis magnitudinis & ponderis, nam quilibet pendit drachmas duas grana duo, & semigranum, ita ut septem quatuordecim drachmas expleant & grana septendecim cum dimidio."

CAPUT SEPTIMUM.

De Anchylosi inferioris Maxillæ.

Ossa corpori subjecta stabilimentum sunt ac robur. Ex iis formæ corporis nostri fundamentum est, ac conveniens membrorum per articulos flexibilitas (*a*). Perit tota figura, si ossa firmitatem, duritiem, rigiditatem amittunt (*b*). Difficilis redditur,

(*a*) B. S. Albinus de Sceleto pag. 9.

(*b*) Probat hoc abunde emollitio ossium, a variis notata. Vid. Hollerius de morbis internis pag. 705. Fernelius Oper. pag. 185. Bartholinus Hist. Anat. rar. Cent. 6 obs. 40. Acad. des Sciences 1700. 1753. Philosophical Transact. vol. 48. pag. 26. 397. Acta Hafn. vol. 3. obs. 24. Eph. Nat. Cur. Dec. 2. ann. 35. Courcial Nouv. obs. sur les os. obs. 11. Morgagni de sed. & caus. morb. epist. 58. p. 366.

ditur, aut & impossibilis motus, si articuli obrigescunt, aut ossa loco articulorum coaluescunt invicem. Frequentissimus hic morbus, quem Anchylosin dicunt, diversis admodum causis adscribendus (*c*), vix non in omnibus articulis sedem suam habuit, in aliis tamen frequentius, quam in aliis.

Possedit Columbus sceleton hominis, qui diu Romæ in Xenodochio incurabilium vixerat, in quo omnes articuli totius corporis a capite ad pedum digitos usque concreti erant. Superiores bini deerant dentes, totidemque inferiores, e priorum regione positi, & per hanc viam cibus potusque misero ingerebantur, quamdiu vixit (*d*).

Describit Connor truncum humanum, ex vertebris dorsi & lumborum, ex costis, ossibus Sacro & Innominatis compositum, quæ ossa omnia ita intime sibi unita sunt, eorum ligamenta ita ossificata, & eorum articulatio ita obliterata, ut non nisi unicum con-

p. 366 Gooch cases and practical remarks in Surgery vol. 2. p. 398. App. pag. 255. Bromfield Chirurg. observat. and cases vol. 2. pag. 2. Ludwig Progr. 1757. & Adverf. med. pract. vol. 2. pag. 421

(*c*) Gaubii Instit. Patholog. pag. 101.

(*d*) Columbus de re Anatomica Parisiis 1562. lib. 15. pag. 485. Conf. Philosoph. Transact. N. 461. pag. 810. in Mibles Abridgment. vol. 2. pag. 425.

continuum & uniforme corpus efficiant, ita ut non magis difficile sit, vertebram in medio rumpere, quam costas a vertebris, vel vertebras a vertebris, vel os sacrum ab ileo sejungere (e).

Maxillam inferiorem capiti omnium, quae unquam vidit, maximo, adeo connatam & conjunctam conspexit Columbus, ut omni motu prorsus careret (f), & maxillam inferiorem cum cranio unum os effecisse, vidit Connor (g).

Primam vertebram occipitio ita adhaerentem, ut moveri nentiquam potuerit, observavit Columbus (h). Caput cum prima & secunda colli vertebra concretum exstat in Museo rerum naturalium Regis Galliatum (i); secunda vertebra retrorsum propulsa est, sic ut inter dentem ipsius & arcum posteriorem primae vertebrae vix trium linearum distantia supersit, secunda parum etiam dextrorsum inclinata.

Secun-

(e) De stupendo ossium coalitu Oxoniae 1695. pag. 4.

(f) Lib. cit. pag. 484. Scire se Romae adulti hominis calvariam reperisse, cujus maxilla inferior omni penitus articulo & motu caret, monet Eustachius lib. de dentibus cap. 28. pag. 92. edit. Leid.

(g) Lib. cit. pag. 7. Conf. etiam Palfyn beschryving der beenderen pag. 216., qui in uno latere concretam cum osse temporum maxillam conspexit.

(h) Lib. cit. pag. 484.

(i) Hist. Natur. avec la description du Cabinet du Roy. 8°. vol. 5. pag. 129.

Secundam vertebram cum prima concretam vidit Riolanus (*k*). Scripsit jam Falloppius, vertebras, facientes gibbositatem, successu temporis ita simul ligari, ut una prorsus fiat vertebra, & nullum remaneat vestigium commissuræ (*l*). Docuerunt hoc sectiones demortuorum, qui scoliosi (*m*) aut cyphosi (*n*) laborarunt, a recentioribus institutæ, quibus concretæ non tantum vertebræ, sed illarum, maxime curvatarum, corpora in unum adeo compacta fuerunt, ut quædam ex iis corporibus in nihilum abiisse viderentur.

Costas cum vertebris sic cohærere posse, ut unum idemque os formare videantur, dictorum hominum scelcta abunde etiam probant (*o*).

Cum vertebris lumborum vel horum ultima sic nexum fuisse os sacrum, ut solvi non potuerit, notatum est (*p*).

Ossa

(*k*) Conf. Palfyn lib. cit. pag. 285.

(*l*) Præfat. ad tract. de luxationibus ossium. Oper. Tom. 2. pag. 61.

(*m*) Conferri omnino merentur, quæ hac de re habe. Doct. a Roy, Medicus Amstelædamensis, opumus olim discipulus, Diss. de scoliosi pag. 73. & seq.

(*n*) Collegit quæ huc pertinent in Diss. de Cyphosi Clar. Coopmans pag. 7. seq.

(*o*) Coopmans, à Roy, loc. cit.

(*p*) Hist. Natur. avec la descript. du Cab. loc. cit. pag. 135. 136.

Ossa innominata cum sacro sæpe anchylosi nectuntur, sic ut tota pelvis ex unico osse constare videatur. Imo ossa pubis etiam ossea substantia cohærere possunt (*q*).

Cum osse innominato femur concrevisse in unico latere vidit Hildanus (*r*), & in Musæo suo os ilei hominis ætate provecti asservavit, in quo caput femoris suo acetabulo tam firmiter simul & eleganter innatum erat, ac si cum osse coxendicis unum & quidem continuum esset os (*s*).

Femur cum Tibia tam eleganter connexum fuisse, ut ne vestigium quidem juncturæ apparuerit, imo rotulam

(*q*) Asservo pelvim, quæ possibilitatem hujus anchylosis abunde probat, rarissime tamen tale quid evenire exinde constat, quod, in maximo morbosorum ossium thesauro, in Hoviano etiam, ulla specimina non extare, adfirmat amicissimus Bonn, cui itaque in eo adsentire non possum, quod anchylosis ossium pubis hactenus nunquam fuerit visa. Conf. doct. & clar. Viri commentarius de fabrica & mobilitate ossium pelvis. &c. in Verhandeligen van het Bataafsch Genootschap te Rotterdam Derde Deel pag. 279. Attamen, præter citatum exemplum, aliud nunquam vidi, & in eximia etiam collectione morbosorum ossium, quam hujus urbis Polyater Ledeboer, vir doctissimus, possidet, licet plurima contineantur anchylosis specimina, nullum tamen extat anchylosis ossium pubis exemplum.

(*r*) Hildanus lib. de ichore & melic. pag. 25. Conf. de Haen rat. med. vol. 1. pag. 306. Edit. Leid. Bina hujus anchylosis, elegantissima sane, specimina mihi ad manus sunt.

(*s*) Conf. Hist. Natur. loc. cit. pag. 137—143.

tulam tam arcte annexam genu, ut nullo modo separari potuerit, & maxime incurvatum genu fuisse, Hildanus refert. (*r*).

Tibiæ cum fibula concretæ, nexus ossiculorum tarsi inter se, aut & cum crure & metatarsi pluribus paucioribusve ossiculis, exempla in thesauris ossium morbosorum exstant varia. (*v*).

Humeri cum scapula articulus ab hoc morbo liber non mansit (*x*). Cubitus a variis plane concretus observatus est (*y*). Ulna cum solo radio subinde conferruminatur. Radius cum carpi ossibus & cum metacarpo etiam indissolubili nexu cohæsit (*z*). Tota denique manus extrema hoc morbo etiam laboravit (*a*).

Ex

(*r*) Loc. cit. Possideo similiter femoris, tibiæ, atque patellæ anchylosin, aliudque exemplum, in quo non solum femur, tibia, atque patella cohærent, sed cum tibia etiam talus concrevit. Vid. Troen observ. med. Chir. Tab. 10. fig. 2.

(*v*) Hist. Natur. loc. cit. pag. 143. seq.

(*x*) Ibid. pag. 129.

(*y*) Hildanus observat. cent. 3. obs. 77. Troen Observ. medic. Chir. tab. 10. fig. 1. Varia talia specimina vidi.

(*z*) Hist. natur. loc. cit. pag. 130. seq. Troen Observ. medic. Chir. Tab. 9. Binas radii ossium carpi & metacarpi anchyloses possideo.

(*a*) Muller Diss. de Anchylosi in Hallers Disp. Chir. Tom. 4. pag. 513.

N 3

Ex pluribus, quæ extant hoc de morbo, observatis, pauca seligere placuit, ut vix articulum dari constet, qui non subinde concretus fuerit visus.

In mea collectione varia etiam hujus morbi dantur specimina, ut verbo jam monui, horum nunc rarissimum, forte alia occasione alia, describam, & figuris ob oculos ponam.

Anchylosis maxillæ inferioris sane inter rariores videtur referenda, & brevi explicatione, accurata delineatione, quæ explicationem ulterius illustrabit (*b*), digna, licet de illa, in cœmeterio quippe inventa, nil ulterius communicari valeat.

Caput hominis provectæ admodum ætatis esse totus habitus, futurarum nonnullarum, & alveolorum plurimorum deletio (*c*) probat. In calvariæ ossibus nil adeo notatu dignum occurrit, nisi quod supra supercilia frons insigniter promineat ob amplos sinus frontales (*d*), quorum sinister præprimis adeo capax est, ut sese ultra summitatem narium dextrorsum extendens supra oculi cavum superiore sua parte pertingat; dexter sepimento oblique deorsum demisso a sinistro separatur, lamellæ ossis frontis, quæ foramina oculorum a conceptaculo cerebri di-stin-

(*b*) Tab. VI. Fig. 1. 2. 3. 4. 2. 3. c.
(*c*) Tab. VI. Fig. 1. d. 1. Fig. (*d*) Tab. VI. Fig. 1. 2. 3. a.

ſtinguunt, præter modum teneræ & foraminulentæ (*e*); ſinus ſphenoidalis unicus, nec ullo ſepimento in dextram ſiniſtramque partem diviſus; alveoli in maxilla ſuperiori vel penitus vel magnam partem deleti (*f*); dentes, qui ſuperſunt, ſingulari ratione cum illis maxillæ inferioris connexi (*g*). Maxilla autem inferior vario reſpectu mutata eſt. Hæc quippe ſic ſiniſtrorſum dimota, ut linea ab apice menti (*h*) ſurſum producta incurrat in lunulam, qua proceſſus naſalis de maxilla ſuperiori adſurgens narium aperturam anteriorem in latere ſiniſtro terminat (*i*). Alveoli maximam partem etiam deleti (*k*), ſic ut aperturæ canalium, ramum tertii rami quinti nervorum paris transmittentium, ſuperiorem maxillæ marginem circiter adtingant (*l*). Dentes bini molares in ſuperiori maxilla ſuperſtites, antrorſum & ſiniſtrorſum promoti, occurrunt ſimilibus maxillæ inferioris, ſic ut alter alterum excipiat, & viciſſim ab altero excipiatur (*m*), adeo ſibi invicem innexi, ut, etiamſi radices vix alveolis inhæreant, moveri quidem, nulla

(*e*) Tab. VI. Fig. 1. h. h.
(*f*) Tab. VI. Fig. 1. d. Fig. 2. 3. c.
(*g*) Tab. VI. Fig. 1. e. e. e. Fig. 2. d. Fig. 3. d.
(*h*) Tab. VI. Fig. 1. g.
(*i*) Tab. VI. Fig. 1. h.
(*k*) Tab. VI. Fig. 1. i.
(*l*) Tab. VI. Fig. 1. k. Fig. 2. 3. f.
(*m*) Tab. VI. Fig. 1. e. e. e. Fig. 2. d. Fig. 3. d.

latenus vero tolli possint (*n*). Præter dictos ultimus dens molaris dexter superest (*o*), sinister, maxillæ adhuc inhærens, partem tantum coronæ monstrat. Figura ipsa maxillæ a naturali recedit. In latere dextro compressa (*p*), ab inferiore extrorsum multum incurvata processu posteriore libere committitur cum sinu, in parte inferiore ossis temporum inveniendo (*q*), sic tamen ut tuberculo, ante sinum obvio, magis apprimatur, quam naturaliter fieri solet, a foramine auris multum recedat (*r*), tangat vero radicem processus zygomatici, quod necessario sequitur exinde, quod tota maxilla sinistrorsum est dimota. Cornu prius, in principio latius, zygoma subiens, solito magis crassescit (*s*). In sinistro latere ramus multo latior dextro (*t*), inferiore sua parte multum extrorsum promotus (*v*), præsertim quoad processum posteriorem degenerat (*w*); hujus etenim capitulum tum per longitudinem, tum intra partem priorem & posteriorem insigniter latescens (*x*) (sic ut sinus lunatus, cæterum inter hunc & priorem

(*n*) Tab VI Fig 2 d.
(*o*) Tab. VI Fig 1. 2. l.
(*p*) Tab VI. Fig. 2 g
(*q*) Tab VI Fig 2 h.
(*r*) Tab. VI Fig 2 k.
(*s*) Tab VI Fig 2. i.
(*t*) Tab. VI Fig. 3. g.
(*v*) Tab. VI. Fig. 3 k.
(*w*) Tab. VI. Fig 3 h
(*x*) Tab. VI. Fig. 4. e.e e.e.

rem processum inveniendus, ferme totus sit deletus, & foramen auris (y) maximopere angustatum) concrevit non tantum cum illa parte ossis temporum, cum qua, mobilissimo caeterum articulo, nectitur, verum etiam cum vicina parte processus lateralis ossis multiformis, quæ sese inter partem squammosam & petrosam inserere solet. Cornu prius, insigniter etiam crassum, zygoma subit, sed parti squammosæ ossium temporum ferme appressum est (z), dum in dextro latere multum ab eo recedit. Præterea ex interiore parte maxillæ hujus dextro in latere, ubi tertius & quartus dens molaris antea adfuerunt, insignis exostosis procrescit, papillam mammæ muliebris magnitudine referens, rotundulus, retrorsum incurvatus (a). Similis ex interiore parte menti, tenuior, acutior enata est (b). Reliqua figuræ ob oculos ponent.

(y) Tab. VI. Fig. 3. l.
(z) Tab. VI. Fig. 3. i.
(a) Tab. VI. Fig. 4. f.
(b) Tab. VI. Fig. 4. g.

CAPUT OCTAVUM.

De Tumoribus utero annexis.

Uterum infinitarum ærumnarum in muliere caussam, non immerito dixit Democritus (*a*). Experiuntur hoc quotidie practici, quibus talia matricis mala, tales uteri morbosæ affectiones, occurrunt, ut vix naturam ipsarum detegere, vix palliativa remedia præscribere, nedum curam promittere, possint. Discunt hoc Anatomici sedula cadaverum inspectione. Docent Observatorum Annales, præter innumera alia mala, uterum sede naturali relicta in hoc illudve latus inclinasse, in ipsius cavo aut substantia diversa mala latuisse, tubercula variæ indolis ipsi extrinsecus fuisse annexa.

Obliquum uteri situm partui quam maxime nocere, obstetricantes summo jure statuunt, in dijudicandis autem caussis etiam ad primam conformationem, & genitalium ac vicinarum partium vitia, esse attendendum, monent (*b*). Non enim desunt exem-

(*a*) In Epistola ad Hippocratem de natura hominis, inveniendα in Hippocratis Oper. Omn. T. I. pag 281. Edit. Linden.

(*b*) Roederer Elem. Art. Obstetriciæ pag 199.

exempla, uterum, ligamentis in hoc vel illo latere brevioribus, magis minusve vel sinistrorsum (c) vel dextrorsum (d) inclinasse, sic ut medium pelvis etiam sine utero fuerit (e); nec deficiunt alia, in quibus scirrhi, sarcomatis, aliusve tumoris pondus matricem in alteratrum latus traxit (f), aut intestinum rectum, vel vesica sic in uterum egit, ut medium servare locum non valuerit.

Tumores autem scirrhosos talem situs mutationem posse producere, & mihi, cadaver fœminæ, quinquaginta ut videbatur annorum, dissecanti constitit. Occupabat tumor partem lateralem sinistram uteri, magnitudine juglandem referens, duritie vero cum steatomate conveniens (g). Prominebat non tantum extrinsecus, sed & versus interiora vergebat (h), sic ut capacitatem uteri insigniter imminueret (i). Ipse uterus gravitate tumoris sic erat sini-

(c) Rusch Obs. Anat. Chir. 88. pag 82. Morgagni de sedibus & caussis morborum Epist. 29. art. 20. Epist. 40. art. 24. Epist. 47. art. 18. Epist. 48. art. 39.

(d) Morgagni lib. cit. Epist. 29. art. 19.

(e) Idem lib. cit. Epist. 35. art. 16. Epist. 48. art. 35. 37. & Advers. Anat. III. animadv. 28. Weitbrecht in Comment. Acad. Petrop. Tom. 4. pag 262.

(f) Roederer lib. cit. pag 199. 200.

(g) Tab. VII. Fig. 1. c.

(h) Tab. VII. Fig. 2. a. c.

(i) Tab. VII. Fig. 2. d.

sinistrorsum detractus, ut, dum cæterum media in pelvi hæret, jam linea, a nexu ossium pubis ad medium os sacrum producta, ipsum ne quidem tangeret, & orificium versus dextram pelvis partem dirigeretur. Latum atque teres ligamentum in sinistro latere videbantur breviora (*k*), in dextro longiora (*l*), forte ex eo, quod, tumore sinistrum latus occupante, & pondere eo versus totum uterum detrahente, elongata essent dextri lateris ligamenta. Aperto uteri cavo in dextro latere principium similis tumoris conspiciebatur, nondum tamen pisum magnitudine superans (*m*). Secto externo uteri involucro tumor major ex substantia uteri eradicari totus potuit, veramque sic exhibuit magnitudinem (*n*). Ipsius autem interiora pinguedini induratæ non erant absimilia (*o*).

Alius longe, & revera singularis plane, naturæ tumor fuit (*p*), quem, utero annexum, in cadavere ejusdem vetulæ vidi, ex quo jam alia præternaturalia memoravi (*q*). Hic, magnitudine pugnum æquans, pondere libram dimidiam superans, sic parti posteriori

(*k*) Tab. VII. Fig. 1. f. f.
(*l*) Tab. VII. Fig. 1. g. g.
(*m*) Tab. VII. Fig. 2. f.
(*n*) Tab. VIII. Fig. 1.
(*o*) Tab. VIII. Fig. 2.
(*p*) Tab. VIII. Fig. 3. 4.
(*q*) Vid. caput secundum pag. 49. 54.

riori matricis, parvæ, flaccidæ, acereverat, ut ex ipsa substantia videretur productus, & externa tunica illum similiter complecteretur. Superficies tumoris inæquabilis admodum erat, ac tuberculata (*r*); secto externo ejus velamento facile ab utero separabatur, tuncque in duos distinctos tumores dividi valuit (*s*), alterum majorem, tuberculatum (*t*), alterum minorem, similiter inæquabilem (*v*), & cum majori cellulosæ ope cohærentem (*w*). Tumor, magnam pelvis partem adimplens, compressione sua in vicina organa egisse, & multum incommodi attulisse, vel inde concludere potui, quoniam uteri parietes, ad se invicem continuo per vesicam urinariam, de tempore in tempus lotio distentam, ab anteriore, per tumorem a posteriore appressi, ferme penitus cohærebant, sic ut vix ullum cavi uterini vestigium superesset. Tanto majores autem molestiæ inde oriri debuerunt, quoniam tumor non mollis, nos pressioni cedens, sed durissimus erat, sic ut attactus ad minimum cartilagineam duritiem habere videretur. Sectus tumor non nisi summa difficultate (*x*), non car-

(*r*) Tab. VIII. Fig 3. a. b. b. b. b.
(*s*) Tab VIII Fig. 3. a c.
(*t*) Tab VIII Fig 3. a. b. b. b. b. Fig. 4 a b b.
(*v*) Tab. VIII Fig. 3. c d. d. Fig. 4 d.
(*w*) Tab VIII Fig 3 d. d.
(*x*) Tab. VIII. Fig 4.

cartilaginem, sed verum os ostendit, sic tamen, ut non continuum os intus lateret, verum plurima concrementa ossea per totum tumorem essent dispersa (y), velamento crassiori externo comprehensa (z), quæ tanto numero parti molliori inhærebant, ut vel acutissimo cultro vix ac ne vix quidem tumor dividi potuerit.

Fuerunt ab aliis etiam varii generis tumores in uteri substantia visi. Notatu præprimis digni sunt, de quibus Ill. Boehmer, Boettger, atque Baader, mentionem fecerunt.

Descripsit quippe Boehmer (a), tumorem tunicatum, ex atheromate & steatomate compositum, intra substantiam quidem fundi uterini enatum, sed externe tantum protuberantem, in cadavere melancholicæ, quæ desperabunda, laqueo collo injecto, se ipsam vita privavit. Pars uteri supra pelvim prominens propria inclusa erat capsula, quæ in loco, ubi cum substantia ejus continua fuit, crassior, superius autem membranacea reperiebatur; reclinatis divisæ cystidis partibus, corpus in conspectum prodibat magnum, sphæricum fere, ponderis unciæ unius cum dimidia, capsulæ fundoque uteri ope telæ fibrosæ junctum. Exterior ejus dura & ossea crusta

(y) Tab VIII. Fig 4. c c c. (z) Tab VIII. Fig 4. b b

(a) Observat. Anatom. rar. fasc. 2 pag 44 tab. 2 fig 1 & 2.

ſta quatnor quaſi oſſibus inæqualibus, planis, membrana inter ſe adunatis, & in medio hiatu veluti quadrangulari confluentibus, compoſita erat. Interius materiam continebat pultaceam, interpoſitis partibus pinguedinoſis, inſtar lardi, nec non ſubſtantiam ſpongioſo-celluloſam.

Ex communicatione Celeb. Friedii Hiſtoriam morbi & mortis mulieris ex ſarcomate, circa uterum reperto, enarravit Boettger (*b*). Mulier cælebs de inſigni tumore, magno, duro, ad tactum dolente, in regione hypogaſtrica conquerebatur. Non diu a nuptiis impraegnata, durante graviditate, varia mala ſenſit, quæ ſexto menſe inſigniter increverunt, ſic ut eo menſe præmaturum enixa ſit fœtum, vix quatuor horas ſuperſtitem. Primis puerperii diebus omnia naturæ convenienter procedebant, dein vero ſpaſtici per abdomen dolores, lochiorum ſuppreſſio, febris, purpura rubra acceſſerunt, & vitæ demum finem impoſuerunt. In cadavere, cujus ſectionem ipſa ægra petierat, inventum eſt Sarcoma, fundo uteri adnatum, & totam ventris regionem lumbalem replens, ſex libras cum uncia pendens. Membrana, quæ uterum inveſtiebat, etiam tumorem obduxit. Subſtan-

(*b*) Diſſ. de inflammatione uteri cum ſubjuncta obſervatione de uteri Sarcomate, Præſide Tammermanno. Rinteli 1761. pag. 69. ſeq.

ſtantia muſculoſo-nervea erat, membrana externa pollicem cum dimidio craſſa, in ea ſeptem ſtrata fibrarum conſpiciebantur, quibus remotis aliud corpus rotundam, membrana celluloſa obvolutum, apparuit, quod ex vaſis coagulato ſanguine repletis conſtare videbatur.

Inſignis etiam magnitudinis fuit ſcirrhus ex poſteriore parte uteri, qua inteſtino recto hic incumbit, enatus, quem deſcripſit Baader (c). Superius ſub meſenterio & peritonæo ad renem dextrum usque adſcendebat, ut hoc ipſo in itinere tum venam tum arteriam iliacam, tum etiam ureterem dextrum, compreſſerit; inferius inter vaginam & inteſtinum rectum ad ſphincterem ani fere deſcendebat, & inteſtinum rectum ſatis valida compreſſione anguſtabat, adeo ut minime mirum ſit, inter alia ſymptomata, alvo tarda, difficili, dolore, lancinante, ardente, rodente, lumborum, hæmorrhoidibus cæcis dolentibus; dolore, contractione, emaciatione pedum; ſtranguria, dyſuria, iſchuria, laboraſſe, quippe quæ mala omnia ex compreſſione partium facile explicantur (*).

Ta-

(c) Obſervat. Medic. inciſionibus cadaverum anatomicis illuſtr. obſ 39 pag 170 ſeq

(*) Deſcripſerunt & alii obſervationes, huc referendas. Sentoma,

Tales jam si formari in partibus uteri, si ipsi matrici accrescere possunt, tumores, minime mirum, illos inter sterilitatis, abortus, & partus difficilis, aut & impossibilis, causas referri, vel enim sic comprimunt uteri ostium, ut genituram omnino non admittat (*d*), & Hippocrates ea propter indurates uteros conceptui obstare jure monuerit (*e*), vel impediunt, quominus, concepta facto, extendi semet patiatur uterus, & efficiunt, ut fœtus immaturus abortu rejiciatur (*f*), vel, etiamsi ad maturitatem devenerit, non tamen exire, & partu in lucem emitti, valeat (*g*), ...

...rem, uteri fundo adhærentem; cujus cavitatem materia sevi similitudine replebat, notavit Rhodius cent. 3 obs. 46 Excrescentiam piriformem schirrosam adhærentem externæ superficiei fundi uteri Buddeus in Miscellan. Berolin Contin 3 obs. 3. pag 19, Tumorem abdominis hydropicum cum tuberibus in utero Peyer Parerg. 6. pag 247. Tumorem fundo uteri externo adhærentem Crellius in Programmate Witteb. 1739 edito, & recuso in Ill. Halleri Collect. Disput. Chir. Tom. 3. pag. 634. Sarcoma uteri notabilis molis Bochmer Act. Acad. Nat. cur. vol 9. App. pag. 59. seq Tumorem magnum ponderosum Büttner Anatomische Wahrnehmungen, pag 8.

(*d*) Hildanus Observ Chir. Cent 1. obs. 65. 66. pag 51. Morgagni de sed. & caus. morb. epist. 39. art. 13.

(*e*) De natura muliebri art. 31. Edit. Lind Tom. 2. pag. 391. & de morbis mulierum lib. 2. art. 45. Tom. 2. pag 576.

(*f*) Chapman Widwifery. cas 35. pag 212. Boettger Diss de inflammatione uteri &c. pag 71.

(*g*) Littre in Hist. de l'Acad. des Sciences. an. 1705. pag. 52.

P Bar-

aut &c, egressu penitus impedito, disrumpatur uterus (*h*). Non autem concludat quis, scirrhos vel tumores hosce dicto sensu non nocere, quoniam saepius inventi fuerunt in cadaveribus feminarum, quae plus semel felici partu foetum in lucem emiserant (*i*), sciat enim, non raro hos tumores abortum (*k*), vel rudiorem obstetricis operam (*l*), vel uteri in puerperio inflammationem (*m*) insequutos esse, & postea tunc steriles mansisse tales feminas (*n*), ac valetudinariam traxisse vitam; multorum etenim symptomatum causam tales tumores sistunt: descendit propter auctum pondus uterus, ut digitus vaginae immissus citissime ipsi & tumori occurrat, incessus maxime incommodus fit, comprimit tumor rectum & vesicam urinariam, sic ut nec faeces nec urina commode excerni

pos-

Bartholini Hist. Anat. rar. Cent. 1. obs. 94. pag. 139. Roemer Act. Acad. Nat. cur. vol. 9. App. pag. 59. seq.

(*h*) Hildanus cent. 1. obs. 67. Bartholinus de insolitis partus viis cap. 3. pag. 21. Blancard Anat. Pract. Ration. obs. 22. pag. 233. Conf. Roederer Diss. de uteri scirrho art. 12. & Crantz de rupto in partus doloribus a foetu utero pag. 9. 10. not. p.

(*i*) Femina, de qua loquitur Benderus obs. med. 39., quindecim prolium mater erat.

(*k*) Morgagni de sed. & caus. morb. Epist. 39. art. 12.

(*l*) Mauriceau Observat. sur la Grossesse & l'Accouchement obs. 387. pag. 322. obs. 418. pag. 346.

(*m*) Hildanus Cent. 2. obs. 66. pag. 51.

(*n*) Hildanus, Mauriceau, Morgagni, loc. cit.

possint, imo compressio ad ossa pubis sæpe tanta est, ut vesicæ ne minima pars conspici potuerit (*o*); increscens ulterius magnitudine tumor (*p*), in reliqua abdominalia viscera agere debet, illorum functiones impedire, circulationem in iis sistere, & hoc pacto gangrænam producere (*q*). Dolor, primum quidem non nisi compresso abdomine, aut explorato uteri orificio, percipiendus, postea sensim adaugetur, &, si scirrhus in cancrum abit, lancinans, intolerabilis ferme evadit, sic ut mortem miseræ vitæ præferant ægræ; ruptoque versus uteri cavum tumore, humor fœtidus, acris, partes omnes arrodens, consumens, tamdiu ex utero et genitalibus stillat, donec febris hectica corpus consumserit, & mors miseriis omnibus finem imponat.

(*o*) Smellie cases in Midwifery vol. 2. pag. 112.

(*p*) Visi tales tumores, pondere libras quindecim, octodecim, imo quadraginta, superantes Roederer Diss. de uteri scirrho. art. 16.

(*q*) Smellie lib. cit. pag. 116.

CAPUT NONUM.

De duro quodam corpusculo, nervo auditorio adhaerente.

Caussarum, quae auditum obtundunt, maximum esse numerum, summam diversitatem, multiplicem sedem, quum plurimae partes sint, & plures etiam singularum conditiones, quae, cum ad integritatem hujus sensus faciant, vitiari nequeunt, quin functio impediatur, recte monuerunt Pathologi (*a*), probarunt Anatomici (*b*), ac merito surditatem morbum unum & millecuplum vocare solebat Boerhavius (*c*). Investigatio autem harum caussarum tanto difficilior est, quanto magis intricata auris internae fabrica, auditus enim organum inter omnia sensuum organa maxime compositum habetur (*d*). Sedem suam figere valent, vel in meatu auditorio & ante

(*a*) Conf. Clar. Gaubii Instit. Patholog. Medicin. pag. 571.
(*b*) Bonet Sepulchret. Anat. vol. 1. pag. 435. seq. Haller in notis ad Boerhavii Praelect. in proprias instit. med. Tom. 4. pag. 417. Morgagni de sed. & caus. morb. epist. 14.
(*c*) Praelect. in proprias instit. med. ed. Hallero tom. 6. pag. 17.
(*d*) Boerhave lib. cit. tom. 4. pag. 406.

ante membranam tympani, vel in ipsa hac membrana, vel pone eandem in tympano, diversisque ipsius partibus, tuba Eustachiana, vestibulo, labyrintho, cochlea, aut & in ipso cerebri conceptaculo, sic ut organo inviolato apparatus nerveus, huic sensui dicatus, vario modo adficiatur.

Probare & ulterius confirmare haec videntur, quae in capite foeminae vidi. In hoc quippe cerebri varias demonstrationes exhibiturus, ac basin encephali cum nervorum originibus examinans, corpusculum nervo auditorio dextro adhaerens, tantae duritei, ut ferme cartilaginem referret, perspexi (*e*). Adnectebatur non tantum firmiter parti inferiori dicti nervi (*f*), sed & cohaerebat cum proxima medullae oblongatae parte, unde septimum hoc nervorum par egreditur (*g*), sese pariter insinuans foramini, in parte interiore partis petrosae ossium temporum obvio, quod dictus nervus intrat (*h*). Longitudo hujus corpusculi erat sex linearum (*i*), latitudo in parte latiore quinque (*k*), in parte minus lata trium (*l*), crassities qua-

(*e*) Tab. VIII. Fig. 5 6. 7. & f.
(*f*) Tab. VIII. Fig. 5 6. a.
(*g*) Tab. VIII. Fig. 5 6. b. ad d.
(*h*) Tab. VIII. Fig. 5 6 c.
(*i*) Tab. VIII. Fig. 5 Inter e. ad h
(*k*) Tab. VIII. Fig. 5 a d.
(*l*) Tab. VIII. Fig. 5 a. c.

quatuor lineas circiter æquabat. Superficies valde erat inæquabilis, præcipue in parte illa, quæ conceptaculi cerebri basin respiciebat, & in varia majora, minora, tubercula, exsurgebat (m). A nervo separari absque læsione non potuit, ex foramine etiam, quod nervus intrat, non plane liberari, facilius a parte medullæ oblongatæ, cum qua, ut dictum, etiam cohærebat. Dissectum hoc corpusculum corticem, seu partem exteriorem, exhibuit duriorem (n), interiorem, molliorem quidem, sic tamen, ut particulæ duriores interspersæ essent (o).

Compressisse hoc corpusculum nervum auditorium, situs & firmus nexus manifesto ostendebant, probabat fovea ibi loci in medulla oblongata & vicinis partibus mollibus conspicua, confirmabat ulterius tuberculi productio in foramen nervi auditorii, capacitate maximopere imminutum, comparatio denique nervi auditorii dextri cum sinistro.

Aderat itaque hoc in casu surditatis causa, in cerebri conceptaculo latens, ad quam nec medicamentis, nec manui accessus dabatur, quæque proinde plane incurabilis erat dicenda, sicque probatur, non tantum humorum effusiones, cariem atque exostoses (qui-

(m) Tab. VIII. Fig. 5. d. d. d. b. b. b.
(n) Tab. VIII. Fig. 7. a. a. a. (o) Tab. VIII. Fig. 7. c. c.

(quibus sic comprimi septimum nervorum par, ut in functione sua impediatur, recte statuitur (p)) sed etiam tumores varii generis in conceptaculo cerebri enatos, æque ac alias cerebri aut vicinarum partium degenerationes (q), idem malum adferre posse.

Nec credat quis, compressionem nervi auditorii, hac aliavé de causa factam, falso surditatis aut saltem auditus difficilis causam dici; notum enim, nervorum usum impediri, partemque paralyticam fieri, si truncus nervosus, ad partem tendens, comprimitur (r); notum, cæcitatem, compresso nervo optico per extravasatum sanguinem (s), hydatides (t), col-

(p) Insp. Doct. Jonssen Diss. sistens novæ methodi surdos reddendi audientes physicas & medicas rationes, Præside Ill. Buchnero Halæ 1757. defensa, & A. E. Buchners Abhandlung von einer besondern und leichten art taube hörend zu machen, nebst noch einigen andern vormals besonders bekannt gemachten medicinischen Abhandlungen, Halle 1759.

(q) Lieutaud Hist. Anat. Tom. 2. pag. 186, 187.

(r) Tumentes axillæ glandulas, dimotum e sua sede & versus axillæ cavum propulsum ossis humeri caput, pressione in nervos brachii, sæpe membri paralysin producere, observatores probarunt Vid. van Swieten Comment. in Aphor. præst. Boerhavii Tom. 1. pag. 605. 856. Cramer de paralysi & semicentum adversus eam eximio usu, in Thesaur. Dissert. vol. 1. pag. 143.

(s) Bonet Sepulchret. Anat. Tom. 1. pag. 423. Morgagni Epist. Anat. 13. pag. 494. Guerin Mal. des Yeux. pag. 251.

(t) Insignem vesicam, liberam semis aquæ limpidissimæ continentem,

collectionem aquæ (v), steatomata (w), lapides (x) & impedita his, aliisve etiam de caussis (y), vi nervea, sæpius produci, adeo ut, idem quoad nervum auditorium locum habere debere, concludere liceat, & Drelincurtii observatione, qui cæcitatem, surditatem, lethalem denique apoplexiam, ex tumore steatomatoso, inter cerebrum & cerebellum hærente, natam vidit (z), probari possit.

tem, nervos opticos compressisse & amaurosin produxisse, observavit Paw Observat. Anat. a edit. cum Historiis Anatomicis rarioribus T Bartholini.

(v) Wepfer Exercit de Apoplexia hist 4. Hildani Observat. cent 1. obs 50. Brunner Eph nat. cur cent 1. & 2. obs 69. Bromfield Chirurgical observ and cases vol. 1. pag 35 De Haen rat med. vol 2 pag. 208 Edit. Leid.

(w) Plater Observat lib 1. pag 102. 103. Gunzius apud Oehme Diss de Amaurosi in A. Halleri Collect. Diss Chir vol. 2 pag. 278 Muzell Medicin. und Chirurg Wahrnehm. 2 St. pag 91 Nat. en Geneesk. Bibliotheek. I. D. pag. 305

(x) Blegny Zod med. Gall. 1679 mens maj obs 14

(y) Conf Ernon Diss de Amaurosi pag 22. Nootnagel de amaurosi art. 14 pag 12

(z) Bonet Sepulchret. Anat. Tom. 1. pag 123.

C A-

CAPUT DECIMUM.

De Appendice ex intestino Ileo enata.

Proposuit principio hujus seculi novam herniæ speciem Clar. Littre (*a*), in eo ab aliis discrepantem, quod intestinum non toto sui cavi ambitu, sed parietis aliqua tantum sede, in processum diducta, intra saccum herniæ recipitur; hanc postea Littrianam herniam vocarunt. Viderat Littre ex ileo enascentem talem appendicem, per fissuram obliqui externi musculi in inguen delapsam (*b*). Viderunt similem alii (*c*), imo ex uno eodemque intestino plura talia diverticula prodeuntia conspexerunt nonnulli (*d*), absque ut tamen hernia semper adfuerit.

Non

(*a*) Mem. de l'Acad. des Sciences an. 1700 pag. 300.

(*b*) Loc. cit. ubi figura appendicis etiam exhibetur.

(*c*) Ruisch Thes. anat. 7. tab. 4. fig. 2. 3. Cural. rarior. pag. 149. fig. 3. Weinbrecht Act. Petropol. tom. 4. pag. 263. tab. 24. fig. 1. 2. Hunauld Mem. de l'Acad. des Sciences an. 1732. pag. 29. Meibom de vasis palpebrarum in fasc. quatuor opusc. anat. pag. 128. Breslauer Samml. 18. Versuch pag. 540. Bonazziolus Comment. de Bononiensi Scient. Acad. Tom. 2. part. 1. pag. 141. Ulhoorn in not. ad versionem belgicam Instit. Chir. Heisteri pag. 929. & tab. adj. 12. fig. 12.

(*d*) Nonnunquam in ileo intestino tres appendices membranosas, adeo latas, ut pollicem excipere potuissent, notavit Riolanus Anthrop. lib. 2. cap. 24. pag. 104. Tres memorat Schröcklius Eph. Nat. Cur.

Q cent.

Non improbabile visum Littrio fuit, talia diverticula a pariete intestini, in sacco herniæ detento, sensim, ut appendicem forment, ita produci, videtque illa tenuia admodum, nullis fibris muscularibus conspicua. Et Hallerus statuit, laxata alicubi musculosa membrana, aërem & faecem, a vicinis fibris transversis promotam, incumbere in hanc partem minus resistentem, illamque extendere. Et sane, sensim præter naturam produci tales appendices, negari nequit (e), verum semper hoc pacto oriri longe a veritate abest. Suspicatus hoc jam est Tabarrani (f), qui, subinde relaxatione & dilatatione tunicarum intestini illas formari concedens, credidit, connatas sæpissime esse, & jam ante nativitatem exstare. Adstipulatur huic opinioni Celeb. Morgagni (g), asserens, a prima origine sine dubio formatam esse illam, quam in vetula deprehendit, quippe eadem parietum substantia & crassitie ex ileo, qua propius colo erat quam jejuno,

cent 8. obs 50 pag 331 Sex Gunzius Observat. de herniis pag 6. not. c Conf Halleri Elem. Physiol. tom 7. pag 96 qui plures citat.

(e) Schlichting Act. Acad. Nat. Cur. Tom. 6. obs 21. pag. 106. tab 2 fig 1.

(f) Atti dell' Academia di Siena Tom. 3. App pag 99. Biblioth. X D pag. 539

(g) De sedibus & caussis morborum Epist. 34. art. 16.

juno, ad perpendiculum pendentem. Hujus etiam generis fuisse videtur, quem Weitbrechtus descripsit, processus, non enim, ut dicit (*h*), pro aliqua ilei dilatatione, saccum formante, haberi poterat, siquidem suis propriis ligamentis ac fibris motricibus erat præditus. Et dubitandi nullus relinquitur locus, quin appendix, a Zwingero visa, ante nativitatem extiterit. Hic in infante, paucis a partu diebus extincto, in ileo, decem circiter pollices a suo fine, quo colo inseritur, conspexit appendicem præternaturalem, cæcam, magnitudine & figura ad uvulam hominis adulti accedentem, vel digitale parvum referentem, extremo altero convexam & clausam, media parte cylindricam, intus cavam, altero autem extremo orbiculari aperto, ad excipiendum apicem digitorum apto, cohærentem lateraliter intestino, inosculatione lata, ut flatum, cæteris intestinis immissum, facile admitteret (*i*).

Confirmare hanc observationem, & revera connatum esse posse tale vitium, ulterius probare lubet, simili, facta in infante, vel in ipso partu vel mox a nativitate mortuo, in quo, præter alia, differentiam,

(*h*) Act. Petropol. tom 4. pag 263

(*i*) Act. Acad. Nat. Cur. vol 1. obs 82 pag 157.

tiam, quæ, quoad viscera thoracis & abdominis, inter adultum atque fœtum datur, publice ostendi.

Appendix hæc ex intestino ileo enascebatur, & singulari modo cum mesenterio cohærebat (*k*). Ex parte illa intestini, quæ mesenterio opposita est, diverticulum amplo admodum enascebatur ostio (*l*), in cæcum finem desinens (*m*), ejusdem circiter capacitatis, ejusdem crassitiei, quoad tunicas, ac intestinum ipsum, facillime aërem admittens, illoque distentum, apice incurvatum. Ex illo apice filum enascebatur tenue, forte tamen, ad superiorem mesenterii partem tendens (*n*), illique diverticulum hoc adnectens. Ante nativitatem hanc appendiculam extitisse, nullum dubium est. Pluribus vero malis, si natalem diem supervixisset infans, ansam dare potuisse hanc præternaturalem conformationem, ex insigni intestinorum mobilitate, & facile enascenda constrictione (*o*), quisque concludet, præsertim cum in cadaveribus hominum, iliaca passione ereptorum, simile quid visum fuit (*p*).

Li-

(*k*) Tab. VIII. Fig. 8. (*m*) Tab. VIII. Fig. 8. c.
(*l*) Tab. VIII. Fig. 8. b. (*n*) Tab. VIII. Fig. 8. d.
(*o*) Consulatur Doct. Brünnig observatio circa ileum morbum, quæ multa, lectu dignissima, circa primarias ejus causas, continet. in Novis Act. Acad. nat. cur. Tom. 5. pag. 250. seq.
(*p*) Passio iliaca fubito lethalis, cujus descriptionem honorat. coll.

Licet in ileo intestino plerumque fuerint visæ hæ appendices, non tamen in sola hac tubi intestinalis parte sese monstrarunt, sed & in duodeno & in recto diverticula talia conspecta leguntur. In duodeno viri apoplectici, duobus fere digitis infra pylorum, cellulam, non multum extuberantem, sed orificio digitum admittente, nulla cinctam tunica, præter extimam, sic tamen ut nullum omnino sive præsentis sive præteritæ exulcerationis ibi, aut in ventriculo, totove intestinorum tubo extaret indicium, vidit Morgagni (*q*). Idem in cadavere mulieris, quæ nullo unquam affectu ad illum locum pertinente laboraverat, in postica Recti pariete, tribus fere digitis supra anum, cellulam vidit minoris ficus magnitudine, ex eadem atque intestinum substantia, tunica interna lævissima, & orificio reliquæ cavitati ferme æquali cum ejusdem intestini tubo communicantem (*r*). In ileo aliquoties, pollicem & ultra longas, appendices, ejusdem capacitatis, ac intestinum ipsum, animadverti, neutiquam in intestino alio.

van Doeveren debemus, ab incarceratione intestini interna, facta enim per funiculi speciem, ex cæco extremo diverticuli, ab ileo enati, prodeuntem. Vid. Specim. Observat. Acad. cap. 5. pag 76. seq.

(*q*) De sed. & caus. morborum Epist. 34. art. 17.

(*r*) Idem Advers. Anat. III. animadv. 5. pag. 9.

FIGURARUM EXPLICATIO.

TABULA I.

Cordis ventriculus dexter, una cum sinu & aure, apertus.

a. a. Ventriculus dexter apertus.

b. Ventriculus sinister.

c. c. c. Vasa coronaria per externam ejus superficiem distributa.

d. Sinus dexter apertus.

e. Dextra auricula aperta.

f. Vena cava superior.

g. Venæ cavæ inferioris orificium, absque ullo valvulæ Eustachianæ vestigio.

h. Valvula foraminis ovalis.

i. Foramen, non penitus adnexa margini valvula, superstes.

k. Venæ coronariæ orificium.

l. l. Margini orificii venosi adhærens membrana, in valvulas tricuspidales fissa.

m. m. m. Valvulæ tricuspidales, filamentis suis ad columnas carneas tendentes.

n. n. n. n. Columnæ carneæ.

o. o. o.

o. o. o. Corpuscula inæqualia, granulosa, valvulis adhærentia.

p. Vas ad arteriam aortam.

q. Arteria aorta.

Vide Caput I.

TABULAE II.

Secto sinu dextro, ubi aortæ accumbit, cum margine orificii venosi valvulas formante, fissâ etiam & explicata arteria aorta, hujus ortus & communicatio cum dextro æque ac sinistro ventriculo.

a. a. Ventriculus dexter, apertus, maxime expansus.

b. Ventriculus sinister.

c. c. c. Vasa coronaria per externam ejus superficiem distributa.

d. Sinus dexter apertus, ab aure resectus, atque remotus.

e. Dextra auricula aperta, a sinu remota.

f. Vena cava superior.

g. Vena cava inferior.

h. Valvula foraminis ovalis.

i. Foramen superstes.

k. Venæ coronariæ orificium.

Alium longe situm partes hæ, ut & aliæ, habent, quam in Tabula prima, quoniam omnes, alia sectione facta, magis ab invicem sunt dimotæ.

l. l. Mar-

l. l. Margini orificii venosi adhærens membrana, in valvulas tricuspidales desinens, jam dissecta.

m. m. m. Valvulæ tricuspidales, filamentis suis ad columnas carneas tendentes.

n. n. n. n. Columnæ carneæ.

o. o. o. Corpuscula inæqualia, granulosa, valvulis adhærentia.

p. p. Arteria aörta aperta maxime expansa.

q. q. Valvulæ binæ semilunares aörtæ.

r. r. Orificia arteriarum coronariarum pone has valvulas.

s. s. Tertia valvula medio dissecta.

t. Margo lævigatus, dextrum ventriculum a sinistro distinguens, & aörtæ principium in binas partes dividens.

v. Via versus ventriculum sinistrum.

w. Via versus arteriam pulmonalem.

x. x. Stilus per arteriam pulmonalem propulsus, vix ab ejus orificio admissus.

Vide Caput I.

Tabulae III.

Fig. 1.

Arteria aörta, a superiore inspecta, ut margo inter

ter dextrum & finiftrum ventriculum, ortus vero & communicatio aörtæ cum utroque, pateat.

a. a. a. Arteria aörta expanfa.
b. c. d. Tres valvulæ femilunares.
e. e. Orificia arteriarum coronariarum.
f. Margo inter binos ventriculos.
g. Via ad ventriculum finiftrum.
h. Via ad ventriculum dextrum.

Fig. 2.

Eadem aörta, fic fecta verfus dictum marginem, ut tanto melius cernantur partes, quas figura prima monftrat.

a. a. a. Arteria aörta expanfa.
b. c. Binæ valvulæ femilunares.
d. d. Orificia arteriarum coronariarum.
e. e. Tertia valvula femilunaris, medio fiffa.
f. Margo inter binos ventriculos.
g. Via ad ventriculum finiftrum.
h. Via ad ventriculum dextrum.

Fig. 3.

Arteria pulmonalis a fuperiori infpecta.

a. a. a. Arteria pulmonalis expanfa.
b. b. Orificium ipfius, degeneratis valvulis, & fubftantia fingulari granulofa, oppletum.
c. Foramen, valde exiguum, fuperftes.

Fig. 4.

Arteria pulmonalis sic secta, ut valvulæ & substantia granulosa conspici possint.

a. a. Arteria pulmonalis secta & expansa.

b. b. Binæ valvulæ in orificio hujus vasis præsentes.

c. c. Corpuscula granulosa, valvulis adhærentia, totumque orificium ferme opplentia.

d. Simile corpusculum, ex arteria progerminans.

Fig. 5.

Corpusculum tale granulosum, magnitudine adauctum.

De his Vide Caput I.

Fig. 6.

Ostium arteriæ aörtæ explicatum, cum valvulis semilunaribus, maxime degeneratis.

a. a. a. a. Ostium arteriæ aörtæ explicatum.

b. Valvula prima.

c. c. c. Margo valvulæ vitiatus, in majores minoresque excrescentias progerminans.

d. Secunda valvula.

e. e. Inæqualitates, tubercula, ex hac valvula enata.

f. Foramen notabile, ad ipsam aörtæ substantiam alte penetrans.

g. Ero-

g. Erosio orificii hujus arteriosi.
h. Tertia valvula.
i. i. Inæqualitates & excrescentiæ hujus valvulæ.
k. Species foraminis ex laciniatum conglutinatione enascens.
l. Erosio ipsius ostii arteriosi infra valvulas.
m. m. Orificia arteriarum coronariarum.

Fig. 7.

Valvula tertia prout sese in aqua explicuit.
a. Pars aörtæ pone valvulam.
b. Valvula ipsa, Fig. 6. h., lacerata.
c. Lacinia, quæ loco d. adglutinata speciem foraminis, Fig. 6. k, exhibuit.

Fig. 8.

Eadem valvula cum dependente lacinia, aucta conspicillo magnitudine.

Fig. 9.

Pars posterior arteriæ aörtæ, quæ, vertebris applicata, originem præbet arteriis intercostalibus, miro modo erosa.

a.--k. Orificia arteriarum intercostalium, & erosiones circa hæc ostia.

De his Vide Caput II.

TABULÆ IV.

Renes ambo ex cadavere virili, dexter ex cadavere fœminæ, forma, vasorum numero, distributione, pelvis figura, notabiles.

Fig. 1.

a. Ren dexter solitæ figuræ.

b. c. Ren finister aliter, quam solet, formatus. b. Anterior superficies brevior posteriore. c. Posterior, ultra anteriorem sese spinam versus extendens, sic ut sinus quasi inter b. & c. relinquatur.

d. d. Renes succenturiati.

e. Arteria Aorta.

f. Arteria renalis dextra superior.

g. Arteria renalis dextra inferior.

h. Arteria renalis sinistra superior.

i. i. Bini hujus rami.

k. Arteria renalis sinistra inferior.

l. Arteriarum spermaticarum origines.

m. Arteria mesenterica inferior.

n. o. Arteriæ iliacæ.

o. o. o. Vena cava, ejusque divisio in iliacas.

p. Vena renalis dextra superior.

q. Vena renalis dextra inferior.

r. Ve-

r. Vena ad renem succenturiatum tendens.
s. Ramus hujus venæ ad renem.
t. Vena renalis sinistra.
v. Ramus ipsius ad renem tendens.
w. Ramus ad renem succenturiatum
x. Ramus deorsum tendens, & originem præbens,
y. Alteri venæ renali sinistræ. &
z. Venæ spermaticæ sinistræ.
α. Vena spermatica dextra.
β. Pelvis renis sinistri.
1. 2. 3. 4. 5. Quinque ipsius rami.
γγ. Ureteres.

Fig 2.

a. Ren dexter, cujus vasa arteriosa, venosa, ab origine dissecta, sursumque reflexa sunt, ut Pelvis cum ramis suis tanto melius conspiceretur.

b. Arteria renalis.

c. Ramus hujus arteriæ a latere interiore pone pelvim sese dimittens.

d. Alter ramus superiorem renis partem intrans.

d. £. Tertius ramus, inter binos ramos venæ renalis progrediens, & a latere exteriore descendens.

g. Vena renalis.

h. i. k l. Quatuor ipsius rami variis locis substantiam renis ingredientes. R 3 m.

m. Superficies posterior renis ultra anteriorem multum prominens.

n. Pelvis renis.

o. p. q. r. s. Quinque ipsius rami.

t. Ureter.

Vide Caput V.

TABULÆ V.

Calculus Renalis insignis magnitudinis, ponderis, figuræ.

Fig. 1. 2.

Calculus ab uno & altero latere magnitudine naturali exhibitus.

a. b. c. d. e. f g h. i. Novem tubercula variæ formæ atque magnitudinis, quæ totidem ramis pelvis inhæserunt, horum unum i. in octo iterum eminentias surgit, a. g. planiorem superficiem habent, b. c. d. confluunt invicem; e. h. figuram papillæ mammæ muliebris habent.

k. Corpus calculi crassum admodum, quod admplevit capacitatem pelvis renis.

l. Finis rotundus versus ureteris principium sese extendens.

Fig. 3.

Idem calculus, ab ea parte visus, quæ substantiæ renis

renis & ramis pelvis inhæsit, magnitudine imminutus.

a. b. c. d. e. f. g. h. i. Novem tubercula, iisdem litteris in Fig. 1. & 2. designata.

k. k. Superficies calculi spatus inter tubercula media glabra atque polita.

l. Corpus calculi crassum admodum.

m. Rotundus ipsius finis.

Fig. 4.

Idem calculus visus ab ea parte, quæ principio ureteris inhæsit.

a. b. c. d. f. g. h. i. Tubercula, iisdem litteris in Fig. 1. 2 3. ostensa; tuberculum e. Fig. 1. 2. 3. hoc in situ conspici nequit.

l. Corpus calculi.

m. Rotundus ipsius finis.

Vide Caput VI.

TABULÆ VI.

Caput, cujus maxilla inferior in latere sinistro vera anchylosi cum superiori concrevit.

Fig. 1.

Caput ab anteriore.

a. 2. Pro-

a, a. Prominentes maxime finus frontales.

b, b. Lamellæ offis frontis, foramina oculorum a conceptaculo cerebri distinguentes, tenerrimæ & variis foraminibus pertusæ.

c. c'. Maxilla fuperior verfus latus finiftrum distorta.

d. Margo, in quo olim fuerunt alveoli, jam ferme omnes deleti.

e. e. e. Dentes molares fuperioris & inferioris maxillæ, fingulari ratione fibi invicem occurrentes.

f. f. Maxilla inferior, multum finiftrorfum dimota.

g. Mentum, a quo linea furfum producta non in medias nares incurrit, fed in lunulam h., quæ processus nafalis de maxilla fuperiori adfurgentis narium aperturam anteriorem in latere finiftro terminat.

i. Margo maxillæ inferioris, in quo alveoli antea fuerunt.

k. Apertura canalis, per quem ramus tertii rami quinti nervorum paris tranfit.

l. Ultimus dens molaris dexter.

m. Latus dextrum maxillæ, processu fuo libere cum finu offis temporum commiffum, licet magis verfus anteriora dimotum.

n. Latus finiftrum maxillæ.

o. Pars ipfius inferior, multum extrorfum flexa.

p. p. Processus mammillares.

Fig. 2.

Fig. 2.

Idem Caput a latere dextro.

a. Sinus frontalis dexter multum prominens.

b. Maxilla superior.

c. Margo, in quo olim alveoli fuerunt.

d. Dentes molares bini in superiore, totidemque in inferiore maxilla, superstites, singulari ratione sibi invicem occurrentes.

e. Maxilla inferior.

f. Apertura canalis, per quem ramus tertii rami quinti nervorum paris transit.

g. Latus dextrum maxillæ inferioris.

h. Processus ipsius cum sinu in osse temporum articulo commissus.

i. Processus coronoideus.

k. Porus acusticus.

l. Dens molaris ultimus.

m. Processus mammillaris.

Fig. 3.

Idem caput a latere sinistro.

a. Sinus frontalis sinister multum prominens.

b. Maxilla superior.

c. Margo, in quo olim alveoli fuerunt.

d. Dentes molares bini superiores, totidemque inferiores, singulari ratione sibi invicem occurrentes.

e. Maxilla inferior.

f. Apertura canalis, per quem ramus tertii rami quinti nervorum paris transit.

g. Latus sinistrum maxillæ inferioris.

h. Processus ipsius posterior, maxime expansus, & cum osse temporum firmiter concretus.

i. Cornu prius multum a zygomate recedens.

k. Pars inferior maxillæ multum extrorsum flexa.

l. Porus acusticus maxime angustatus.

m. Processus mammillaris.

n. Processus stiliformis.

Fig. 4.

Pars ejusdem capitis, præsertim maxilla inferior, ab inferiore visa.

a b. c. Maxilla inferior, cujus latus dextrum multo majus latere sinistro.

d. Processus posterior dexter cum osse temporum mobili articulo nexus.

e. e. e. e. Processus posterior sinister, amplitudine insigni notabilis, & cum osse temporum firmiter concretus.

f. Exo-

f. Exostosis in interiore parte lateris dextri maxillæ enata.

g. Similis Exostosis, minor, ex parte mento opposita proveniens.

h. Palatum osseum.

i. Septum narium.

k k. Ossa Jugalia.

l. Margo maxillæ superioris, in quo olim alveoli fuerunt.

Vide Caput VII.

TABULAE VII.

Uterus cum tumore scirrhoso, parti laterali sinistræ adhærente.

Fig. 1.

Uterus integer.

a. Vagina.

b. Eminentia, ex prominente ore uteri enascens.

c. Peritonæi, uterum integentis, hic vero ad vaginam descendentis, pars.

d. Corpus uteri.

e. Tumor insignis, utero adnexus.

f. f. f. f. Partes uteri lateribus adnexæ, Tubæ Fallop-

loppianæ, ligamenta lata, rotunda, ovaria, lateris finiſtri, obiter expreſſæ.

g. g. g. g. Partes eædem lateris dextri.

Fig. 2.

Idem uterus, ſed apertus.

a. Vagina aperta.

b. Orificium uteri diſſectum.

c. Collum hians.

d. Uteri capacitas.

e e. Tumor, introrſum etiam prominens, & capacitatem uteri multum imminuens.

f. Tumor altus parvus, oppoſito uteri parieti adhærens.

g. g. Craſſities ſubſtantiæ uteri in collo.

h. h. Corporis uteri craſſities.

Partes laterales eædem, quæ f. f. f. f. & g. g. g. g. in Fig. 1. Vide Caput VIII.

TABULAE VIII.

Fig. 1.

Tumor utero adhærens, Tab. VII. Fig. 1. e. Fig. 2. e. e. in ſede ſua exhibitus.

Fig. 2.

Fig. 2.

Pars dimidia ejusdem tumoris, ut interior substantia appareat.

Fig. 3.

Tumor insignis magnitudinis & duritiei, ex parte posteriore uteri enatus, & in binos tumores, majorem & minorem, divisibilis.

a. Tumor major.

b. b. b. Superficies ipsius inæquabilis, actuberculata.

c. Tumor minor.

d. d. Inæqualitates hujus tumoris.

e. f. Nexus tumoris minoris cum majori.

Fig. 4.

Idem tumor, media longitudine sectus.

a. Tumor major dissectus.

b. b. Velamenta ipsius externa.

c. c. c. Interiora tumoris, ex plurimis particulis osseis, per aliam substantiam dispersis, constantia.

De his vide Caput VIII.

Fig. 5.

Corpusculum cartilagineæ ferme duritiei, nervo auditorio dextro adhærens, a parte inferiore.

a. Nervus auditorius.

b. Pars, quæ medullæ oblongatæ adhærebat.

c. Pars, quæ foramen nervi auditorii intrabat, eique firmiter adnectebatur.

d. d. d. Inæqualitates variæ hujus tumoris.

e. f. Longitudo tumoris.

Fig. 6.

Pars superior ejusdem corpusculi.

a. Nervus auditorius.

b. Pars, quæ medullæ oblongatæ adhæsit.

c. Pars, quæ penetravit in foramen nervi auditorii.

Fig. 7.

Idem corpusculum, medio dissectum.

a. a. a. b. b. b. Pars exterior durior.

c. c. Pars interior, ex molliori quidem substantia, sed interspersis particulis durioribus constans.

Vide de his Caput IX.

Fig. 8.

Portio intestinorum tenuium, mesenterio adhærens, cum principio crassorum & appendice ex ileo enata.

a. a. a. a.

a. a. a. a. Variæ circumvolutiones inteſtini ilei.
b. Appendix, ex ileo enaſcens.
c. Cæcus hujus appendicis finis.
d. Filum, ex diverticuli apice enaſcens, illumque meſenterio adnectens.
e. e. Meſenterium.
f. Cæcum cum principio coli.
g. Appendicula Vermiformis.
Vide Caput X.

F I N I S.

INDEX CAPITUM.

I N-

INDEX RERUM.

 Ap-

Cor-

Op-

Tomo-

F I N I S.

BIBLIOPEGO.

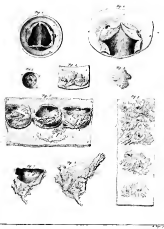
Tabulæ omnes pone indicem rerum collocandæ, sic ut Tab. I. huic paginæ opponatur.

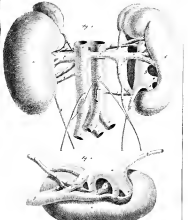
AAN DEN BOEKBINDER.

Alle de platen moeten agter den bladwyzer der zaken geplaatst worden, zoo dat Tab. I. tegen over deeze zyde kome.

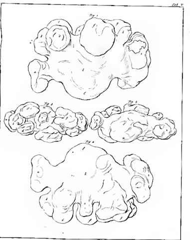

Fig. 1
Fig. 2

Tab. V

Tab. VI.

Fig. 1.

Fig. 2.

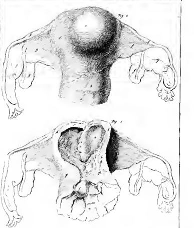
Fig. 3.

Fig. 4.

Tab. VII

J. Tyson del.   sculp.

